

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือ
ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

ปริญญานิพนธ์
ของ
เกษรา เญงาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา
ตุลาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

300.712

๗๘๑๕ ก

จ.3

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือ
ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

บทคัดย่อ

ของ

เกษรา เจียงาม

10 พ.ย. 2546

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา
ตุลาคม 2546

เกษรา เญงาม. (2546). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ดร.เนตร อัสชสวัสดิ์, อาจารย์ ดร.สุพร เข้มแข็ง

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD)

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์หลุยส์เซิงเทรา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 100 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 50 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 50 กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการสอนแบบบูรณาการ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 10 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง ทั้งสองกลุ่มใช้เนื้อหาเดียวกันในการดำเนินการทดลองครั้งนี้ ใช้แผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มีค่าความเชื่อมั่น 0.79 แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าความเชื่อมั่น 0.75 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test ในรูปผลต่างของคะแนน (Difference Score)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY ON MATHOUYOMSUKSA I STUDENTS' LEARNING
ACHIEVEMENT AND RESPONSIBILITY FOR SOCIETY ON "MAN AND
ENVIRONMENT" THROUGH INSTRUCTION BASED ON INTEGRATIVE
AND CO – OPERATIVE LEARNING USING STUDENT TEAMS
ACHIEVEMENT DIVISION TECHNIQUES

AN ABSTRACT
BY
KETSARA CHOYNGAM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University
October 2003

Ketsara Choeingam. (2003). *A study on Mathayom Suksa 1 Students' Learning Achievement and Responsibility for Society on 'Man and Environment' through Instruction based on Integrative and Cooperative Learning using Student Teams Achievement Division Techniques (STAD)*. Topic : Man and Environment. Master thesis, M.Ed. (Secondary Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Associate Prof. Trunate Uschasawad, Dr.Suwaporn Semheng.

The purpose of this research is aimed at the study of the Secondary 1 students' academic achievement and social responsibility through Student Teams Achievement Division Techniques (STAD).

The sample taken was a number of 100 Secondary 1 students of St. Louis School, Muang, Chachoengsao during the first semester school year 2003. They were randomly selected and divided into 2 groups of 50. The first group was taught through Integrative approach and the second group through cooperative learning using STAD approach. The research was done in a period of two hours in ten weeks with a total of 20 hours. Both groups were taught with the same content during the research using Randomized Control Group Pre-test and Post-test Design.

The measurement used in the research was a survey of the academic achievement with the topic Man and Environment -0.79, and social responsibility – 0.75. The T-test (difference score) was used in the statistical data analysis.

The research revealed that:

1. The achievement of the first and second groups was significantly different at .01 level.
2. The social responsibility of the first and second groups was significantly different at .01 level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือ
ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

ของ
นางสาวเกษรา เจียงาม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 6 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.เนตร อักษรสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุพร เข้มแข็ง)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา วัฒนศิริ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความเมตตาและความอนุเคราะห์
จากรองศาสตราจารย์ดร.เนตร อักษรสวัสดิ์ ประธานที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง
กรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย และรองศาสตราจารย์
ดร.ชุตินา วัฒนศิริ ที่ให้ความรู้ แนวคิดและคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
ที่มีคุณค่า เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วย
ความเคารพเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา อาจารย์อนุสรณ์ สุชาติานนท์
อาจารย์ระพีพันธ์ ครัวมณี อาจารย์พรนิภา สماعيل และพระดำรงค์ ทางทอง ที่ได้กรุณา
ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งคำแนะนำตลอดจนข้อคิดที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
ต่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนเซนต์หลุยส์ ฉะเชิงเทรา และคณะอาจารย์
ทุกท่านที่กรุณาให้ความสะดวกในเรื่องการจัดวิชาเรียนและตารางเวลาเรียนในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและฝ่ายวิชาการ โรงเรียนเซนต์หลุยส์ ฉะเชิงเทรา ที่ได้
กรุณาให้ความสะดวกต่อการเก็บข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบพระคุณรุ่นพี่ เพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโทปีการศึกษา 2544 ทุกคน เพื่อนนิสิต
ปริญญาโทกลุ่มการสอนสังคมศึกษา ที่ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความช่วยเหลือกัน
มาตลอด

ขอกราบขอบพระคุณเป็นพิเศษสำหรับ คุณพ่อ คุณแม่ คุณพี่ และคุณสุพรชัย
เกิดมงคล ที่คอยช่วยเหลือ ห่วงใย สนับสนุนการศึกษาและเป็นแรงใจสำคัญจนทำให้งานวิจัย
ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าประโยชน์ใด ๆ ที่พึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่อง
สักการะบูชาต่อพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

เกษรา เนยงาม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	3
ตัวแปรที่ศึกษา	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
สมมติฐานของการวิจัย	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบรวมมือ	26
เอกสารเกี่ยวกับการสอนแบบรวมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี	33
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม.....	43
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	51
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือและการสร้าง	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	61
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	67
ความมุ่งหมายของการวิจัย	67
สมมติฐานของการวิจัย	67
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล	69

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) การวิเคราะห์ข้อมูล	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
การอภิปรายผล	70
ข้อสังเกต	72
ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	80
ภาคผนวก ก.	81
ภาคผนวก ข.	101
ภาคผนวก ค.	110
ภาคผนวก ง.	128
ประวัติย่อผู้วิจัย	131

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลองของการวิจัย	52
2	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระหว่างกลุ่มทดลอง 1 และ กลุ่มทดลอง 2	65
3	ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบของผู้เรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยการสอนแบบ บูรณาการกับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ระหว่าง กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2	66
4	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และทดสอบหลังเรียน (Posttest) ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	102
5	คะแนนความรับผิดชอบต่อสังคม ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และทดสอบหลังเรียน (Posttest) ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	105
6	ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	108
7	ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม	109

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมไทยปัจจุบันได้เข้าสู่กระแสโลกยุคไร้พรมแดน โดยเห็นได้จากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทั่วทุกมุมโลกนั้นแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว เครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นเทคโนโลยี ในชีวิตประจำวันทำให้ผู้รับข้อมูลข่าวสารได้มากประจวบอยู่ในเหตุการณ์นั้น (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 6) จึงกล่าวได้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้สร้างปัญหากับคนไทยและสังคมไทยอย่างรุนแรงจากกระแสวัตถุนิยม และวัฒนธรรมการบริโภค มีผลกระทบถึงคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนไทย ได้แก่ การรับเอารูปแบบค่านิยมและวิถีชีวิตจากทางตะวันตก ทำให้สังคมชนบทเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ต่อบุคคล หรือบุคคลต่อองค์กรมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ เชิงพันธะสัญญาตามกฎหมายมากกว่าการมี จิตสำนึกร่วมกันขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 17)

การศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญ ที่สามารถพัฒนาคนให้มีศักยภาพที่สมดุล ทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม ในการจัดการศึกษาของไทยจึงมุ่งเน้นความสำคัญ ทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 3) อันเป็นองค์ประกอบคุณภาพของคน แม้ว่าหลักสูตรและแนวการจัดการ กระบวนการเรียนรู้ทุกฉบับที่ผ่านมาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 24 (4) มุ่งเน้นจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกกลุ่มสาระ และจากลักษณะสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความ รับผิดชอบอันเป็นหน้าที่ของสมาชิกในสังคมแต่ถ้าการเรียนการสอนไม่ได้เน้นการฝึกปฏิบัติ แล้วจะไม่เกิดคุณธรรมที่พึงประสงค์เลย

เนื่องจากการเกิดจิตสำนึกและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ 2542 เริ่มต้นด้วยการบรรลุเป้าหมายของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ความรู้สึกรับผิดชอบของบุคคลในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคม ที่มีการเกี่ยวข้องและมี ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยต้องมี คุณธรรม จริยธรรมเป็นตัวไปกำกับอยู่ด้วยเสมอไม่ว่า ปฏิสัมพันธ์ นั้น จะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม เพราะถ้าขาดคุณธรรม จริยธรรมเสียแล้ว ถึงจะมีความเจริญ

ก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเพียงใด ก็มิอาจทำให้สังคมเป็นสุขได้เลย จากสภาพสังคมปัจจุบันพบปัญหามากมาย เช่น ปัญหาสภาพเศรษฐกิจ ปัญหาการเสื่อมของ คุณธรรมจริยธรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้ตระหนักได้ว่าการพัฒนาที่มุ่งเน้นการเป็นเลิศทางด้านความรู้เพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอในการพัฒนาคนให้เกิดประโยชน์แก่ ประเทศชาติที่แท้จริงได้ จำเป็นที่จะต้องพัฒนาคนในชาติให้มีคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปด้วย คนที่มีความรู้ แต่ขาดคุณธรรมอาจนำความรู้นั้นไปใช้ในทางที่ก่อให้เกิดโทษแก่ผู้อื่น และประเทศชาติได้ (สุทธิวงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ. 2542 : 31) เพื่อเตรียมการและ นำบุคคลเข้าสู่ชีวิตที่ดีงามและเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์จึงควรพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ความคิด ด้านจิตใจ และโดยเฉพาะคุณธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่ง สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จากการประเมินคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปี การศึกษา 2540 ของสำนักงานทดสอบ กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า นักเรียนที่ เรียนวิชาสังคมศึกษาประมาณร้อยละ 61 ผลประเมินอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (อำรุง จันทวานิช และ ไพบุลย์ แจ่มพงษ์. 2542 : 6) จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 มาตรา 24 ได้เน้นการจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้าน ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ในเรื่องความรับผิดชอบต่อของเยาวชน ไทย ดังนั้นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงจัดการศึกษา มุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และ ความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2544 : 3) การปลูกฝังคุณธรรมความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้น ได้โดย ใช้วิธีการสอน และใช้เวลาในการฝึก โดยการจัดการให้นักเรียนได้มีการบังคับตนเอง ควบคุม จิตใจ มีการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ เพื่อก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมโดยการจัดการ บูรณาการเรียนรู้ที่ได้รับมาประยุกต์สู่แนวทางดำเนินชีวิตประจำวันโดยการรวบรวมแนวคิดวางแผนสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของนักเรียนในชีวิตจริงที่พบกับสภาพการณ์ที่ หลากหลายก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม (ธารีรัตน์ ยิ่งยง. 2542 : 86) ซึ่งมี แนวคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 23 ที่ให้จัดการศึกษาโดยเน้นความ สำคัญทั้งความรู้ คุณธรรมความรับผิดชอบต่อ กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความ เหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ส่วนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอตี เป็น การสอนที่เน้นให้นักเรียนมีความสามารถแตกต่างกัน ได้ทำงานร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อร่วมกันภายในกลุ่มอันเป็นวิถี ประชาธิปไตย ทำให้งานที่ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาประสบผลสำเร็จ โดยมีจุดมุ่งหมาย ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรา ดันติพงสานุรักษ์ (2543 : 36) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบ ร่วมมือตามวิธี STAD เป็นการร่วมกันทำงานของผู้ที่มีความสามารถแตกต่างกันมาแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันรวมทั้งรับผิดชอบในการทำงานกลุ่มเท่า ๆ กัน ทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อสังคมเพิ่มมากขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการสอนแบบบูรณาการและวิธีการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคม ในสาระภูมิศาสตร์ เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันหรือไม่ เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมโดยการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอสทีเอดี
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมโดยการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาทำให้ทราบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบต่อสังคมของวิธีการสอนแบบบูรณาการ และวิธีการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนและปลูกฝังความรับผิดชอบต่อให้แก่ผู้เรียน

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์หลุยส์ อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 5 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 200 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์หลุยส์ อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

1.2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 50 คน ได้รับการสอนแบบบูรณาการ

1.2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 50 คน ได้รับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี

2. ระยะเวลาในการศึกษา

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โดยการใช้เวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระภูมิศาสตร์ มาตรฐานที่ 5.2 คือ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดเรื่องที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้คือ

หน่วยที่ 1 สังคมไทย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

เรื่อง ปัญหาในสังคมไทย

เรื่อง การเพิ่มประชากรมนุษย์

เรื่อง สภาพภูมิศาสตร์กับการตั้งถิ่นฐานและการประกอบ

อาชีพของคนไทยในภาคต่าง ๆ

หน่วยที่ 2 ประชากรกับสิ่งแวดล้อม เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของ ประเทศไทย

เรื่อง บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

หน่วยที่ 3 เศรษฐกิจไทย

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย

เรื่อง ปัญหาเศรษฐกิจกับการดำเนินชีวิตของคนไทย

เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการแก้ปัญหา

เศรษฐกิจไทย

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนแบ่งเป็น 2 วิธี คือ

4.1.1 การสอนแบบบูรณาการ

4.1.2 การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2.2 ความรับผิดชอบต่อสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบูรณาการ หมายถึง กระบวนการหรือการปฏิบัติที่นำส่วนต่าง ๆ รวมเข้าเป็นสิ่งเดียวกัน เป็นหน่วยที่มีความเบ็ดเสร็จในตัว มีความสมดุล สามารถไปใช้ประโยชน์ได้ เป็นการทำให้หน่วยย่อยต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ผสมผสานกันอย่างสมบูรณ์ และกลมกลืน เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา และการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข โดยบูรณาการในเนื้อหาความรู้ และกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันของแต่ละวิชา หรือที่มีความแตกต่างกันของแต่ละวิชาที่มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน โดยมีแกนหลักในการเชื่อมโยงเป็นแกนเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน และประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน การดำเนินกิจกรรมได้ปรับปรุงจากลำดับขั้นตอนของรูปแบบการฝึกชั้นพื้นฐานของจอยซ์และเวล (Joyce and Weil. 1986 : 332 – 334)

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่ครูสร้างความสนใจ หรือชี้ประเด็นให้ผู้เรียนเห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบัน เป็นการสร้างบทเรียนโดยผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตกลงกันเลือกปัญหาที่สนใจศึกษา โดยใช้สถานการณ์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมานำเสนอด้วยสื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ รูปภาพ ข่าว หรือตั้งคำถามจูงใจผู้เรียน

2. ขั้นปฏิบัติการ เป็นขั้นที่ผู้เรียนแต่ละคนศึกษาเนื้อหาที่ตนสนใจ และอภิปรายภายในกลุ่ม เพื่อเลือกปัญหาที่กลุ่มสนใจ 1 ปัญหา มาวางแผนพิจารณาแนวทางกำหนดจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา จัดลำดับก่อนหลังในการศึกษา มีการปฏิบัติกิจกรรมภายในกลุ่ม ดังนี้คือ

2.1 ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาด้วยตนเองอย่างรอบคอบ

2.2 ผู้เรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ และระบุเหตุผลเพื่อเลือกปัญหาที่สนใจมา 1 ปัญหา

2.3 แต่ละกลุ่มกำหนดความรับผิดชอบในการศึกษาและเชื่อมโยงกับวิชาในกลุ่มสังคมศึกษาที่เหมาะสม ในสภาพปัจจุบันตามความสนใจของกลุ่ม

2.4 ผู้เรียนร่วมกันสรุปแนวคิดของกลุ่ม โดยบันทึกผลงานที่จะนำเสนอครูและผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับในลักษณะเสริมแรง นำเสนอผลงานกลุ่ม ได้แก่ การร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน การเล่นเกม โต้เถียง การจัดนิทรรศการ การทำโครงการ

3. ขั้นกิจกรรมสรุป เป็นขั้นที่ผู้เรียนและครูเชื่อมโยงกิจกรรมจากการทำงานของแต่ละกลุ่มให้ผสมผสานทุกด้านเข้าด้วยกันและสอดคล้องกับชีวิตประจำวันเมื่อตัวแทนกลุ่มนำเสนอสิ่งที่กลุ่มสนใจศึกษาแล้ว ผู้เรียนและครูร่วมกันอภิปราย เพื่อแก้ปัญหาและตัดสินใจ สรุปทางเลือกพร้อมทั้งเหตุผลในการถ่ายทอดสถานการณ์ไปสู่ชีวิตจริง

4. ขั้นประเมินผล เป็นขั้นตอนการประเมินผลที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องทุกระยะของการเรียนการสอน ประเมินด้านความรู้โดยการสังเกตจากการทดสอบย่อย การตอบคำถาม

การทำแบบฝึกหัด การอภิปราย การรายงาน ประเมินความสามารถในการทำงานร่วมกันในกลุ่ม อย่างมีคุณธรรม และประเมินการทำงานของตนเอง

2. การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอตี หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนให้มี การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม เพื่อเป็นการฝึกทักษะทางสังคมให้ผู้เรียน ทำงานและให้เห็นคุณค่าของการร่วมมือกัน ช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น กล้าแสดงออก และช่วยเหลือกันในการทำความเข้าใจในเนื้อหา นั้น ๆ อย่างแท้จริง โดยผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนการสอน แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอตี ของ สลาวิน (Slavin. 1995 : 4) ดังนี้

1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นการสร้างความสนใจและความพร้อมของนักเรียนในการเรียนโดยใช้การสนทนา หรือใช้เกม

2. ช้่นกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 – 5 คน ที่มีระดับความสามารถแตกต่างกันคือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1 สมาชิกจะทำหน้าที่ต่างกัน ดังนี้

2.1.1 ผู้นำกลุ่ม ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการทำงานให้ลุล่วง กระตุ้นเตือน และให้กำลังใจสมาชิก รับเอกสารจากครู และรวบรวมงานส่งครู

2.1.2 ผู้บันทึก ทำหน้าที่จดบันทึกข้อตกลง สรุปผลการทำงานและ รายงานผล

2.1.3 ผู้ชี้แนะ ทำหน้าที่ขยายความรู้ เพิ่มเติมความคิด

2.1.4 ผู้ตรวจสอบ ทำหน้าที่ตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนของสมาชิก ให้ทุกคนสามารถอธิบายได้เหมือนกัน

2.2 นำเสนอบทเรียน โดยครูให้ความรู้แก่นักเรียนเพื่อเป็นพื้นฐานแก่นักเรียน ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของนักเรียนโดยใช้สื่อการสอน เช่น แผ่นใส บัตรคำ รูปภาพ เป็นต้น และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับบทเรียนที่นำเสนอโดยแนะแนวทางให้

2.3 ปฏิบัติงานกลุ่ม นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยศึกษาจากใบงาน ช่วยเหลือกันทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาทุกคน

3. ช้่นสรุป ครูใช้วิธีสุ่มนักเรียนบางกลุ่มรายงานผลหรือซักถามเพื่อสรุปความ เข้าใจ

4. ช้่นวัด และประเมินผล

4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการประเมินผลการทำงานของกลุ่มโดยใช้แบบ สังเกต

4.2 นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบย่อยเมื่อเรียนจบบทเรียนแต่ละบท

4.3 ครูตรวจผลการสอบและพิจารณาผลเป็นคะแนนรายบุคคลและคะแนน เฉลี่ยของกลุ่ม

5. ขั้นสร้างความประทับใจ

ครูประกาศคะแนนของกลุ่มให้รู้พร้อมคำชม รางวัลหรือใบประกาศนียบัตรให้กับกลุ่มที่ทำงานประสบความสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เป็นการจูงใจให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของกลุ่ม

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นแบบทดสอบเลือกตอบ 5 ตัวเลือกประกอบด้วย ความรู้ - ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่า

3.1 ความรู้ – ความจำ หมายถึง ความสามารถในการจำที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงเรื่องราว หรือปรากฏการณ์ ต่าง ๆ

3.2 ความเข้าใจ ความสามารถในการเข้าใจเกี่ยวกับการแปลความหมาย การตีความและการขยายความตามสภาวะการได้ตรงตามความหมายที่มีความสอดคล้องตามบริบทของสังคมปัจจุบันได้อย่างสมเหตุสมผล

3.3 การนำไปใช้ หมายถึงความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในปัจจุบันโดยการนำประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับมาแก้ปัญหานั้น ๆ ได้สำเร็จ

3.4 การวิเคราะห์ หมายถึงความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ด้วยวิธีการแยกแยะได้ถึงถึงความสำคัญ ความสัมพันธ์และหลักการ ด้วยกรณีตัวอย่าง หรือเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผลและสอดคล้องกับบริบทในขอบเขตของสังคมนั้น ๆ

3.5 การสังเคราะห์ หมายถึงความสามารถในการประกอบส่วนย่อยให้เข้ากันได้ อย่างเป็นเรื่องราวโดยการจัดให้เป็นโครงสร้างใหม่ประกอบด้วยด้านข้อความ แผนงานและความสำคัญ

3.6 การประเมินค่า หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจและสรุปลงในเรื่องราวต่าง ๆ โดยใช้หลักเกณฑ์ที่มีความเหมาะสม สามารถตัดสินใจได้แย้งวิพากษ์วิจารณ์ตามข้อเท็จจริงเป็นหลักในการประเมินค่า

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม

ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของตนในเรื่องเกี่ยวกับสาธารณสมบัติ วัฒนธรรม ประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนของสังคม ในการป้องกัน รักษา อนุรักษ์ และพัฒนาเกี่ยวกับสาธารณสมบัติ วัฒนธรรม ประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อมในท้องถิ่น และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งวัดได้จากแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวการวัดคุณลักษณะด้าน

ความรู้สึกของ กราธโฮล์ (Krathwohl) จำแนกเป็นระดับความรู้สึก 5 ระดับดังนี้

4.1 การรับรู้ หมายถึง ความสามารถในการที่จะให้เกิดความไวในการรับรู้ ในการเกิดขึ้นของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งเร้าในเรื่องนั้น ๆ การมีความจับไวในการรับรู้ทำให้บุคคลสามารถเก็บเรื่องราวต่าง ๆ ได้เพียงพอและรวดเร็ว คุณลักษณะการรับรู้แบ่งเป็น 3 ข้อคือ

4.1.1 การรู้จัก เป็นความสามารถในการนึกคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์

4.1.2 การอยากรับรู้ เป็นความเต็มใจที่จะยอมรับหรือรู้จักในสิ่งนั้น เป็นการยอม อดทนเอาใจใส่อย่างไม่ยอมลดละต่อสิ่งเร้า มีความตั้งใจสังเกตและจดจำเฉพาะสิ่งนั้น

4.1.3 การควบคุมหรือคัดเลือกรับรู้ เป็นการแยกสิ่งเร้าออกให้เกิดความรู้สึกแตกต่างกันเป็นการควบคุมความตั้งใจ เพื่อค้นหาสิ่งเร้าที่ตนเองชอบซึ่งปะปนอยู่กับสิ่งอื่น

4.2 การตอบสนอง หมายถึง การแสดงความปรารถนาที่จะนำตนเองเข้าไปผูกพันกับเรื่องราวปรากฏการณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งทำให้ตนเองได้รับความพอใจจากการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้น ๆ การแสดงปฏิกิริยาที่มีต่อสิ่งเร้า หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ มีคุณลักษณะดังนี้ มี 3 ข้อ คือ

4.2.1 การยินยอมตอบสนอง เป็นการยอมปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นการกระทำที่ถึงจะไม่เต็มใจแต่ก็ไม่ขัดขืน การตอบสนองอาจไม่เป็นการยอมรับอย่างเต็มที่

4.2.2 การเต็มใจตอบสนองเป็นการยินดียิตอบสนองอย่างเต็มใจยอมรับการที่จะผูกพันตนเองในการกระทำนั้น โดยปราศจากอิทธิพลใด ๆ มาบังคับให้ตอบสนอง

4.2.3 การพอใจตอบสนอง เป็นการแสดงพฤติกรรมตอบสนองในรูปแบบที่มีความพอใจปอยู่

4.3 การสร้างคุณค่า หมายถึง การแสดงออกที่เกิดขึ้นจากความผูกพันต่อการมีส่วนร่วมในผลผลิตต่อสังคม จนมีการยอมรับและนำมาเป็นลักษณะของความเชื่อ

4.3.1 การยอมรับคุณค่า เป็นการรู้สึกยอมรับโดยสามารถอ้างอิงหลักฐานได้อย่างเพียงพอ คุณลักษณะที่เด่นชัดของพฤติกรรมนี้ขึ้นอยู่กับที่มีความคงที่แน่นอนในการตอบสนองจนเป็นที่ยอมรับว่าบุคคลนั้น ยึดถือความเชื่อที่มีคุณค่า และตัวเองก็ยอมรับความผูกพันในการกระทำของตนเพื่อการพิสูจน์คุณค่านั้น ๆ

4.3.2 การนิยมชมชอบในคุณค่า เป็นการที่ไม่เพียงแต่บุคคลยอมรับ และผูกมัดการกระทำของตนต่อการพิสูจน์คุณค่าเท่านั้น แต่ยังยอมผูกพันตนเองที่จะติดตามเสาะหาคุณค่าเหล่านั้น

4.3.3 การเชื่อถือในคุณค่าเป็นความเชื่อถือที่มีความแน่นอนสูง ทั้งยังพยายามทำให้ผู้อื่นเชื่อถือในสิ่งที่ตนมองเห็นคุณค่าแล้ว

4.4 การจัดระบบคุณค่า หมายถึง การนำคุณค่ามาทำให้เป็นระบบโดยการ “จัดพวกของคุณค่า-หาความสัมพันธ์ของคุณค่า-กำหนดคุณค่าที่เด่นและสำคัญ” เมื่อยึดถือ

คุณค่าใด ๆ แล้ว ถ้าไปพบกับ คุณค่าที่มีมากกว่าหนึ่งอย่างในเหตุการณ์หนึ่งจึงจะต้องอาศัย ขบวนการสามวิธีข้างต้น เพื่อสร้างระบบคุณค่าที่เหมาะสมกับเหตุการณ์นั้น

4.4.1 การสร้างความคิดรวบยอดของคุณค่า เป็นการทำให้บุคคลมองเห็น ความสัมพันธ์ของคุณค่าในสิ่งที่เขายึดถือ

4.4.2 การจัดระบบคุณค่า เป็นการนำเอาคุณค่าที่ซับซ้อนมารวมเข้ากันแล้ว พยายามหาความสัมพันธ์ในคุณค่า เพื่อสร้างเป็นลักษณะภายในของตนเองที่แน่นอน ซึ่ง พฤติกรรมนี้ เป็นผลจากการเกิดบูรณาการของคุณค่าที่เด่น และสำคัญ

4.5 การสร้างลักษณะนิสัย หมายถึง การจัดคุณค่าที่มีอยู่แล้ว เข้าเป็นระบบ ซึ่ง คงที่ภายในตัวของบุคคลแต่ละบุคคล คุณค่าที่ได้จากการจัดระบบนี้ จะเป็นตัวควบคุมพฤติกรรม ของแต่ละบุคคลไปเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นการปรับตัวให้สอดคล้องกับวิถีทางตามระบบ

4.5.1 การรวมระบบคุณค่า เป็นการที่บุคคลสามารถรวบรวมจัดลำดับความ สำคัญของเรื่องราวที่ตนจะแสดงออกอย่างแน่นอนและได้ผล

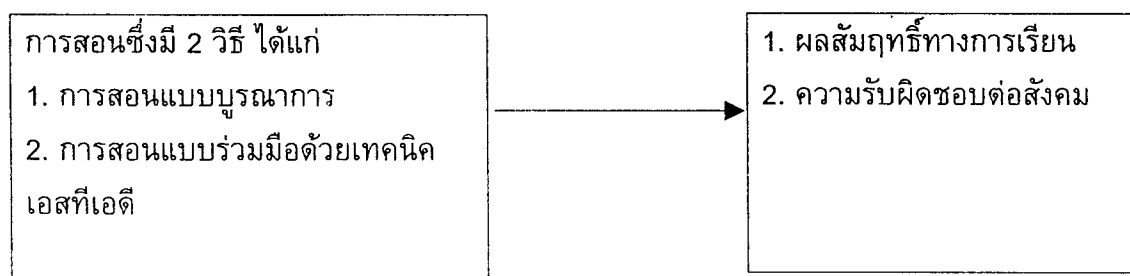
4.5.2 การสร้างลักษณะนิสัยที่เป็นจุดสุดยอด ซึ่งถึงระดับที่เป็นการสร้าง ลักษณะที่รวบรวมเอาทุกสิ่งทุกอย่างมารวมกันเป็นลักษณะนิสัยที่สมบูรณ์แบบ

กรอบแนวความคิดในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความ รับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ และ การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีดีเอ (STAD) ซึ่งมีกรอบการศึกษาค้นคว้าดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยการสอนแบบบูรณาการและการสอน แบบร่วมมือ เทคนิค เอสทีเอดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

2. นักเรียนที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยการสอนแบบ บูรณาการ และการสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอสทีเอดี มีความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบบูรณาการ
 - 1.2 ประวัติ และความหมายของการบูรณาการ
 - 1.3 จุดมุ่งหมายของการสอนแบบบูรณาการ
 - 1.4 รูปแบบการสอน และหลักการ ของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
 - 1.5 บทบาทของครู และกิจกรรมของนักเรียนในการสอนแบบบูรณาการ
 - 1.6 ประโยชน์ และข้อควรคำนึงในการสอนแบบบูรณาการ
 - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบร่วมมือ
 - 2.1 ความหมายและรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี
 - 3.1 องค์ประกอบของการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี
 - 3.2 ขั้นตอนการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี
 - 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม
 - 5.1 ความหมาย และความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม
 - 5.2 ประเภทของความรับผิดชอบต่อสังคม
 - 5.3 คุณลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม วิธีปลูกฝังและการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม
 - 5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ

1.1 ประวัติความเป็นมา

แนวความคิดเรื่องบูรณาการ (Integration) เกิดขึ้นจากความคิดเห็นของนักปรัชญาชาวอังกฤษ จอห์น ล็อก (John Locke) ที่เห็นว่า เด็กไม่มีเวลาและกำลังในการที่จะเรียนรู้ได้

หมดฉะนั้นเด็กจึงต้องสนใจแต่เฉพาะสิ่งที่จำเป็นที่สุด และที่เขาจะใช้บ่อยที่สุดในชีวิต ต่อมาจอห์น ดูว์ (John Dewey) นักปรัชญาชาวสหรัฐอเมริกาที่มีความเห็นในเรื่องนี้ว่า การให้การศึกษากับเด็กนั้นควรจะนำไปสู่ความเข้าใจเรื่องกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เพื่อการอยู่รอดของชีวิตตน กิจกรรมใหญ่ ๆ คือ การแสวงหาปัจจัยแห่งการดำรงชีพ อันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ จึงย่อมจะทำให้เด็กต้องการที่จะเรียนรู้เอง เห็นเอง รู้จักเอง ฉะนั้นเด็กย่อมจะเกิดความสนใจขึ้นโดยธรรมชาติ จากความคิดนี้ได้มีอิทธิพล และพัฒนาเป็นหลักการบูรณาการ (อรรถวรธรรม นิยะโต. 2536 : 11) และแนวความคิดเรื่องการ บูรณาการได้มีวิวัฒนาการดังนี้ในปี พ.ศ. 2473 นักการศึกษา และครู ได้เสนอแนวความคิดเรื่อง การบูรณาการ ได้ทำการทดลอง การศึกษา (รวมทั้งทดลองเรื่องบูรณาการ) เป็นเวลา 8 ปี เรียกการทดลองการศึกษาครั้งนี้ว่า The 8 Year Study ในปี พ.ศ. 2483 ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำผลการทดลอง 8 ปีนั้นมาใช้กันโดยแพร่หลายในโรงเรียนทั่ว ๆ ไป และเรียกการศึกษาในยุคนี้ว่า “การศึกษาแผนใหม่” (Progressive Education) นำเอาความรู้เรื่อง “การบูรณาการ” ไปใช้กันแพร่หลายในปี พ.ศ. 2496 กรมวิชาการ ได้มีการเรียนการสอนเรื่องการศึกษาแผนใหม่และบูรณาการเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา และสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ก็ได้ช่วยเผยแพร่ความคิดนี้ออกไปอย่างกว้างขวางในปี พ.ศ. 2520 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำหลักสูตรประถมศึกษาตามแนวของหลักการบูรณาการบางประการ และได้ทำการทดลองใช้เป็นเวลา 1 ปี ปรากฏว่า ได้ผลดี กระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศใช้หลักสูตรใหม่นี้ ในปีการศึกษา 2521 และเรียกหลักสูตรใหม่นี้ว่า “หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2541” ทั้งนี้เริ่มเปลี่ยนหลักสูตรได้ปีละชั้นทำจนครบ 6 ชั้นปีของประถมศึกษา (สันต์ ธรรมบำรุง. 2523 : 89)

ความหมายของการบูรณาการ

คำว่า “บูรณาการ” (Integration) ได้มีผู้ให้ความหมายต่าง ๆ กันดังนี้คือ

กู๊ด (Good. 1973 : 308) กล่าวว่า บูรณาการ หมายถึงกระบวนการหรือการปฏิบัติ การผสมผสานเนื้อหาจากวิชาต่าง ๆ ที่อยู่ในสาขาเดียวกันหรือการผสมผสานเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่อยู่ต่างสาขากันให้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน โดยวิชาที่เป็นแกนและวิชาที่มาเสริม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ พร้อมทั้งจะนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

สาโรช บัวศรี (2521 : 3 – 12) กล่าวว่า บูรณาการ หมายถึงความสมบูรณ์ คือ ปราศจากความกังวล ปราศจากความทรมานใจ และทรมานกาย ปราศจากปัญหาที่ร้ายแรง จนแก่ไม่ไหว บูรณาการกับสมดุล (Equilibrium) มีความหมายทำนองเดียวกัน การมีสมดุลหรือการมีความสมบูรณ์ เพียงพร้อมทุกด้าน เช่น ร่างกายแข็งแรง อารมณ์ดี ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ หรืออาจกล่าวง่าย ๆ คือ พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (กาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา) นั้นเอง จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและพึงประสงค์ยิ่งในชีวิตมนุษย์ทุกคน ด้านการเรียน การสอน วิธีสอนที่จะช่วยฝึกให้นักเรียนได้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น จะช่วยก่อให้เกิดบูรณาการขึ้น

เมื่อเด็กรู้วิธีแก้ปัญหาเขาจะนำติดตัวไปใช้

ส่วนนที ศิริมัย (2529 : 11) กล่าวว่า การสอนแบบ บูรณาการ หมายถึง การสอน โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ สอนโดยนำวิชาเอกต่าง ๆ เข้ามา ผสมผสานกัน ใช้วิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกนหลัก และนำเอาวิชาต่าง ๆ มาเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ตามความเหมาะสม โดยเน้นความสนใจความสามารถและความต้องการของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ยังผลให้เกิดการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพในทุก ๆ ด้าน นักเรียนสามารถปรับตัว และตอบสนองต่อทุกสถานการณ์ การแก้ปัญหาขึ้นอยู่กับ ประสบการณ์ และความรู้พื้นฐาน การสอนจะให้ความสำคัญกับครู และนักเรียนเท่าเทียมกันการ ทำกิจกรรมมีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นประชาธิปไตยเป็นการสร้างความคิดรวบยอดให้เกิดขึ้น ในตัวนักเรียน และยังสามารถนำความคิดรวบยอดไปสร้างเป็น หลักการ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ต่าง ๆ ได้ด้วย

ซึ่งลาร์ดิซาเบล (Lardizabal. 1970 : 141) ได้กล่าวว่าการสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การสอนโดยใช้ กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ เพื่อให้ นักเรียน สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ยังผลให้เกิดการพัฒนา ในด้านบุคลิกภาพในทุก ๆ ด้านนักเรียนสามารถปรับตัวและตอบสนองต่อ ทุกสถานการณ์ การแก้ปัญหาขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และความรู้พื้นฐาน การสอนจะให้ความสำคัญกับครู และ นักเรียนเท่าเทียมกันการทำกิจกรรมมี การทำงานร่วมกันอย่างเป็นประชาธิปไตย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การสอน เพื่อจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน เน้นความสนใจ ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ผสมผสานเนื้อหาวิชาหรือวิธีสอน เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ รวบรวมความคิด มโนภาพ ความรู้ เจตคติ ทักษะ สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองและ ยังให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนให้เข้ากับสภาพชีวิตได้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

1.2 จุดมุ่งหมายของการสอนแบบบูรณาการ

ลาร์ดิซาเบล (Lardizabal. 1970 : 142) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนแบบ บูรณาการ ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มีความพึงพอใจ มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ และยอมรับผู้อื่น
2. ส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน
3. ช่วยพัฒนาค่านิยม บรรยาภาศในชั้นเรียน จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนา จริยธรรมมาตรฐานการทำงาน มาตรฐานของกลุ่ม ความซาบซึ้งในการทำงาน และความ ซื่อสัตย์
4. ช่วยพัฒนาวินัยในตนเอง โดยส่งเสริมความสามารถในการทำงานและการ ควบคุมอารมณ์ของผู้เรียน

5. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการแสดงออก

6. ให้นักเรียนมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมในสังคม เต็มใจที่จะทำงานร่วมกับกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

7. ช่วยวัดผลการเรียนรู้ โดยการแนะนำวิธีตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ แก่ ผู้เรียนทั้งรายบุคคล และกลุ่ม

จากจุดมุ่งหมายของการสอนแบบบูรณาการ สรุปได้ว่าเป็นการจัดการเรียนการสอน ที่พัฒนาผู้เรียนในด้านการปรับตัวทางด้านกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ให้เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่รับผิดชอบ และร่วมแก้ปัญหาจากการใช้ ความสามารถที่มีอยู่ เพื่อทำให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วงด้วยดี

1.3 รูปแบบการสอน และหลักการสอนของการจัดการเรียนการสอนแบบ บูรณาการ

รูปแบบการสอนแบบบูรณาการ

อัญชลี สารัตนะ (2542 : 29-30) ได้กล่าวถึงมีรูปแบบการสอนแบบบูรณาการไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. เป็นการบูรณาการภายในวิชา (Single Subject Interaction) เป็นการนำเนื้อหา ภายในวิชาเดียวไปสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง และให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ความรู้ และทักษะไป ใช้ในชีวิตจริง ในบริบทที่มีความหมาย ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีความหมาย

2. เป็นการบูรณาการระหว่างวิชาโดยการเชื่อมโยงหรือรวมศาสตร์ต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 สาขาวิชาขึ้นไป ภายใต้หัวข้อเรื่อง (Theme) เดียวกัน เป็นการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในศาสตร์ หรือความรู้ในวิชาต่าง ๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไป เพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหา ความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่ลึกซึ้ง และใกล้เคียงกับชีวิตจริง แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

2.1 การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) การสอนรูปแบบนี้ครูผู้สอน ในวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหาของวิชาอื่น ๆ เข้าไปในการสอนของตนเป็นการวางแผนการสอน โดยครูเพียงคนเดียว

2.2 การสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) การสอนตาม รูปแบบนี้ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาวางแผนร่วมกัน เพื่อรวมองค์ประกอบของหัวข้อเรื่อง (Theme) แนวคิด (Concept) หรือปัญหา (Problem) แล้วครูผู้สอนแต่ละวิชาสอนแยกกัน ชิ้นงานที่ให้นักเรียนขึ้นอยู่กับครูผู้สอนแต่ละวิชา แต่ทั้งหมดต้องสะท้อนถึงหัวข้อเรื่อง แนวคิดหรือปัญหาที่ ระบุไว้ร่วมกัน

2.3 การสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) วิธีนี้ ครูผู้สอนหลายคนจากหลายวิชามาวางแผนร่วมกันที่จะสอนเกี่ยวกับหัวข้อเรื่อง (Theme)

แนวคิด (Concept) หรือปัญหา และกำหนดโครงการร่วมกันให้ออกมาเป็นชิ้นงานแบ่งโครงการออกเป็นโครงการย่อย ครูแต่ละรายวิชาแยกกันสอนให้นักเรียนปฏิบัติตามโครงการย่อยนั้น

2.4 การสอนแบบบูรณาการแบบข้ามวิชาหรือสอนเป็นคณะ

(Transdisciplinary Instruction) วิธีนี้ครูผู้สอนแต่ละรายวิชามาวางแผนร่วมกันในองค์ประกอบของหัวเรื่อง (Theme) แนวคิด (Concept) ระดับชั้นของบูรณาการ

จิตติศักดิ์ ศรีอำไพ (2529 : 13) ได้แบ่งระดับของการบูรณาการออกเป็น 5 ระดับคือ

1. ระดับวิชา คือ การนำเอาเรื่องราวหรือความรู้ต่าง ๆ มารวมกันทำให้เกิดความสมบูรณ์เป็นรายวิชาต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์บูรณาการที่เกิดขึ้นจาก เลขคณิต เรขาคณิต พีชคณิต สถิติ ตรรกศาสตร์ เป็นต้น

2. ระดับกลุ่มประสบการณ์ คือ การนำเอาประสบการณ์ต่าง ๆ มาบูรณาการ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น ที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

3. ระดับแผนการสอนและสื่อการเรียน คือ การกำหนดจุดประสงค์ ความคิดรวบยอดและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กทำ ในส่วนที่เป็นความรู้ ทัศนคติ การฝึกนิสัย และการทำงานอยู่ในแผนเดียวกันด้วยสัดส่วนที่พอเหมาะพอดี

4. ระดับการสอน คือ การจัดสภาพการเรียนการสอนต่าง ๆ คล้ายคลึงกับชีวิตจริงกล่าวคือประกอบด้วยกิจกรรมที่ทำให้รู้ ทำให้เข้าใจ ทำให้คิดเป็น ทำให้มีนิสัยดี ในส่วนที่เหมาะสม

5. ระดับการนำไปใช้ คือ เมื่อนักเรียนเรียนจบไปแล้ว เอาประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตจริงเพื่อให้ชีวิตบูรณาการมีความสุข ความสบายตามอัธยาศัย

จรัสรัตน์ แผลงศรี (2533 : 17-18) ได้จำแนกระดับบูรณาการการเรียนการสอนดังนี้

1. ระดับวิชา เป็นการบูรณาการโดยการนำความรู้ต่าง ๆ มารวมกัน ทำให้เกิดความสมบูรณ์ตามรายวิชาต่าง ๆ เช่น “คณิตศาสตร์” เกิดจากการบูรณาการเลขคณิต พีชคณิต เรขาคณิต สถิติ ตรรกศาสตร์ เข้าด้วยกัน เป็นต้น

2. ระดับกลุ่มประสบการณ์ เป็นการบูรณาการประมวลประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน แล้วเรียกเป็นกลุ่มประสบการณ์ เช่น หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มี 4 กลุ่มประสบการณ์

3. ระดับแผนการสอนและสื่อการเรียน เป็นบูรณาการจุดประสงค์ ความคิดรวบยอดและเนื้อหาจากกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันในการเขียนแผนการสอน แล้วจัดลำดับกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่หลักสูตรต้องการ ซึ่งจะจัดให้ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติอยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมจึงจะเรียกว่า การบูรณาการ

4. ระดับการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ คิดเป็นทำเป็น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรต้องการ

5. ระดับการนำไปใช้ เป็นการนำประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตจริง เพื่อให้ชีวิตมีความสุขตามอัธยาศัย โดยสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ มารวมกันแล้ว ทำให้เกิดประโยชน์ขึ้นมาได้ เรียกว่า เป็นการบูรณาการขั้นนำไปใช้

จากรูปแบบการสอนแบบบูรณาการดังกล่าว สรุปได้ว่า การเรียนรู้จะเกิดกับผู้เรียนได้ นั้นต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ มาเชื่อมโยงกัน ที่สำคัญคือ ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนเทคนิควิธีการที่จะบูรณาการความรู้ต่างสาขาเข้าไป ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้สอน และความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนในสาขาวิชาเดียวกัน หรือต่างสาขาวิชา

หลักการในการจัดการสอนแบบบูรณาการ

กาญจนา เกียรติประวัติ (2528 : 152) และ ดุษฎี สิตลวรารักษ์ (2538 : 59-61) ได้กล่าวถึงหลักการในการบูรณาการไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ยึดจุดประสงค์ในการเรียนรู้ จุดประสงค์เหล่านี้เป็นจุดประสงค์ใหญ่ ๆ ครอบคลุมเนื้อหาของวิชา ซึ่งจะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นการตอบสนองของหลักสูตรมากกว่าความต้องการของผู้เรียน

2. ยึดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

2.1 ให้นักเรียนเป็นผู้กระทำหมายถึงเป็นผู้กระทำที่มีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรมอาการความคิด ความรู้สึก ที่ครอบคลุมด้านหลัก ๆ ของนักเรียน

2.2 สารของกิจกรรมต้องสอดคล้องกับชีวิต สังคม ภูมิหลังของนักเรียน หลักคิดประการนี้ เน้นวิธีการมากกว่าหลักสูตร และวิธีสอน

3. ยึดนักเรียนเป็นหลักในการกำหนดจุดประสงค์ของการเรียน โดยยึดหลักความสนใจ ความถนัด การมีเวลาของนักเรียน

4. นักเรียนมีความสำคัญมากกว่าเนื้อหาวิชา นั่นคือ การเน้นที่พัฒนาการบุคลิกภาพอย่างผสมกลมกลืน โดยคำนึงถึงการเรียนรู้ทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา

5. กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีปัญหาในชีวิตจริง ความต้องการ ความสนใจของนักเรียนเป็นเกณฑ์

5.1 การเรียนด้วยกระบวนการกลุ่ม

5.2 ใช้กระบวนการประชาธิปไตย

5.3. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน สร้างบรรยากาศการทำงานที่นำพึงพอใจแก่นักเรียน

ขั้นตอนในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดบูรณาการ

ลาร์ดิซาเบล (Lardizabal. 1970 : 144 – 148) ได้เสนอขั้นตอนในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดบูรณาการ โดยใช้วิธีสอนแบบหน่วย (Unit Teaching) โดยมีขั้นตอนในการสอนดังนี้คือ

1. การเริ่มหน่วย ครูอาจจะมีวิธีเริ่มหน่วยการเรียนรู้ได้หลายอย่าง เช่น การจัดห้องเรียน ให้เร้าความสนใจ ใช้โอกาสพิเศษ ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และใช้สื่อต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ สไลด์ เทปบันทึกเสียง ฯลฯ

2. ขั้นปฏิบัติการ ในขั้นนี้ผู้เรียนพิจารณาและตกลงใจเลือกสิ่งที่ตนสนใจภายใต้การแนะนำของครูและเริ่มต้นทำกิจกรรมต่าง ๆ มีการจัดกลุ่มและเลือกหัวหน้า ในขั้นตอนนี้ต้องอาศัยทักษะความสามารถของครูที่จะแนะนำกิจกรรมซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนถึงที่สุด กิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล การอ่าน การทัศนศึกษา การสัมภาษณ์ เป็นต้น

3. กิจกรรมสรุป ในขั้นนี้ครูเน้นที่การบูรณาการของหน่วย ผู้เรียนสรุปกิจกรรมด้านการรวบรวมแนวคิดต่าง ๆ และฝึกฝนการแสดงออก ผู้เรียนโยงความสัมพันธ์ของกิจกรรมย่อยเข้าด้วยกัน ในช่วงนี้เป็นเวลาแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม วิธีการเสนอผลงานของผู้เรียน อาจทำได้หลายวิธี เช่น จัดนิทรรศการ จัดการสาธิต การทดลอง เป็นต้น ซึ่งผลงานเหล่านี้ จะต้องมีการอภิปรายกลุ่มติดตามมา

4. ขั้นประเมินผล การประเมินผลถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องในทุกระยะของการเรียนแบบหน่วย ไม่ได้หมายถึง การวัดผลขั้นสุดท้ายเท่านั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการกระตุ้นให้ตระหนักว่า การประเมินผลของกลุ่มนั้น เป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่งกว่าตัวครู เป็นผู้ประเมิน

จอยซ์ และ เวล (Joyce & Weil. 1986 : 332 – 334) ได้นำเสนอรูปแบบการฝึกขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ โดยใช้เหตุผล และมีความแม่นยำในการเรียนรู้ โดยมี 5 ขั้นตอน เริ่มจากการปฐมนิเทศ การนำเสนอ การฝึกปฏิบัติตามโครงสร้างที่กำหนด การฝึกปฏิบัติตามคำชี้แนะ และการฝึกอิสระ

ขั้นที่ 1 เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน เริ่มจากการปฐมนิเทศและวางแผนสร้างบทเรียน ขั้นนี้ครูมีความมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจน ผู้เรียนสามารถนำเหตุผลเหล่านั้นมาสร้างบทเรียน และตามด้วยส่วนที่ทำให้บรรลุผลสำเร็จ 1) การเตรียมวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม 2) การจัดลำดับความสัมพันธ์ของความรู้และประสบการณ์ 3) การอภิปรายการฝึกตามขั้นตอนของผู้เรียน และผู้เรียนมีความสามารถรับผิดชอบติดตามการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 2 ครูนำเสนอความคิดรวบยอดหรือทักษะใหม่ด้วยการสาธิต และยกตัวอย่างทั้งการสื่อสารด้วยการเล่าและรูปภาพ ผู้เรียนสังเกต และนำมาใช้ในการอ้างอิงเป็นการนำเข้าสู่บทเรียนที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจอย่างชัดเจน และครูตรวจสอบความเข้าใจผู้เรียนที่รับมาใหม่ เพื่อผู้เรียนจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในขั้นฝึกปฏิบัติ โดยการสุ่มถามเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่ม เพื่อดูผลที่ผู้เรียนตอบสนอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ขั้นที่ 3 ผู้เรียนปฏิบัติงาน เมื่อพบปัญหาที่เคยพบมา ก็จะช่วยกันหาเหตุผล และบันทึกครูต้องใช้สื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีผลสำเร็จที่ดี และมีการตรวจสอบข้อบกพร่องจนผู้เรียน

สามารถนำเสนอผลงานด้วยเหตุผล และมีการประยุกต์ใช้

สาโรช บัวศรี (2521 : 12-14) ได้เสนอวิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดบูรณาการ โดยวิธีสอนแบบแก้ปัญหา โดยมีขั้นตอนในการสอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ปัญหา เป็นการตั้งปัญหาหรือเสนอปัญหาให้แก่ผู้เรียน

ขั้นที่ 2 ตั้งสมมติฐาน ให้ผู้เรียนหาสาเหตุของปัญหา

ขั้นที่ 3 ทดลองทำ ให้ผู้เรียนทดลองแก้ปัญหาจากสาเหตุที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้เป็น

ข้อ ๆ

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ดูผลการทดลอง ให้ผู้เรียนนำผล หรือข้อมูลที่ได้จากการทดลองแก้ปัญหาตามสมมติฐานต่าง ๆ ที่ตั้งไว้มาวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริง โดยการนำมาวิเคราะห์ร่วมกัน

ขั้นที่ 5 สรุปผล ให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาร่วมกัน

หทัย ดันหยง (2525 : 246) ได้เสนอขั้นตอนในการดำเนินการสอนแบบบูรณาการไว้ดังต่อไปนี้

1. กำหนดปัญหา ปัญหามาจากตัวผู้เรียน เป็นข้อมูลหลักฐานที่เกิดขึ้นจากผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์

2. ตั้งสมมติฐาน คือ การสืบค้นสาเหตุที่เกิดแห่งปัญหา ด้วยการอภิปราย ค้นคว้าหาวิธีแก้ปัญหา

3. การลงมือปฏิบัติทดลองด้วยการจัดกิจกรรมเป็นแผน โครงการ หน่วยงาน โดยสร้างบูรณาการของกิจกรรมนั้นไว้ทุกขั้นตอน

4. การวิเคราะห์ผล การปฏิบัติทดลองโดยการสังเกต บันทึก แล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบ อภิปราย แยกแยะข้อมูลหลักฐานให้เป็นปัญหาแห่งเหตุผล และผลที่เกิดขึ้น

5. การสรุปผล สรุปจากการวิเคราะห์ขึ้นเป็นหลักการประชุม ตรวจสอบ ทบทวน แล้วนำไปใช้เป็นกฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

วิธีการผสมผสานเนื้อหาวิชาเพื่อให้เกิดบูรณาการ

วิธีผสมผสานเนื้อหาวิชา เพื่อให้เกิดการบูรณาการสำหรับการสร้างเป็นหน่วยการเรียนการสอนไว้ดังนี้คือ

1. แนวเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Theme)
2. การจัดขอบเขตทางวัฒนธรรมหรือบริเวณศาสตร์
3. เน้นวิธีการคิดสืบค้นต่าง ๆ (Methods of Inquiry)
4. ปัญหาการเมืองและสังคม
5. การเคลื่อนไหวของกลุ่มชน หรือด้านวัฒนธรรม
6. สถาบันหรือวิธีการ

7. สมัย (Periods) ต่าง ๆ

ผสมผสานวิชาโดยอาศัยวิธีการจัดแกน (Core) ขึ้นมาก่อนแล้วนำเอาความรู้ หรือ เนื้อหาจากวิชาใดก็ได้ที่เหมาะสมมาเสริมให้แกนนั้นเต็มหรือสมบูรณ์ แกนที่จะนำมาสร้างเป็น หน่วยบูรณาการนั้น มีทั้งหมด 5 ประเภทด้วยกัน คือ

1. แกนที่เป็นหัวเรื่อง ก่อนที่จะทำการกำหนดหัวเรื่องอะไรนั้น จะต้องตั้งคำถาม ว่าต้องการให้ผู้เรียนเรียนอะไร หลังจากนั้นก็กำหนดหัวเรื่องขึ้นมา แล้วดึงเอาเนื้อหาสาระ หรือ ความรู้จากหลาย ๆ วิชาที่เห็นว่า สัมพันธ์กับเรื่องนี้เข้ามาผนวกรวมกันไว้ เช่น ตั้งหัวเรื่องว่า “ชุมชนของเรา” ในเรื่องนี้ก็จะมีรายละเอียด หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวกับที่ตั้งของชุมชน สภาพ ภูมิอากาศของชุมชน การประกอบอาชีพในชุมชน ฯลฯ

2. แกนที่เป็นปัญหา จะต้องพิจารณาว่า อะไรบ้างในสภาพแวดล้อมของผู้เรียนที่ ผู้เรียนควรมีความรู้และความเข้าใจ เมื่อเลือกได้แล้วก็กำหนดเป็นหัวเรื่อง เช่น ปัญหา การคอร์รัปชัน ปัญหาผู้ก่อการร้าย ปัญหาค่าครองชีพสูง ฯลฯ การที่ผู้เรียนจะแก้ปัญหาได้นั้น จะต้องอาศัยความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ

3. แกนที่กิจกรรมจะต้องพิจารณาก่อนว่า กิจกรรมใดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนใน หลาย ๆ วิชา และต่อการดำรงชีวิตของนักเรียน เมื่อกำหนดได้แล้วก็บรรจุกิจกรรมเหล่านั้นลง ในหน่วยนั้น ๆ จากง่ายไปหายาก

4. แกนที่เป็นความคิดรวบยอด ก่อนอื่นต้องพิจารณาก่อนว่าต้องการให้ผู้เรียนมี ความคิดรวบยอดในเรื่องใด เช่น ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความรักชาติ ความอยู่รอดอิสรภาพ การพึ่งพตนเอง การอนุรักษ์ธรรมชาติ การปฏิรูป ความเสมอภาค การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและ กันเมื่อได้ความคิดรวบยอดแล้วก็กระจายเนื้อหาออกไปหายาก ตัวอย่างเช่น การสอนความคิด รวบยอดเรื่อง “การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน” พอจะกระจายเนื้อหาออกเป็นคร่าว ๆ ตามลำดับ ความยากง่ายดังนี้ การพึ่งพาอาศัยกันภายในครอบครัว ในชั้นเรียน ในโรงเรียน ในชุมชน ใน ประเทศ และระหว่างประเทศ

5. แกนที่เป็นค่านิยม ก่อนอื่นจะต้องพิจารณาก่อนว่าเราต้องการเน้นค่านิยมอะไร หลังจากที่ได้เลือกได้แล้ว โดยคำนึงถึงวัยของผู้เรียน แล้วเอาค่านิยมที่จำเป็นมาเน้น หรือ สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่งที่เห็นว่าเข้ากันได้ขณะที่ทำการสอน (จิตติศักดิ์ ศรีอำไพ. 2529 : 15 – 17)

ลาร์ดิซาเบล (LardiZabal. 1970 : 142 – 144) กล่าวว่า การสอบแบบบูรณาการต้อง ยึดหลักสำคัญที่ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ประสพการณ์ในการเรียนรู้ควรเป็น “หน่วย” (Unit) ที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ครูผู้สอนต้องใช้เทคนิคในการผสมผสานเนื้อหา และ กิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กันภายในขอบข่ายที่ศึกษา ลักษณะทั่วไปของการ เรียนมีดังนี้

1. มุ่งเน้นปัญหา ปัญหานั้นควรมีความสำคัญพอที่จะศึกษาและเกี่ยวข้องกับ

เนื้อหาวิชาต่าง ๆ หลายแง่หลายมุม คำตอบของปัญหาแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจุบันกับอนาคตหรือผลกระทบของปัจจัยทางภูมิศาสตร์มีต่อวัฒนธรรม วัฒนธรรมมีต่อการเมืองเป็นต้น

2. เหมาะสมกับระดับผู้เรียน อุปกรณ์หรือสื่อการเรียนต้องไม่ยากเกินไปกว่าที่ผู้เรียนจะเข้าใจได้ การจัดกิจกรรมจะต้องคำนึงถึงประสบการณ์ของผู้เรียน และท้าทายความสามารถไม่มากเกินไป

3. ส่งเสริมพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เน้นในทุก ๆ ด้าน ด้านของความเจริญงอกงามและลำดับขั้นของประสบการณ์ เช่น กิจกรรมด้านการอ่าน การสังเกต การพูด การฟัง การวาด และการเขียน กิจกรรมทักษะด้านต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมที่ต้องใช้ความสามารถทางสมองในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ฯลฯ

4. เป็นการวางแผนการเรียนต้องระลึกเสมอว่า ทำอย่างไรจึงจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

5. การวางแผนการเรียนต้องระลึกเสมอว่า ทำอย่างไรจึงจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ หน่วยการเรียนการสอนแต่ละหน่วยจะมีความสมบูรณ์ของตัวมันเอง คือ ประกอบด้วยความมุ่งหมาย ปัญหา กิจกรรม การวัดผล และการประเมินผล และจะต้องสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่สำคัญจะต้องมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายวิธีที่เหมาะสม

กาญจนา เกียรติประวัติ (2528 : 154) ได้กล่าวถึง เทคนิคการสอนแบบบูรณาการที่ครูต้องยึดหลักการสำคัญที่ว่า แกนกลางของประสบการณ์ ที่อยู่ความต้องการของผู้เรียน และประสบการณ์เรียนรู้จัดเป็นหน่วย (Unit)

หน่วยการเรียน (Unit) หมายถึง กลุ่มกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จัดไว้เพื่อสนองจุดมุ่งหมาย หรือสำหรับแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง การเรียนเริ่มจากจุดสนใจ แล้วแยกย่อยไปสู่กิจกรรมในแง่มุมต่าง ๆ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถตอบสนองสถานการณ์ที่กำหนดโดยรวมได้ หน่วยการเรียนอาจแยกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท คือ

1. หน่วยเนื้อหาวิชา (Subject – Matter Unit) เป็นการเน้นเนื้อหาในตำราหรือหัวข้อเรื่องต่าง ๆ หลักการเรียนหรือสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำ ท้องนา หรือภูมิอากาศ

2. หน่วยความสนใจ (Center of Interest Unit) มีพื้นฐานที่ความสนใจ และความต้องการหรือจุดประสงค์เด่น ๆ ของผู้เรียน

3. หน่วยสร้างเสริมประสบการณ์ (Integrative Experience) มีจุดเน้นอยู่ที่ผลของการเรียนรู้ ซึ่งไปสู่การปรับพฤติกรรม และการปรับตัวของผู้เรียน

อรรถวรณ นิยะโต (2536 : 23) ได้กล่าวว่า หน่วยการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะมีลักษณะที่สำคัญดังนี้ คือ

1. มีลักษณะเป็นหน่วย ซึ่งแกนของหน่วย อาจจะเป็นแกนที่เป็นหัวเรื่อง แกนที่

เป็นปัญหา แทนที่เป็นความคิดรวบยอด

2. มีลักษณะการผสมผสานเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน หลายวิธี

3. มีสื่อหลายประเภท เช่น สไลด์ วีดิทัศน์ รูปภาพ แผนภูมิ เป็นต้น

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หลักการในการจัดการสอนแบบบูรณาการ นักเรียนมีความสำคัญมากที่สุด เพราะนักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม ส่วนขั้นตอนในการสอน และวิธีผสมผสานเนื้อหาวิชา เพื่อให้เกิดบูรณาการทำให้มีลำดับขั้นในการสอนที่ดี มีการผสมผสานเนื้อหา ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ที่หลากหลาย สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

1.4 บทบาทของครู และ กิจกรรมของนักเรียนในการสอนแบบบูรณาการ

บทบาทของครูในการสอนแบบบูรณาการ

อรรถวรณ นิยะโต (2536 : 24) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. จะต้องศึกษาหาความรู้ให้มากขึ้น ศึกษาสิ่งใหม่ ๆ ให้กว้างขวางทั้งทางตรงและทางอ้อม
2. มีความรอบรู้และแม่นยำในความรู้ที่จะนำมาบูรณาการผสมผสานสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน
3. มีความคิดกว้าง ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นหลาย ๆ ด้าน
4. เป็นที่ปรึกษา และให้คำแนะนำในทางที่ถูกที่ควร เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดี และต้องการเรียนในบทเรียน
5. ติดตามผลงาน และประเมินกิจกรรมของนักเรียน

กิจกรรมของนักเรียนในการสอนแบบบูรณาการ

ลาร์ดิซาเบล (นที ศิริมัย. 2529 : 22 ; อ้างอิงจาก Lardizabal. n.d.) กล่าวว่า หลักในการจัดกิจกรรมของการสอนแบบบูรณาการ ว่า ควรดำเนินกิจกรรมของกระบวนการกลุ่มมาใช้ ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่ม ในการแบ่งกลุ่มจะต้องให้นักเรียนได้เข้ากลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมที่ตนถนัด และมีความสนใจ ครูจะต้องให้ความช่วยเหลือในการจัดแบ่งกลุ่มด้วย เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนพอเหมาะ และมีความสามารถพอ ๆ กัน
2. แต่ละกลุ่มเลือกคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ กรรมการ และเลขานุการ
3. มีการประชุมร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อวางแผนในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น
 - 3.1 การรายงาน
 - 3.2 การอภิปราย

3.3 กรณีตัวอย่าง

3.4 การแสดงละคร

3.5 การศึกษานอกสถานที่

3.6 การเชิญวิทยากรมาบรรยาย

3.7 การสาธิตและทดลอง

3.8 การสัมภาษณ์

3.9 การจัดนิทรรศการ

4. สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ ในการทำกิจกรรมตามที่ร่วมกันวางแผนไว้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าบทบาทของครูจะต้องมีความรอบรู้ ยอมรับความคิดเห็น หลายๆด้านเป็นที่ปรึกษาที่ดี ส่วนในกิจกรรมของนักเรียนในการสอนแบบบูรณาการจะใช้ กระบวนการ กลุ่ม เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

1.5 ประโยชน์ และข้อควรคำนึงในการสอนแบบบูรณาการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนแบบบูรณาการ

สุมิตร คุณานุกร (2518 : 41 – 42) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงของการเรียนรู้ (Transfer of Learning) ความรู้ที่เรียนไปแล้วจะถูกนำมาสัมพันธ์กับความรู้ที่จะเรียนใหม่ ๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น
2. ช่วยจัดเนื้อหาวิชา หรือความรู้ให้อยู่ในลักษณะเหมือนชีวิตจริง คือ ผสมผสาน และสัมพันธ์เป็น ความรู้ที่อยู่ในลักษณะ หรือรูปแบบที่เอื้อต่อการนำไปใช้กับชีวิต
3. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพ และปัญหาสังคมได้ดีกว่า การกระทำ หรือ ปรากฏการณ์ ต่าง ๆ ในสังคมเป็นผลรวมจากหลาย ๆ สาเหตุ การที่จะเข้าใจปัญหาใด และสามารถแก้ปัญหานั้นได้ ควรพิจารณาปัญหา และที่มาของปัญหาอย่างกว้าง ๆ ใช้ความรู้จากหลาย ๆ วิชาสัมพันธ์กัน เพื่อสร้างความเข้าใจใหม่ ๆ ขึ้น
4. ช่วยให้การสอนและการให้การศึกษามีคุณค่ามากขึ้น แทนที่จะเป็นขบวนการ ถ่ายทอดความรู้หรือสาระแต่เพียงประการเดียว กลับช่วยให้สามารถเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้เกิดความคิดรวบยอดที่กระจ่างถูกต้อง และให้สามารถปลูกฝังค่านิยม ที่ปรารถนาได้อีกด้วย
5. ทำให้เกิดบูรณาการขึ้น การบูรณาการความรู้ทำให้วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา หรือการสอนเปลี่ยนไป จากเพื่อนให้ผู้เรียนได้รับความรู้ไปเป็น เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่า และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ผกา สัตยธรรม (2523 : 51) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. ช่วยเหลือและแก้ไข ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกด้าน
2. การเชื่อมโยงวิชาทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน เพราะได้เรียนรู้หลายด้าน
3. การฝึกเชื่อมโยงวิชาต่าง ๆ กันทำให้ไม่ลืมนำ
4. สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตจริงให้สอดคล้องกับความต้องการได้
5. นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ หลายประการ

ข้อควรคำนึงในการสอนแบบบูรณาการ

ลาร์ดิซาเบล (Lardizbal. 1970 : 148 – 149) ได้สรุปหลักการสิ่งที่ควรพิจารณาในการเรียนการสอนแบบบูรณาการว่า

1. ผู้เรียนมีความสำคัญมากกว่าเนื้อหาวิชา เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพ คำนึงถึงการเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา
2. หน่วยการเรียนรู้ที่ต้องการใช้เวลาในการทำกิจกรรมข้ามวันดีกว่าการเรียนรู้สั้น ๆ ที่เสร็จในเวลาเรียน
3. กิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นปัญหาในชีวิตจริง คำนึงถึงความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนเป็นเกณฑ์

3.1 ในการเรียนการสอนควรใช้กระบวนการกลุ่ม

3.2 กิจกรรมในการเรียนการสอนใช้กระบวนการประชาธิปไตย

3.3 คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

3.4 สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนในการทำงานให้เป็นที่พึงพอใจของผู้เรียน

ชม ภูมิภาค (2520 : 170) ได้กล่าวถึง สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการสอนแบบบูรณาการว่า

1. ครูจะต้องเสริมพื้นฐานของนักเรียนให้ดี ให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดที่ชัดเจน กว้างขวางเสียก่อนที่จะพยายามให้เกิดบูรณาการเข้าด้วยกัน
2. ต้องแน่ใจว่าความคิดรวบยอดที่จะนำมาบูรณาการนั้นอยู่ในระดับที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน
3. ต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้นักเรียนสบายใจที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดบูรณาการ
4. การดำเนินการสอนทุกครั้ง นักเรียนต้องรู้จุดมุ่งหมายของการสอนโดยละเอียด
5. ในการสอนสิ่งใหม่ ครูต้องใช้พื้นฐานของนักเรียนให้เป็นประโยชน์
6. ครูต้องเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรม ที่มีบูรณาการให้แก่นักเรียน

กาญจนา คุณารักษ์ (2522 : 21) กล่าวถึง สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการว่า

1. จะต้องมียุคมุ่งหมายที่แน่นอนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร
2. ในการสอนแต่ละครั้ง ต้องพยายามสอดแทรกคุณสมบัติที่ต้องการเน้นในตัวผู้เรียน เช่น การเสียสละ ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี เป็นต้น
3. พยายามบูรณาการความรู้ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด
4. จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักสังเกต วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และอภิปรายถกเถียงด้วยเหตุและผล
5. จัดบรรยากาศภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้ท้าทายและสร้างความสนใจของผู้เรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนแบบบูรณาการช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงการเรียนรู้ และผสมผสานเนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้การศึกษามีคุณค่ามากขึ้น ส่วนข้อควรคำนึงในการสอนเน้นกระบวนการกลุ่ม กระบวนการประชาธิปไตย โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน และสร้างบรรยากาศของห้องเรียนให้เหมาะสม

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบบูรณาการ

งานวิจัยในประเทศ

จิตต์ศักดิ์ ศรีอำไพ (2529 : 56 – 58) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้หน่วยบูรณาการทางการสอนกับการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับปานกลาง และต่ำ ส่วนความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มทดลอง ทั้งช่วง 1 2 และ 3 สัปดาห์หลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีความคงทนในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ความคงทนในการเรียนรู้ทั้งสองวิธี หลังการสอน 1, 2 และ 3 สัปดาห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .01 และ .01 ตามลำดับ

อรรถวรรธ นิชะโต (2536 : 80) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่องาน และความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การสอนแบบบูรณาการกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรับผิดชอบต่องาน และความรับผิดชอบต่องาน ของนักเรียน

ทั้งสองกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิษณุ เดชใจ (2540 : 85) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบบูรณาการที่ใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืน ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการที่ใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืนกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการที่ใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืนกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป ประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนแบบบูรณาการ ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงการเรียนรู้ได้ความรู้ที่เป็นลักษณะของชีวิตจริง สามารถนำมาแก้ไขปัญหาได้หลาย ๆ วิธี ใช้ความรู้ที่ได้สัมพันธ์กัน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจใหม่ ๆ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

งานวิจัยต่างประเทศ

เทอร์เรล (Terrell. 1979 : 74A) ได้ทำการศึกษาบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษในหลักสูตรธุรกิจศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลระดับต่อจากชั้นมัธยมศึกษา ผลปรากฏว่า

1. หลังจากการใช้วิธีการบูรณาการแล้ว ไม่มีผลใด ๆ
2. จากองค์ประกอบที่เลือกมาจาก 33 องค์ประกอบดูเหมือนว่า จะมีผลกับวิธีการบูรณาการในบางสถานการณ์
3. ในรายวิชาธุรกิจศึกษามักจะใช้วิธีการบูรณาการที่ไม่ขึ้นอยู่กับวิธีสอนที่เดียว
4. วิธีการบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเกิดขึ้นบ่อยมาก สำหรับครูในวิทยาลัยชุมชน แต่มากกว่าครูที่อยู่ในวิทยาลัยอาชีวะ
5. การบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษจะไม่ใช้วิธีสอนใดวิธีสอนหนึ่ง
6. ทักษะภาษาอังกฤษแต่ละทักษะนี้ จะทำให้เกิดบูรณาการในหลักสูตรธุรกิจศึกษาหนึ่ง หรือมากกว่าหนึ่งรายวิชา แต่ไม่ได้ทำให้เกิดบูรณาการ ในรายวิชาธุรกิจทุกรายวิชา

7. ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ทราบผล และรวมทั้งมีผลต่อการที่ทำให้ครูได้มีการเปลี่ยนแปลง

ฟราซี (Frazee. 1995 : 150) ได้ทำการรวบรวมผลงานการวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักสูตรบูรณาการ และการเรียนการสอนแบบบูรณาการมาใช้ ปรากฏผลดังนี้

1. จากการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมจำนวน 30 โรงเรียน ที่สนับสนุนการนำหลักสูตรบูรณาการมาใช้คริสต์ทศวรรษที่ 1930 – 1940 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนเหล่านี้ มีความ

ตั้งใจสูง สามารถเรียนรู้เนื้อหาที่ลึกซึ้งกว่าเพื่อน จากโรงเรียนอื่น ๆ

2. นักเรียนที่เรียนจบจากโรงเรียนเหล่านี้ สามารถเข้าเรียนในวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยที่สูง มีความสามารถในการคิดและใช้เหตุผลได้ดีกว่าเพื่อนจากโรงเรียนอื่น ๆ

3. ระดับความตั้งใจ และความพึงพอใจของครู และนักเรียนที่นำหลักสูตรบูรณาการ มาใช้อยู่ในเกณฑ์สูง

4. หลักสูตรบูรณาการทำให้บรรยากาศในห้องเรียนคลายความเครียด ทำให้นักเรียนดีมีความสุขสนุกสนาน และมีความพึงพอใจในการเรียน

5. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนควรให้เป็นแบบบูรณาการ โดยเฉพาะ ถ้านักเรียนส่วนใหญ่มาเรียนภายใต้ความกดดันจากครอบครัวที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม

จากเอกสารงานวิจัยต่างประเทศและในประเทศ สรุปได้ว่า การเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้น สามารถที่จะพัฒนานักเรียนได้หลายด้าน ทั้งได้ด้านการเรียน ด้านของความคิดสร้างสรรค์ ด้านเจตคติ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งครูจะมีบทบาทที่สำคัญในการสอนแบบบูรณาการ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ที่สามารถจะพัฒนา และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้มากมาย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบร่วมมือ

2.1 ความหมาย และรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ

การสอนแบบร่วมมือไม่ใช่แนวคิดใหม่ การร่วมมือมีมาตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์เกิดขึ้นในโลก การร่วมมือกันในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญต่อการอยู่รอดของเผ่าพันธุ์มนุษย์ ได้มีผู้กล่าวถึง ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ ไว้ดังนี้

อุษาวดี จันทสนธิ (2536 : 54) ให้ความหมายของการสอน โดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือกันว่าหมายถึง วิธีการเรียนที่นักเรียนทำงานด้วยกันในกลุ่มย่อยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม กลุ่มแบบร่วมมือกันมีลักษณะต่างไปจากกิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนทั่วไป ที่กลุ่มจะมีขนาดเล็กและสมาชิกภายในกลุ่มมีคุณสมบัติต่างกัน (Heterogeneous Group) นอกจากนี้กลุ่มเหล่านี้จะต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด และมีกิจกรรมที่เน้นภาระงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น ได้ศึกษาเนื้อหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยกัน หรือทำกิจกรรม และงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง ในการจัดการเรียนการสอนแบบนี้มองความแตกต่างระหว่างสมาชิกในกลุ่มเป็นข้อดี โดยที่นักเรียนได้แลกเปลี่ยนมุมมองแนวคิด ความเข้าใจ และได้ฟังความคิดเห็นของกัน และกันในการเรียนรู้เนื้อหาวิชา

กรองทอง ไกรวี (2538? : 1) กล่าวถึงการสอนโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เกิดจากการผสมผสาน ระหว่างทักษะของการอยู่ร่วมกันในสังคม และทักษะในด้านเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เป็นการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นจุดศูนย์กลาง โดยจัดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันเรียน และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2 – 4 คน โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ช่วยเหลือกัน และกันภายในกลุ่ม ผู้เรียนที่เก่งช่วยเหลือผู้เรียนที่อ่อนกว่า และต้องยอมรับซึ่งกันและกันเสมอ ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม

สลาวิน (Slavin. 1987 : 4) ให้ความหมายของการสอนโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือว่า เป็นวิธีการสอนที่ให้นักเรียน เรียนเป็นกลุ่มเล็ก สมาชิกกลุ่มโดยทั่วไปมี 4 คน และมีความสามารถต่างกัน ประกอบด้วยนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน นักเรียนแต่ละคนจะต้องช่วยเหลือเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันในการเรียน หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ สมาชิกกลุ่มจะได้รับรางวัล ถ้ากลุ่มทำคะแนนเฉลี่ยถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้

จอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson & Johnson. 1994 : 5) กล่าวว่า การสอนโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเป็นการสอนที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มละประมาณ 3 – 5 คน โดยที่สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันทางด้านเพศ เชื้อชาติ ความสามารถทางการเรียน ฯลฯ ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับผิดชอบการทำงาน of สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มร่วมกัน

สรุปได้ว่า การสอนโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือกันนั้น หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูจะแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ 4 – 6 คน ภายในกลุ่มจะประกอบด้วยผู้เรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน และรับผิดชอบต่องานของกลุ่ม โดยสมาชิกกลุ่มจะได้รับประโยชน์จากการทำงานร่วมกัน

รูปแบบการสอนโดยวิธีการสอนแบบร่วมมือ

การสอนแบบร่วมมือนี้มีหลักการที่ครูควรคำนึงถึงอยู่ 3 ประการ

1. รางวัลหรือเป้าหมายของกลุ่ม ซึ่งครูจะต้องตั้งรางวัลไว้เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความพยายามในการเรียนรู้มากขึ้น และพยายามปรับพฤติกรรมของตน เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม รางวัลที่กำหนดอาจเป็นสิ่งของ ประกาศนียบัตร คำชมเชย เป็นต้น โดยที่แต่ละกลุ่มจะได้รับเมื่อกลุ่มทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ภายในเวลาที่กำหนด และครูควรชี้แจงให้นักเรียนทราบว่ากลุ่มไม่ควรแข่งขันกัน เพื่อต้องการรางวัลเพียงอย่างเดียว

2. ความรับผิดชอบรายบุคคล สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีความรับผิดชอบในการเรียน และพยายามทำความเข้าใจในบทเรียน สมาชิกทุกคนต้องช่วยกันอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจ เนื่องจากครูจะทำการวัดความก้าวหน้าของกลุ่ม ซึ่งจะวัดจากความสามารถของแต่ละบุคคลในกลุ่ม แล้วนำคะแนนจากการทดสอบรายบุคคลไปเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม ดังนั้นจึง

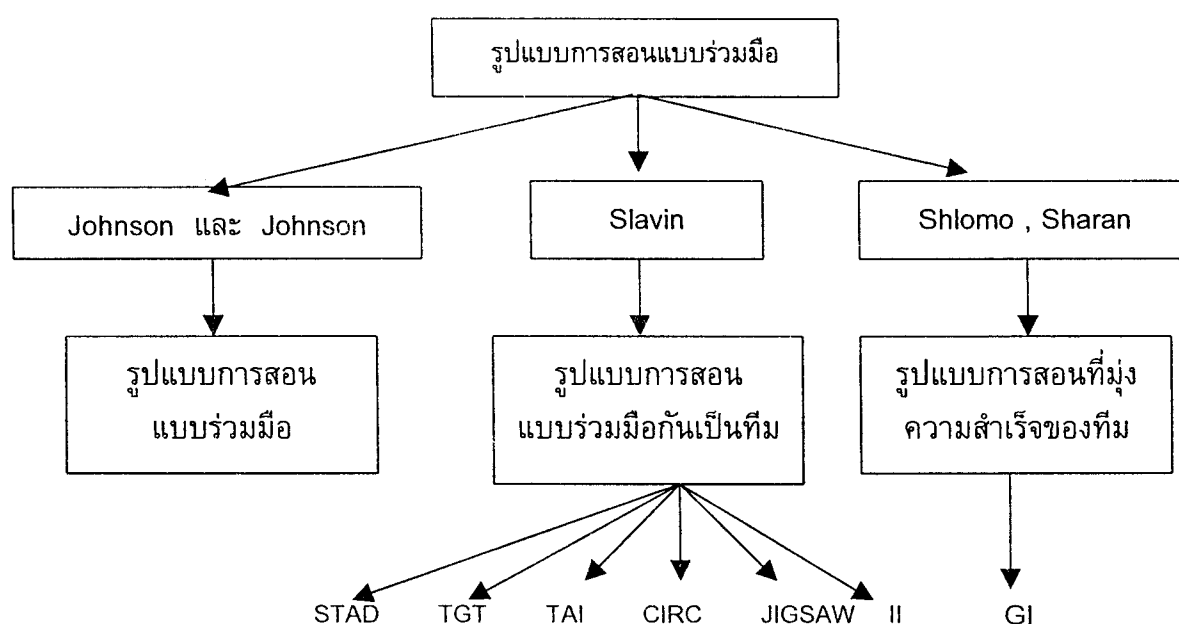
นับได้ว่าความสำเร็จหรือความก้าวหน้าของกลุ่ม จะขึ้นกับความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

3. โอกาสในการประสบความสำเร็จที่เท่าเทียมกัน หมายถึง สมาชิกทุกคนในกลุ่ม มีโอกาสที่จะทำให้ดีที่สุด และประสบผลสำเร็จในการเรียนเท่าเทียมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกทุกคนในกลุ่มจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

การสอนแบบร่วมมือมีหลายรูปแบบ ใช้ได้หลายเนื้อหาวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปทางภาษา เป็นต้น ซึ่งสรุปรูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการสอนแบบร่วมมือตามแนวคิดของ Johnson & Johnson
2. รูปแบบการสอนแบบร่วมมือตามแนวคิดของ Slavin
3. รูปแบบการสอนแบบร่วมมือตามแนวคิดของ Shlomo Sharan

อาจสรุป รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ตามรูปแบบต่าง ๆ ได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 3 แสดงรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ

รูปแบบการสอนแบบร่วมมือตามแนวคิดของ Johnson & Johnson (1994 : 105 – 107) จากมหาวิทยาลัย Minnesota หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การเรียนแบบร่วมกัน (Learning Together) ซึ่งการเรียนแบบนี้จะแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน โดยละความสามารถแล้วให้แต่ละกลุ่มศึกษาเอกสารที่กำหนดให้ ซึ่งแต่ละคนจะศึกษาด้วยตนเองก่อนที่จะทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง และเน้นการอภิปรายในกลุ่มว่าสมาชิกในกลุ่มทำงานร่วมกันได้ดีเพียงใด

ซึ่งยึดหลักการเบื้องต้น 5 ประการด้วยกัน คือ

1. การพึ่งพาอาศัยกันในทางบวก สมาชิกทุกคนต้องทำงานเพื่อเป้าหมายเดียวกันของกลุ่มและผลงานของแต่ละคนก็ต้องเป็นผลงานของกลุ่ม ซึ่งกลุ่มจะสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับทุกคนและสมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยทุกคนต้องระลึกอยู่เสมอว่าทุกคนต้องพึ่งพาอาศัยกัน นอกจากนั้นสมาชิกแต่ละคนต้องยอมรับว่าผลงานของคนอื่นมีความสำคัญต่อตนเองและต่อกลุ่มด้วย

2. การมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งกันและกัน การมีปฏิสัมพันธ์จะเกิดขึ้นเมื่อทุกคนในกลุ่มช่วยเหลือและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน มีการสนับสนุนผลงานที่ดีของสมาชิก การอธิบาย ขยายความในบทเรียนที่เรียนมาให้แก่เพื่อนในกลุ่มเข้าใจ การทำความเข้าใจ การสรุปเรื่องและการให้เหตุผลต่าง ๆ ตลอดจนการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้เสนอแนวความคิดใหม่ ๆ เพื่อเลือกสิ่งที่ดี สิ่งที่ถูกต้อง และเหมาะสมที่สุด ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล สิ่งที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จะทำให้นักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเองในวันข้างหน้า นักเรียนต้องรับผิดชอบในผลการเรียนของตนเอง และของเพื่อนสมาชิก ทุกคนในกลุ่มจะรู้ว่าใครต้องการความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องใด มีการกระตุ้นกันและกันให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์ และบรรลุผลสำเร็จไปได้ด้วยดี แต่ละกลุ่มมีหน้าที่คอยตรวจสอบดูว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มเกิดการเรียนรู้หรือไม่ โดยมีการประเมินผลงานของสมาชิกแต่ละคน ซึ่งรวมเป็นผลงานของกลุ่ม ให้สมาชิกทุกคนได้รายงานหรือมีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยทั่วถึง และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งของกลุ่มและรายบุคคลซึ่งจะมีการตรวจสอบผลการเรียนเป็นรายบุคคลหลังจากจบบทเรียน

4. ทักษะมนุษย์สัมพันธ์และทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การทำงานร่วมกันจะเสริมสร้างความสามารถได้ดีกว่าการทำงานคนเดียว และทำให้งานนั้นมีประสิทธิภาพได้ ซึ่งจะต้องเกิดจากการที่สมาชิกทุกคนร่วมใจกันทำงาน และอาศัยความไว้วางใจต่อกันของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ซึ่งมีการสื่อสารกันอย่างถูกต้องและเปิดเผย มีการยอมรับและสนับสนุนกัน และแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วยกัน

5. กระบวนการกลุ่ม เกิดขึ้นเมื่อสมาชิกกลุ่มอภิปรายถึงการทำอะไร จะทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย โดยจุดมุ่งหมายของกระบวนการกลุ่ม คือ การเน้นกระบวนการ หน้าที่ บทบาทที่ชัดเจนของสมาชิก ที่ทำให้การทำงานได้ผลดีตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ กลุ่มต้องอธิบายการกระทำของสมาชิก เพื่อให้สมาชิก เพื่อให้สมาชิกได้ทราบว่าเป็นประโยชน์ต่อความสำเร็จในการทำงานของกลุ่ม และตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมใดควรดำเนินการต่อไป พฤติกรรมใดควรต้องเปลี่ยนแปลง โดยที่สมาชิกเรียนรู้กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะการทำงาน ดังนั้นกระบวนการกลุ่มจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการเรียนแบบร่วมมือ

รูปแบบการสอนแบบร่วมมือตามแนวคิดของ Slavin และคณะ (Slavin. 1990 : 2 – 12) จากมหาวิทยาลัย John Hopkins ได้พัฒนาเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบต่าง ๆ จากผลวิธีการสอนในทุกรูปแบบของ Slavin จะยึดหลักของการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3 ประการด้วยกัน คือ รางวัลและเป้าหมายของกลุ่ม ความรับผิดชอบรายบุคคลและโอกาสในการประสบความสำเร็จที่เท่าเทียมกัน ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือตามแนวคิดของ Slavin ที่เป็นที่ยอมรับกันแพร่หลายมีดังต่อไปนี้

1. การสอนแบบกลุ่มแข่งขัน (Student Team Learning Variations) มี 4 แบบ ดังนี้

1.1 การสอนแบบ STAD (Student Teams Achievement Divisions) เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถดัดแปลงใช้ได้เกือบทุกวิชาและทุกระดับชั้น เพื่อเป็นการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลของการเรียนและทักษะสังคมเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีองค์ประกอบของการเรียน ไว้ 5 ประการ ดังนี้ (Slavin. 1990 : 71 – 73)

1.1.1 การนำเสนอสิ่งที่ต้องเรียน (Class Presentations) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนขั้นแรกของ STAD เป็นการสอนเนื้อหาสาระ ตลอดจนสื่อต่าง ๆ ในชั้นเรียนซึ่งครูเป็นผู้นำเสนอสิ่งที่นักเรียนต้องเรียนไม่ว่าจะเป็นความคิดรวบยอด ทักษะและ/หรือกระบวนการโดยใช้วิธีการบรรยาย การอภิปราย รวมไปถึงการใช้วีดิทัศน์ การนำเสนอสิ่งที่ต้องเรียนตามรูปแบบ STAD จะแตกต่างจากการสอนโดยทั่วไป คือ ครูควรใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับบทเรียน ทั้งนี้ ทำให้นักเรียนเข้าใจวิธีการของ STAD ได้อย่างแจ่มชัด และนักเรียนต้องตั้งใจอย่างจริงจังระหว่างการเรียนการสอน เพราะการตั้งใจอย่างจริงจังจะช่วยทำให้คะแนนทดสอบของพวกเขาดีขึ้น และคะแนนจากการทดสอบจะเป็นตัวตัดสินคะแนนของกลุ่ม

1.1.2 การทำงานเป็นกลุ่ม (Teams) ในแต่ละกลุ่มประกอบไปด้วยนักเรียน 4 – 5 คน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะละความสามารถทางการเรียน และด้านต่าง ๆ โดยที่ครูต้องชี้แจงให้นักเรียนในกลุ่ม ได้ทราบถึงหน้าที่ของกลุ่มว่านักเรียนต้องช่วยเหลือกัน เรียนร่วมกันอภิปรายปัญหาร่วมกัน ช่วยกันตรวจสอบคำตอบ และช่วยกันแก้ไขข้อผิดพลาดของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งทุกคนในกลุ่มต้องทำงานให้ดีที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเตรียมการให้สมาชิกกลุ่มทำคะแนนจากแบบทดสอบได้ดีทุกคนหลังจากที่ครูเสนอเนื้อหาสาระตลอดจนสื่อต่าง ๆ ในชั้นเรียนเสร็จแล้ว

1.1.3 การทดสอบย่อย (Quizzes) หลังจากได้เสนอบทเรียนไปแล้ว 1-2 คาบ มีการทดสอบย่อยกับนักเรียน โดยนักเรียนต่างคนต่างทำ ซึ่งไม่เปิดโอกาสให้มีการปรึกษากันในขณะที่ทำการทดสอบย่อย ด้วยเหตุผลนี้นักเรียนแต่ละคนต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองในการรับความรู้จากครูและเพื่อน

1.1.4 คะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน (Individual Improvement Scores) แนวคิดหลักของคะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน โดยให้นักเรียนได้บรรลุ

วัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนทำงานหนักขึ้น และแสดงความสามารถได้ดีกว่าเดิม ก่อนนักเรียนทุกคนสามารถทำคะแนนสูงสุดให้กลุ่มของตนได้คะแนนพัฒนาการนี้ ซึ่งได้มาจากการเปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนทำแบบทดสอบได้ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนพื้นฐานของตนเองคิดมาจากคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบที่ผ่านมาตั้งแต่ต้น

1.1.5 การตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่ม (Team Recognition) การที่กลุ่มจะได้รับรางวัลก็ต่อเมื่อกลุ่มนั้นประสบความสำเร็จเหนือกลุ่มอื่น ซึ่งจะตัดสินด้วยการนำคะแนนพัฒนาการของสมาชิกทุกคนในกลุ่มมาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม

1.2 การสอนแบบ TGT (Teams Games Tournament) เป็นรูปแบบที่ได้พัฒนาเริ่มแรกโดย David De Vries & Keith Edwards (Slavin. 1990 : 6) ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือนี้ได้พัฒนามาจากรูปแบบ Student Team Learning (STL) เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะวิชาทั่วไปและทุกระดับการศึกษา วิธีนี้จัดกลุ่มเช่นเดียวกับ STAD หลังจากครูสอนบทเรียนแต่ละบทแล้ว กลุ่มจะต้องเตรียมสมาชิกทุกคนในกลุ่มให้พร้อม สำหรับการแข่งขันตอบคำถามที่ครูจะให้ มีขึ้นในวันต่อไป โดยมีการช่วยสอน และถามกันในกลุ่มตามเนื้อหาในเอกสารที่ครูแจกให้โดยปกติการแข่งขันจะมีสัปดาห์ละครั้ง ประกอบด้วยคำถามสั้น ๆ เกี่ยวกับบทเรียนที่ครูสอนไปแล้วและที่ปรากฏในเอกสาร ใช้เวลาแข่งขันครั้งละประมาณ 40 นาที ในการแข่งขันครูจะจัดให้นักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับเดียวกันแข่งขันกัน โดยจัดให้นักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุด 3 คนแรก ในการแข่งขันครั้งก่อนได้แข่งขัน และคนที่ได้คะแนนรองลงไปแข่งขันชุดละ 3 คน ตามลำดับ คะแนนที่สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนทำได้ จะนำมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม เมื่อเสร็จการแข่งขันแต่ละครั้ง ครูจะออกจูลสารประจำห้องลงประกาศชมเชย ผู้ที่ทำคะแนนได้สูงสุด และกลุ่มที่ทำคะแนนได้มากที่สุด

1.3 การสอนแบบ TAI (Team Assisted Individualization) เป็นรูปแบบที่ได้พัฒนาโดย Slavin Leavey และ Madden (Slavin. 1990 : 7) ซึ่งนำรูปแบบการเรียนของ STAD และ TGT มาปรับเข้าด้วยกัน เพื่อพัฒนาให้เหมาะสมสำหรับคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 วิธีนี้จัดกลุ่มเช่นเดียวกับ STAD แต่ขั้นแรกจะมีการทดสอบความสามารถในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อน จัดนักเรียนเข้ากลุ่มละ 4 คน นักเรียนแต่ละคนจะเริ่มบทเรียนไม่เหมือนกันเพราะมีระดับความสามารถต่างกันแต่ทำงานร่วมกันเป็นทีม นักเรียนทุกคนจะได้รับการสอนเป็นรายบุคคล (Individualized Instruction) เฉพาะที่อยู่ในระดับความสามารถเท่ากัน ตามความยากง่ายของเนื้อหาวิชาที่จะสอนแตกต่างกันเสร็จแล้วทุกคนกลับมานั่งรวมกลุ่มทำงานที่ได้รับมอบหมายของแต่ละคน แต่จะมีการช่วยเหลือกัน ซึ่งนักเรียนที่เรียนล้าหน้าไปแล้วจะช่วยนักเรียนอ่อนในการทำงาน และช่วยตรวจแบบฝึกหัดให้ด้วย เมื่อจบหน่วยการเรียนแต่ละหน่วย ครูจะทดสอบนักเรียนโดยใช้ข้อสอบแตกต่างกัน แต่ละสัปดาห์ครูจะนับจำนวนบทเรียนที่เด็กแต่ละกลุ่มทำได้สำเร็จ หากกลุ่มใดทำได้มากกว่าเกณฑ์ที่ครูกำหนดไว้กลุ่มนั้นจะได้รับรางวัล และยังเพิ่มคะแนนให้กับแบบฝึกหัดที่ถูกทุกข้อและแบบ

ฝึกหัดที่ทำเสร็จทุกข้อด้วยเป็นพิเศษ

การสอนแบบ TAI ออกแบบขึ้น เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์ เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจกระจ่างชัด อย่างไรก็ตามก่อนที่นักเรียนจะได้แก้ไขข้อบกพร่องทางคณิตศาสตร์ของตน นักเรียนจะต้องมีความเข้าใจความมุ่งหมายของการทำงานกลุ่มก่อน ซึ่งในจุดนี้ครูจะต้องเป็นผู้สร้างให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน

1.4 การสอนแบบ CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) เป็นรูปแบบที่ได้พัฒนาโดย Steven (Slavin. 1990 : 7) ซึ่งเป็นการเรียนแบบร่วมมือที่เหมาะสมสำหรับวิชาการอ่านและการเขียน และทักษะอื่น ๆ ทางภาษา ที่จะสามารถอธิบายถึงเหตุผล การพัฒนาการ และช่วยให้การอ่านและเขียนเรียงความมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การเรียนแบบ CIRC นี้ เหมาะสำหรับชั้นประถมศึกษา และมีจุดประสงค์อย่างเดียวกันกับการเรียนแบบ TAI คือ ใช้ความร่วมมือในการที่จะเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ วิธีนี้จัดกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 4 คน โดยแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเก่ง กับกลุ่มอ่อน แล้วจับคู่กัน ครูจะแยกนักเรียนทีละกลุ่ม ขณะที่ครูสอนกลุ่มหนึ่ง กลุ่มที่เหลือจับคู่ทำงานกัน ในกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ อ่านให้เพื่อนฟัง ทำนายว่าเรื่องที่อ่านจะจบอย่างไร เล่าเรื่องย่อให้เพื่อนฟัง ตอบคำถามท้ายบท ฝึกจดจำและสะกดคำและค้นคว้าความหมายของศัพท์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในท้องเรื่อง จากนั้นให้นักเรียนเก่ง และนักเรียนอ่อนจับคู่กันและทำงานร่วมกันเป็นทีม

1.5 การสอนแบบ JUGSAW การเรียนนี้เรียกว่า การเรียนแบบต่อบทเรียนหรือ การศึกษาเฉพาะส่วนออกแบบโดย Aronson และคณะ (อ้างถึงใน Slavin. 1990 : 6) การเรียนวิธีนี้เป็นกิจกรรมการเรียนที่แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 – 6 คน ที่ละความสามารถ และเพศ นักเรียนทุกกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมเช่นเดียวกัน มีการแบ่งเนื้อหาของเรื่องที่จะเรียนออกเป็นส่วน ๆ แล้วมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มย่อย รับผิดชอบกันไปคนละส่วน นักเรียนแต่ละคนต้องทำการศึกษาเนื้อหาส่วนนั้น ๆ ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ จนถึงระดับกลายเป็น “ผู้เชี่ยวชาญ” (Expert Group) จากนั้นแต่ละคนจะกลับเข้ากลุ่มเดิมของตน เพื่ออธิบายให้สมาชิกในกลุ่มฟัง เพื่อให้ทั้งกลุ่มได้รับเนื้อหาครบทุกส่วน และทำการวัดผลด้วยการทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาที่เป็นภาพรวมทั้งหมด ต่อมา Slavin ได้นำการเรียนแบบนี้มาดัดแปลงใหม่ เรียกว่า Jigsaw II โดยสมาชิกในกลุ่มต้องศึกษาเนื้อหาทั้งหมดที่ครูให้ แล้วจึงแบ่งให้แต่ละคนศึกษาเฉพาะส่วน และที่สำคัญคือมีการทดสอบเป็นรายบุคคล หลังจากจบบทเรียนแล้ว และนำคะแนนของสมาชิกแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม เมื่องานหมดไปแต่ละเรื่อง และเสนอต่อเพื่อนเรียบร้อยแล้วกลุ่มจะรวมกันใหม่เพื่อทำงานชิ้นต่อไป การเรียนแบบนี้มักใช้กับวิชาสังคมศึกษาหรือวิชาอื่น ๆ ที่ยึดเนื้อหาของวิชาเป็นสำคัญ

1.6 การสอนแบบ GI (Group Investigation) เป็นการสอนโดยการสืบสวนสอบสวนเป็นกลุ่มรูปแบบการสอนนี้ได้ถูกพัฒนาโดย Shlomo & Yael Sharan (อ้างถึงใน Slavin. 1990 : 6) แห่งมหาวิทยาลัย Tel Aviv ซึ่งเรียกการเรียนแบบนี้เป็นแผนการจัดห้องเรียนโดย

ทั่วไป นักเรียนจะทำงานด้วยกันเป็นกลุ่มย่อย ๆ โดยใช้การสืบทอดแบบร่วมมือกัน มีการอภิปรายเป็นกลุ่ม รวมทั้งวางแผนงาน และโครงการต่าง ๆ นักเรียนแบ่งกลุ่มกันเอง แต่ละกลุ่มมีสมาชิก 2 – 6 คน หลังจากกลุ่มเลือกหัวข้อจากเรื่องที่จะเรียนแล้ว สมาชิกแต่ละคนต้องฝึกทำความเข้าใจเป็นพิเศษแล้วนำมารวมกันเป็นรายงานกลุ่ม จากนั้นก็จะเสนอผลงาน แก่เพื่อนร่วมห้องถึงสิ่งที่ได้ค้นคว้ามา

สรุปได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือมีหลายวิธีแต่มีส่วนที่เหมือนกันคือ มีมนุษย์สัมพันธ์การทำงานกลุ่มร่วมกัน ส่วนที่แตกต่างกันของบางวิธี เนื่องจากมีการนำมาใช้ให้เหมาะสมแต่ละวิชา และความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้เรียน

3. เอกสารเกี่ยวกับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี

การสอนด้วยเทคนิค เอสทีเอดี (STAD : Student Teams – Achievement Divisions) เป็นรูปแบบหนึ่งของการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) พัฒนาขึ้นโดยสลาวิน (Robert E. Slavin) ผู้อำนวยการโครงการศึกษาระดับประถมศึกษา ศูนย์วิจัยประสิทธิภาพการเรียนของนักเรียนมีปัญหาทางด้านวิชาการแห่งมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ สหรัฐอเมริกา และเป็นผู้เชี่ยวชาญการสอนคณิตศาสตร์ สลาวินได้พัฒนาเทคนิคนี้ขึ้นเพื่อขจัดปัญหาทางการศึกษา มุ่งเน้นทักษะการคิด การเรียนที่เป็นระบบ เป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการเรียนเป็นกลุ่ม และเป็นวิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียน

การสอนด้วยเทคนิค เอสทีเอดี เป็นรูปแบบการสอนที่ครบวงจร ผู้เรียนเรียนรู้ได้โดยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง การสอนวิธีนี้แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละ 4 – 5 คน เน้นให้มีการแบ่งงานกันทำ ช่วยเหลือกันร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย ในกลุ่มหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งในการจัดแบ่งกลุ่มอาจพิจารณาจากผล การเรียน หรือคะแนนการสอบในภาคเรียนที่ผ่านมา ในขณะที่เรียนสมาชิกในกลุ่มสามารถช่วยเหลือกันในการทำงานในเนื้อหานั้น ๆ แต่ในการทดสอบซึ่งจะทำเมื่อเรียนจบเนื้อหานั้น ๆ แล้วจะเป็นการทดสอบรายบุคคลช่วยเหลือกันไม่ได้ คะแนนการสอบของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนจะนำมาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม มีการประกาศคะแนนของกลุ่ม และถ้ากลุ่มใดมีคะแนนเฉลี่ยถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็จะมีรางวัลให้ด้วยและเมื่อเรียนครบ 5 – 6 สัปดาห์แล้วผู้เรียนสามารถเปลี่ยนกลุ่มได้

การสอนด้วยเทคนิค เอสทีเอดี จึงเป็นการเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิด เหตุผลซึ่งกันและกัน ได้เรียนรู้สภาพอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของคนในกลุ่ม เพื่อเป็นแนวคิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ตลอดจนเพื่อจะเรียนรู้และรับผิดชอบงานของผู้อื่นเสมือนงานของตน โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ และความสำคัญของกลุ่มในการเรียนแบบนี้สิ่งที่ต้องคำนึงถึงมี 3 ประการคือ

1. รางวัลของกลุ่ม ซึ่งได้รับเมื่อกลุ่มทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลความรับผิดชอบรายบุคคล หมายถึง ความสำเร็จของกลุ่มนั้นจะขึ้นอยู่กับคนที่สมาชิกทุกคนเข้าใจเนื้อหา นั้น ๆ ดังนั้นสมาชิกทุกคนจะต้องช่วยกันอธิบายให้เข้าใจเพราะเมื่อมีการทดสอบสมาชิกจะต้องทำด้วยตนเองเป็นรายบุคคลโดยไม่มีผู้ช่วยเหลือ แต่คะแนนที่ได้จากการสอบจะนำมาเฉลี่ยเป็นคะแนนของกลุ่ม

3. โอกาสความสำเร็จที่เท่าเทียมกัน หมายถึง สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีโอกาสที่จะทำให้ดีที่สุด และประสบความสำเร็จอย่างเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นจากประสบการณ์ที่ทำงานร่วมกันมาจะช่วยพัฒนาสมาชิก ดังนั้นการช่วยเหลือของสมาชิกทุกคนจึงเป็นสิ่งมีค่า

สลาวิน (Slavin. 1995 : 4) กล่าวว่า วิธีเอสทีเอทีสามารถใช้ได้กับทุกวิชา ตั้งแต่คณิตศาสตร์ไปจนถึงศิลปภาษา หรือสังคมศึกษา และใช้ได้กับระดับการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงมหาวิทยาลัย และเหมาะสมอย่างยิ่งกับรายวิชาที่มีการวางจุดประสงค์ไว้อย่างแน่ชัดโดยมีคำตอบที่ตายตัว เช่น คณิตศาสตร์ วิชาคำนวณ ต่าง ๆ การใช้ภาษา และภูมิศาสตร์ เป็นต้น

จุดประสงค์หลักของการใช้วิธีเอสทีเอทีก็เพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนให้กระตือรือร้น กล้าแสดงออก และช่วยเหลือกันในการทำความเข้าใจเนื้อหา นั้น ๆ อย่างแท้จริง สลาวิน (Slavin. 1995 : 4) กล่าวเพิ่มเติมว่า การเรียนด้วยเทคนิค เอสทีเอที เป็นวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่ง่ายที่สุด และเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดสำหรับครูในการเริ่มต้นใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือในห้องเรียน

ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงวิธีการเรียนด้วยเทคนิค เอสทีเอที แล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นวิธีการที่เน้นความสำคัญของการเรียนเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือกันในกลุ่ม เป็นการฝึกทักษะทางสังคมให้กับผู้เรียน และทำให้มองเห็นคุณค่าของการร่วมมือกันในการแสดงออกทางการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งรูปแบบการเรียนที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลางนั้นน่าจะเหมาะสมกับการสอนอ่านภาษาไทยเพราะจะทำให้ให้นักเรียนเก่ง ปานกลางและอ่อน ร่วมมือกันอ่าน และทำงานร่วมกัน เพื่อทำกิจกรรมในขณะที่อ่านและหลังการอ่าน ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่อ่านมากยิ่งขึ้น อันจะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาอื่นมากขึ้นด้วย

3.1 องค์ประกอบของการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอที

รูปแบบการสอนด้วยเทคนิค เอสทีเอที ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอนคือ (Slavin. 1995 : 71 – 73)

1. การนำเสนอข้อมูล (Class Presentation) ครูเป็นผู้นำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการสอนตรงอาจเป็นการใช้เอกสารหรือการบรรยาย เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน การนำเสนอข้อมูลนี้จะแตกต่างจากการสอนโดยทั่วไป กล่าวคือนักเรียนจะต้องมีความตั้งใจ และสังเกตขณะครูสอน เพราะนักเรียนต้องลงมือปฏิบัติเอง และมีการทดสอบหลังจากจบบทเรียนหนึ่ง ๆ

2. การทำงานร่วมกัน (Teams) นักเรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งมี 4 – 5 คน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์และเพศละกัน หน้าที่สำคัญของกลุ่มคือ การช่วยเหลือกันเรียนร่วมกันเตรียมสมาชิก เพื่อการทดสอบหลังจากครูสอนเนื้อหาจบแล้ว สมาชิกจะเข้ากลุ่มเรียนรู้และทำงาน

จากใบงาน อภิปรายปัญหารวมกันรวมทั้งการตรวจสอบคำตอบการแก้ไขคำตอบ หัวใจสำคัญอยู่ที่สมาชิกแต่ละคน ทุกคนจึงต้องทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด สมาชิกเรียนรู้ให้กำลังใจและเข้าใจร่วมกัน

3. การทดสอบ (Quizzes) เมื่อครูสอนไปประมาณ 1 – 2 ครั้ง นักเรียนจะเข้าทำการทดสอบในสาระที่เรียน ต่างคนต่างสอบจะช่วยเหลือกันไม่ได้

4. การปรับปรุงคะแนน (Individual Improvement Scores) จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถของตนอย่างเต็มที่ นักเรียนสามารถปรับปรุงคะแนนของตนเองให้สูงขึ้น

5. การตัดสินผลงานของกลุ่ม (Team Recognition) จะพิจารณาผลรวมของการปรับปรุงคะแนนของสมาชิกในกลุ่ม กำหนดระดับผลความสำเร็จตามคะแนนที่ได้ของกลุ่ม อาจเป็นคำชมเชย ใบประกาศนียบัตรรางวัล เป็นต้น

3.2 ขั้นตอนการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี

กิจกรรมการเรียนการสอนวิธีเอสทีเอดี มีเทคนิค 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ (Slavin. 1995 : 73 – 84)

1. การเตรียมการสอน (Preparation) ครูจะดำเนินการดังนี้

1.1 เนื้อหาของบทเรียน การเรียนด้วยเทคนิค เอสทีเอดี สามารถใช้ได้กับเนื้อหาต่าง ๆ ที่ครูสร้างขึ้น และโดยเฉพาะเนื้อหาที่โครงการการเรียนรู้แบบทีมแห่งมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์เป็นผู้สร้างขึ้น แต่จะเป็นการง่ายถ้าครูฝึกสอนสร้างขึ้นเอง โดยการทำเอกสารประกอบการสอบหรือใบงาน กระดาษคำตอบ และข้อทดสอบย่อยสำหรับเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละบท

1.2 การจัดกลุ่มผู้เรียน ในแต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยสมาชิก 4 คน เป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ครูควรจัดกลุ่มให้นักเรียนเองเพราะถ้าให้นักเรียนจัดกลุ่มเอง นักเรียนจะเลือกคนที่ชอบพอสนิทสนมกันเท่านั้น ขั้นตอนในการจัดกลุ่มได้แก่

1.2.1 จัดทำเอกสารสรุปเกี่ยวกับการเรียนเป็นกลุ่มให้แต่ละกลุ่ม

1.2.2 จัดนักเรียนเข้ากลุ่ม โดยจัดเรียงนักเรียน ที่มีผลคะแนนสูงสุดไปถึงต่ำสุดข้อมูลที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มได้จาก คะแนนการทดสอบจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดรองลงมาคือ การใช้ผลการเรียนระดับคะแนนวิชาที่ผ่านมา หรือบางครั้งขึ้นอยู่กับวิจารณ์ของผู้อื่นก็ได้

1.2.3 พิจารณาจำนวนกลุ่มในชั้นเรียนในแต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยสมาชิก 4 คน ดังนั้นนักเรียนจะมีกี่กลุ่มนั้นให้ใช้ 4 หารจำนวนนักเรียน เช่น ในห้องเรียนหนึ่งมีนักเรียน 32 คนก็จะแบ่งนักเรียนได้ 8 กลุ่ม แต่ถ้าหารด้วย 4 ไม่ลงตัวก็ต้องมีบางกลุ่มที่มีสมาชิกมากกว่า 4 คน เช่น ในห้องเรียนหนึ่งมีนักเรียน 30 คน ก็จะสามารถแบ่งนักเรียนได้ 6 กลุ่ม โดยมีกลุ่ม 5 กลุ่ม ที่มีสมาชิก 4 คน และมี 2 กลุ่มที่มีสมาชิก 5 คน อย่างนี้เป็นต้น

1.2.4 การจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม ในแต่ละกลุ่มควรให้มีความสมดุลกัน เพื่อให้แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถทางการเรียนตั้งแต่ ต่ำ ปานกลาง จนถึงสูง และระดับความสามารถโดยเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม ๑ ละเท่า ๑ กัน ซึ่งอาจจัดกลุ่มโดยอาศัยคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบก่อนเรียน หรือคะแนนจากผลการเรียนเดิม

1.2.5 การพิจารณาคะแนนพื้นฐาน คะแนนพื้นฐานหมายถึง คะแนนจากการทดสอบครั้งที่แล้วมา เมื่อครูใช้เทคนิคนี้และมีการทดสอบไป 2-3 ครั้งแล้วนำคะแนนนี้มาเฉลี่ยเป็นคะแนนพื้นฐาน หรืออาจใช้คะแนนผลการเรียนของปีที่ผ่านมาก็ได้

2. รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๑ ดังนี้

2.1 การสอน (Teach)

ครูใช้วิธีการสอนแบบโดยตรง (Direct Instruction) หรืออภิปราย (Discussion) หรือเสนอโดยใช้เสียง และภาพ (Audiovisual Presentations) จะใช้เวลา 1-2 คาบในการสอนบทเรียนหนึ่ง ๑ โดยดำเนินการตามแผนการสอน ซึ่งในการนำเสนอบทเรียนนั้น ควรจะครอบคลุมถึงการนำเข้าสู่บทเรียนการพัฒนา และการฝึกโดยให้แนวปฏิบัติมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 การนำเข้าสู่บทเรียน (Opening) เป็นการสร้างความสนใจของนักเรียนให้อยากรู้ อยากเห็น อยากเรียน เป็นการเริ่มเข้าสู่การนำเสนอบทเรียน ควรจะ

2.1.1.1 บอกนักเรียนถึงสิ่งที่เรียนว่า คืออะไร มีความสำคัญอย่างไร กระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนด้วยการสาธิต การใช้อุปกรณ์ประกอบการอธิบาย หรือยกตัวอย่างปัญหาในชีวิตจริง

2.1.1.2 ทบทวนสั้น ๆ เกี่ยวกับทักษะ หรือข้อมูลที่นักเรียนรู้อยู่แล้ว

2.1.2 การพัฒนา (Development) เป็นขั้นที่จัดในขั้นนำเสนอบทเรียนครูอาจจะปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

2.1.2.1 การสอนโดยวัดตามจุดประสงค์

2.1.2.2 เน้นทักษะความเข้าใจไม่ใช่ความจำ

2.1.2.3 ยกสาระหรือทักษะต่าง ๆ โดยใช้อุปกรณ์สื่อที่เห็นชัดเจน

2.1.2.4 ประเมินความเข้าใจของนักเรียนบ่อย ๆ ด้วยการถามคำถาม

2.1.2.5 อธิบายว่าคำตอบนี้ทำไมถึงถูกต้องและไม่ถูกต้องยกเว้นกรณี
ที่เห็นชัด

2.1.2.6 เมื่อนักเรียนจับใจความสำคัญได้แล้วให้นำไปสู่สาระถัดไป

2.1.2.7 รักษาประเด็นที่กำลังเรียนอยู่ โดยการถามคำถามต่าง ๆ
และนำไปสู่บทเรียนทั้งบทอย่างรวดเร็ว

2.1.3 การฝึกโดยให้แนวปฏิบัติ (Guided Practice) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับบทเรียนที่นำเสนอโดยแนะแนวทางให้ เพื่อให้นักเรียนมีจุดมุ่งหมาย

ในการปฏิบัติถือว่าเป็นขั้นฝึกฝนอาจทำดังนี้

2.1.3.1 ให้นักเรียนทุกคนช่วยกันแก้ปัญหา หรือหาคำตอบสำหรับคำถามนั้น ๆ

2.1.3.2 สุ่มตัวอย่างนักเรียนเพื่อถาม ซึ่งวิธีนี้เป็นการกระตุ้นนักเรียนทุกคนเตรียมคำตอบไว้

2.1.3.3 ไม่ควรให้งานที่ต้องใช้เวลานาน อาจให้นักเรียนเตรียมคำถาม 1 – 2 ข้อ แล้วให้ข้อมูลย้อนกลับ

2.2 การทำงานเป็นกลุ่ม (Team Study)

ใช้เวลา 1 – 2 คาบ ในการสอบบทหนึ่ง ๆ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยอ่านและศึกษาใบงานร่วมกันกับเพื่อนสมาชิก เอกสารที่ใช้ในขั้นนี้คือใบงาน และกระดาษคำตอบกลุ่มละ 2 ใบ สำหรับกลุ่มหนึ่ง ๆ ในขณะที่เรียนสมาชิกในกลุ่มจะต้องเรียนรู้เนื้อหาใน ๆ ให้เข้าใจและช่วยกันทำงานในวันแรกของการเรียน ครูจะอธิบายถึงความหมายของการทำงานแบบร่วมมือ และเทคนิคต่าง ๆ ในการเรียน

2.2.1 นักเรียนทุกคนต้องรับผิดชอบในการทำให้เพื่อนสมาชิกทุกคนเรียนรู้เนื้อหาให้กระจ่าง

2.2.2 นักเรียนจะเสร็จสิ้นงานที่ได้รับมอบหมายได้เมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มเรียนรู้เนื้อหาใน ๆ จนกระจ่างแล้ว

2.2.3 นักเรียนควรจะขอความช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่มก่อนที่จะถามครู

2.2.4 นักเรียนในกลุ่มควรพูดคุยปรึกษากันเบา ๆ

นอกจากนี้ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนได้รับทราบกฎบางอย่าง เช่น

- ให้จัดกลุ่มอย่างรวดเร็วและไม่ทำเสียงดังรบกวนผู้อื่น
- ให้เวลาประมาณ 5 นาทีในการตั้งชื่อกลุ่ม
- แจกใบงานและกระดาษคำตอบ (กลุ่มละ 2 ชุด)
- แลกเปลี่ยนความคิด อธิบายโต้ตอบและแบ่งใช้อุปกรณ์ร่วมกัน
- ให้สมาชิกแต่ละคนอธิบายคำตอบแทนที่จะเป็นการตรวจคำตอบ
- ใช้คำพูดที่สุภาพไม่ก้าวร้าวและไม่เถียงกันด้วยเรื่องส่วนตัว
- เมื่อเกิดข้อขัดแย้งให้ใช้หลักประชาธิปไตย
- ตรวจสอบผลงานและคำตอบของกลุ่มก่อนนำเสนอ และสมาชิกทุกคนต้อง

ยอมรับผิดชอบผลงานกลุ่มเสมือนงานของตน

- เน้นให้นักเรียนทราบว่า พวกเขาจะจบบทก็ต่อเมื่อแน่ใจว่าสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มทำคะแนนสอบได้ 100 %

- ต้องแน่ใจว่านักเรียนศึกษาเนื้อหาในใบงานจริง ๆ ไม่ใช่ถือไว้เฉย ๆ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนต้องมีกระดาษคำตอบเพื่อเอาไว้ตรวจสอบคำตอบของตนเองและของ

สมาชิกในขณะเรียน ผู้เรียนอธิบายคำตอบกันด้วย แทนที่จะเป็นเพียงการตรวจคำตอบจาก กระดาษคำตอบเท่านั้น

- ผู้เรียนมีคำถามให้ถามสมาชิกก่อนที่จะถามครู บทบาทของครู คือสังเกตและ ประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยเดินดูทุกกลุ่ม และให้การช่วยเหลือเมื่อจำเป็น นอกจากนี้ นี้ ครูอาจจะมีการซักถามกลุ่ม เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนไปจัดว่าเป็นขั้นที่ นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้

2.3 การทดสอบ (Test)

จะใช้เวลาในการทดสอบ ½ คาบ โดยเป็นการทดสอบรายบุคคล นักเรียนแต่ละคนได้รับ กระดาษทดสอบคนละ 1 ชุด ในการทดสอบนั้นควรจะ

2.3.1 ให้เวลาในการทำข้อสอบอย่างพอเพียง แต่ไม่เปิดโอกาส ให้ นักเรียนปรึกษากันในขณะทำข้อสอบ เพราะต้องการจะให้นักเรียนแสดงให้เห็นว่า ตนเรียนรู้อะไรบ้างจากบทเรียนนี้ในขณะทำการทดสอบ นักเรียนต้องแยกโต๊ะจากกลุ่ม

2.3.2 ให้มีการแลกเปลี่ยนกระดาษคำตอบเพื่อเปลี่ยนกันตรวจกับผู้อื่นได้ หรือสะสมคะแนนเอาไว้เมื่อเรียนจบบทเรียนแล้ว

2.4 การตระหนักถึงความสำคัญของกลุ่ม (Team Recognition)

การตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นถึงคะแนนของแต่ละบุคคลที่มีการเพิ่มขึ้นทันทีที่ผู้สอนคำนวณคะแนนของผู้เรียนแต่ละคน ก็จะชี้ถึงคะแนนของแต่ละ คนที่เพิ่มขึ้น และจัดทำคะแนนกลุ่ม มีการให้รางวัลหรือประกาศนียบัตรชมเชยให้กับกลุ่มที่ทำ คะแนนสูง ๆ ถ้าเป็นไปได้ครูควรบอกคะแนนในคาบถัดไปหลังจากการสอบ ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้ นักเรียนเชื่อมโยงกันระหว่างการทำคะแนนให้ดีที่สุดกับตระหนักถึงความสำเร็จ และได้รับรางวัล ซึ่งจะเป็นการแรงจูงใจในการเรียนที่ดีด้วย กลุ่มจะได้รับรางวัลก็ต่อเมื่อกลุ่มนั้นได้รับความสำเร็จ เหนือกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งจะตัดสินด้วยคะแนนที่ได้มาจากการทำแบบทดสอบของสมาชิกกลุ่มแต่ละ คน แล้วจึงนำมาคำนวณเป็นคะแนนของกลุ่ม

ขั้นตอนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี

เพื่อให้เหมาะสมกับการสอนทักษะการอ่าน ผู้วิจัยได้ประยุกต์ขั้นตอนการสอน แบบเอสทีเอดี ของสลาวิน ดังนี้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

เป็นการสร้างความสนใจและความพร้อมของนักเรียนในการเรียนโดยใช้การสนทนาหรือใช้เกม

2. ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 – 5 คน ที่มีระดับความสามารถ

แตกต่างกันคือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1 สมาชิกจะทำหน้าที่ต่างกัน ดังนี้

ผู้นำกลุ่ม ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการทำงานให้ลุล่วง กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจสมาชิก รับเอกสารจากครู และรวบรวมงานส่งครู

ผู้บันทึก ทำหน้าที่จดบันทึกข้อตกลง สรุปผลการทำงาน และรายงานผล

ผู้ชี้แนะ ทำหน้าที่ขยายความรู้ เพิ่มเติมความคิด

ผู้ตรวจสอบ ทำหน้าที่ตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนของสมาชิกให้ทุกคนสามารถอธิบายได้เหมือนกัน

2.2 นำเสนอบทเรียน โดยครูให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อเป็นพื้นฐาน แก่นักเรียนในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของนักเรียนโดยใช้สื่อการสอน เช่น แผ่นใส บัตรคำ รูปภาพ เป็นต้น และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับบทเรียนที่นำเสนอโดยแนะแนวทางให้

2.3 ปฏิบัติงานกลุ่ม นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วย ตนเอง โดยศึกษาจากใบงาน ร่วมกันสมาชิกทุกคนเข้าใจ และช่วยเหลือกันทำงาน เพื่อสร้างความเข้าใจสาระการเรียนรู้ด้วยตนเองในการเตรียมตัวทดสอบ

3. ขั้นสรุป ครูใช้วิธีสุ่มนักเรียนบางกลุ่มรายงานผลหรือซักถามเพื่อสรุปความเข้าใจ

4. ขั้นวัด และประเมินผล

4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการประเมินผลการทำงานของกลุ่มโดยใช้แบบสังเกต

4.2 นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบย่อยเมื่อเรียนจบบทเรียนแต่ละบท

4.3 ครูตรวจผลการสอบและพิจารณาผลเป็นคะแนนรายบุคคลและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

5. ขั้นสร้างความประทับใจ

ครูประกาศคะแนนของกลุ่มให้รู้พร้อมคำชม รางวัลหรือใบประกาศนียบัตรให้กับกลุ่มที่ทำ

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี

งานวิจัยในประเทศ

มยุรี สาลิวศ์ (2535 : 120) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เอสทีเอดี กับกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือครูของ สสวท. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนสตรีศรีสะเกษ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวนทั้งหมด 96 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 48 คน ใช้เวลาในการทำลอง 13 คาบ ๆ ละ 50 นาที ผลของการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เอสทีเอดี กับ

นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือครูของ สสวท. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และมีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โกเมน อรัญเวศ (2538 : 51) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบคะแนนสอบปลายภาคเรียน และเปรียบเทียบทักษะเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนบททวนด้วยเทคนิค เอสทีเอ็ดดี้ กับการสอนบททวนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเบญจมะมหาราช อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 81 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 40 และ 41 คน ใช้เวลาในการทดลอง 12 คาบ คาบละ 15 นาที พบว่า คะแนนสอบปลายภาคเรียนวิชาคณิตศาสตร์ (ค 012) ที่ได้รับการสอนบททวนด้วยเทคนิค เอสทีเอ็ดดี้ ไม่สูงกว่าการสอนบททวนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะเชิงปฏิสัมพันธ์ของนักเรียน หลังจากที่ได้รับการสอนบททวนด้วยเทคนิค เอสทีเอ็ดดี้ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มาลีวรรณ แก่นแก้ว (2538 : 73) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพฤติกรรม และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยด้วยเทคนิค เอสทีเอ็ดดี้ กับการเรียนโดยวิธีสอนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าเสว้า และโรงเรียนบ้านร่องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 32 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมที่แสดงออกขณะเรียนนักเรียนที่เรียนเก่งในกลุ่มยอมรับนักเรียนอ่อน และให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนในกลุ่มกล้าจะถามเพื่อนเมื่อไม่เข้าใจบทเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

ในต่างประเทศที่มีระบบการวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอเมริกา ซึ่งประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติ และสีผิว งานวิจัยเพื่อมุ่งศึกษาความเหมาะสมของเนื้อหา และวิธีสอน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นที่ต้องการด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เอสทีเอ็ดดี้ ตามเนื้อหาที่สร้างขึ้น เมื่อสอนเสร็จแล้ววัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้แบบสอบวัดสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม งานวิจัยเชิงทดลองที่ได้ศึกษามีดังนี้

สลาวิน (Slavin. 1978) ได้ทดลอง เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษา และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนต่างเชื้อชาติและสีผิว โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาเกรด 7 จำนวน 62 คน เป็นนักเรียนผิวขาว 25 คน และนักเรียนผิวดำ 37 คน จัดแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม นักเรียนในกลุ่มทดลองใช้การเรียนด้วยเทคนิค เอสทีเอ็ดดี้ มีการให้รางวัลเป็นทีม ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมใช้วิธีการเรียนแบบปกติทั้งชั้น มีการให้รางวัลเป็นรายบุคคล ทั้งสองห้องสอนโดยครูคนเดียวกัน และใช้เนื้อหาเรื่องเดียวกัน เวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า นักเรียนผิวดำในกลุ่มทดลองเรียนรู้ได้ดี

กว่านักเรียนผิวขาวในกลุ่มควบคุม และพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนที่ต่างเชื้อชาติสืผิตที่ดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

สก๊อต (Scott. 1985) ได้ทำการทดลองกับนักเรียนประถมศึกษาเกรด 4 – 6 ซึ่งทำการสุ่มมาจาก 3 โรงเรียน จำนวน 452 คน แบ่งเป็น 16 ห้องเรียน มาจัดเข้าเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยที่กลุ่มทดลองใช้วิธีการเรียนด้วยเทคนิค เอสทีเอตี และกลุ่มควบคุมใช้วิธีการเรียนแบบปกติ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสะกดคำ และศึกษาความสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างเพื่อนต่างเชื้อชาติและสีผิว ซึ่งนักเรียนเหล่านี้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มชาวลาตินอเมริกา (Hispanics) กลุ่มผิวขาว กลุ่มคนผิวดำ และชาวเอเชีย โดยใช้ระยะเวลาในการศึกษา 10 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสะกดคำไม่แตกต่างกัน และในด้านความสัมพันธ์ที่มีต่อเพื่อนต่างเชื้อชาติ สีผิว ดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

วิลเลียมส์ (Williams. 1988) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ยุทธวิธีการเรียนแบบร่วมมือว่าให้ประสิทธิภาพในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์วิชาพีชคณิต 1 ทศนคติที่มีต่อตนเองและผู้อื่น และทศนคติที่มีต่อคติวิชาพีชคณิต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายที่เรียนวิชาพีชคณิต 1 จำนวน 165 คน โดยแบ่งนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม และกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองใช้วิธีผสมผสานระหว่าง STAD กับ TGT ผลการวิจัย

4. เอกสารเกี่ยวกับการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1. ความเป็นมาของการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมความเป็นมาของการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมมีศาสนา และวัฒนธรรมในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

จากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างรวดเร็ว จำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เหล่านั้นเพื่อความอยู่รอด สิ่งสำคัญคือการปรับปรุงหลักสูตรการจัดการศึกษา เพื่อให้มีความทันสมัยตลอดเวลารวมทั้งสนองความต้องการที่แท้จริงของบุคคลของสังคมเหตุการณ์ที่น่าไปสู่การปรับปรุงหลักสูตร การศึกษาของไทย ที่สำคัญคือ การเกิดวิกฤติของเศรษฐกิจของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2540 ทำให้เกิดความเสียหายต่อภาพพจน์ของเศรษฐกิจไทยอย่างมากมายจึงทำให้ทุกฝ่ายหันมาให้ความสนใจพื้นฐานในสังคมไทยโดยเฉพาะหลักสูตรทางการศึกษาของไทยพบว่า ไม่เอื้ออำนวยให้มีการเตรียมคนให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นใน

อนาคตเพราะการสอนเน้นข้อเท็จจริง แต่ขาดกระบวนการในการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ อย่างมีเหตุผล และมีวิจารณญาณ ได้ตรงอย่างรอบคอบ

ดังนั้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 81 จึงระบุจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการมีมาตราแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคมรัฐ กรมสามัญศึกษา (2540 : 19) ในพุทธศักราช 2542 รัฐบาลจึงได้ประกาศ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราชแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เพื่อปรับปรุงและ วางแผนการศึกษาของชาติ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญมีสาระที่สำคัญคือ การเปิดโอกาสให้คน ไทยทุกคน มีความเท่าเทียมกันทางการศึกษา วิธีการเรียนที่หลากหลาย และนำไปสู่การจัดทำ หลักสูตรเก่าอย่างมาก เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนรัฐสังคมรวมทั้งการสร้างคุณลักษณะที่ พึงปรารถนาสำหรับคนไทย

2. ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ความจำเป็น และความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของโลกในปัจจุบัน ทำให้ ประชาชนทุกประเทศจะต้องมีการเรียนรู้ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข สิ่งสำคัญที่จะช่วย ให้ประชาชนมี ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วคือ การจัด การศึกษาที่มีความเหมาะสมกับยุคสมัย โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการในการคิดวิเคราะห์พิจารณาปัญหา ต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และตัดสินใจแก้ไขปัญหาเหล่านั้นในชีวิตประจำวันอย่างสมเหตุ สมผลเป็นการเตรียมประชาชนให้มีความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดเวลา ถ้าเกิดปัญหานั้นจริง ความรุนแรงของปัญหา เพราะได้มีการเตรียมความพร้อม ใน การที่จะรับมือกับปัญหาให้เรียบร้อยแล้ว

นอกจากนี้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ยังเป็นการจัดการเรียนการสอน แบบองค์รวมความรู้คือ การประกาศความรู้ในวิชาต่าง ๆ มารวมกันแล้วเกิดเป็นความรู้เรื่องใหม่ ซึ่งมีความสำคัญต่อมนุษย์เพราะในชีวิตจริงมนุษย์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับ ชีวิตประจำวันวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายจะช่วยให้ ผู้เรียนมีเทคนิควิธีการในการแสวงหาความรู้ได้มาก และกว้างขวางนั้นผู้เรียนก็จะมีความรู้เพิ่ม ขึ้นไม่ยึดติดกับวิธีกับวิธีการเรียนรู้แบบเดิม เน้นความจำมีครูเป็นผู้บอกความรู้มาเป็นผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ให้คำชี้แนะคอยจัดบรรยากาศในการเรียนให้มีความเหมาะสม กระตุ้นให้เกิดการอยากเรียนรู้ และออกแบบการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนการสอนมี ประสิทธิภาพสูงสุดแทนการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม

ดังนั้นการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจึงมี ความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโลกในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพราะจะช่วยลด

ความสุขที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ จุดมุ่งหมายหลักสูตรการเรียนรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย 5 วิชา ดังนี้ คือ ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ซึ่งตามหลักสูตรเก่าจะแยกสอนเป็นรายวิชา ทำให้ผู้เรียนขาดวิธีการในการสังเคราะห์ความรู้ไม่สามารถนำความรู้จากวิชาเหล่านี้ มาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเต็มที่ แต่ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไม่ได้จัดการสอนแยกเป็นรายวิชา แต่ไม่ได้นำเอาวิชาต่าง ๆ มาบูรณาการ ในการจัดการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เช่น กระบวนการ แสวงหาความรู้ที่หลากหลาย และเกิดกระบวนการคิดได้รับความรู้ที่เป็นองค์ความรู้รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสอนที่ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา แต่ไปเน้นวิธีการกระบวนการคิด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน นำไปสู่การแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันได้อย่างรอบคอบ และมีเหตุผลมีการทำงานเป็นระบบกลุ่ม เพื่อสร้างรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเรียนรู้เน้นการเกิดความคิดรวบยอดในตัวผู้เรียนมากกว่า การจำได้การจัดการเรียนการสอนเป็นการตอบสนองความต้องการของชุมชน

5. เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม

5.1 ความหมายและความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2530 : 176 – 191) ระบุว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง อาการยอมตามผลที่ดี หรือไม่ดี ในกิจการที่ได้กระทำไป

กรมสามัญศึกษา (2526) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมว่า หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์ และสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่สังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อสังคมให้มีความรู้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยติดตาม และแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม เช่น ความสกปรก การรักษาสาธารณสุขสมบัติ ผู้คิดร้ายต่อประเทศชาติ การจรรยา การเสียภาษี เป็นต้น

ฟังก์ และแวกแนลล์ (Funk & Wagnalls. 1961 : 2095) ได้ให้ความหมาย ของความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ว่า คือ การแสดงออกถึงการรับผิดชอบ และรับชอบในการกระทำของตนเอง มีความซื่อสัตย์ไว้ใจได้ สามารถจัดหางาน และทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ หมายถึง ความสามารถในการตอบสนองต่อหน้าที่ หรือข้อตกลงที่ตั้งไว้ตามอุดมคติ กฎของศีลธรรม และหลักธรรมอีกด้วย

ฟลิปโป (Filippo. 1966 : 122) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ความผูกพันที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ

คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์ เช่นเดียวกับ จิตนา ธนวิบูลย์ชัย (2540 : 96) กล่าวว่า ความรับผิดชอบหมายถึง ความสนใจความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานด้วยความรู้สึกผูกพัน มีความพากเพียร และละเอียดรอบคอบ โดยจะแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนเป็นผลสำเร็จด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติตนด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรค มีการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เมื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำไปทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสีย

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมหมายถึง การที่บุคคลตระหนักในหน้าที่ และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และยินดีรับผลพร้อมแก้ไขการกระทำนั้นทั้งทางดี และไม่ดียด้วยความเต็มใจ

ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521 : 28) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองอย่างหนึ่ง นอกจากความมีวินัยทางสังคม ความเอื้อเฟื้อ และความเกรงใจ เนื่องจากความรับผิดชอบนั้น เป็นลักษณะนิสัย และทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ เคารพสิทธิของผู้อื่น ทำตามหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์ สุจริตการเป็นคนมีความรับผิดชอบนี้ เป็นคุณลักษณะที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น สงบสุข นอกจากนี้ ความรับผิดชอบยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศอีกด้วย ถ้าบุคคลในสังคมมีความรับผิดชอบจะส่งผลดังนี้

1. คนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ย่อมทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา
2. คนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ย่อมเป็นที่นับถือได้รับการยกย่องสรรเสริญ และเป็นคุณ ประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม
3. ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎ จริยธรรม และหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น
4. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุขเรียบร้อยในสังคม
5. ไม่เป็นเหตุแห่งความเสื่อม และความเสียหายส่วนรวม

ความรับผิดชอบเป็นลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีที่สำคัญอย่างยิ่ง เป็นปัจจัยอันสำคัญที่ช่วยให้สังคมเป็นระเบียบสงบสุข การที่สังคมขาดความสงบสุขอาจกล่าวได้ว่า เกิดจากบุคคลกลุ่มหนึ่งขาดคุณสมบัติ ดังนี้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2524 : 55 – 57)

1. ความรับผิดชอบต่อสังคม
2. ความสม่ำเสมอ
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง
4. ความซื่อสัตย์
5. ความพยายามในการพึ่งตนเอง

จะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นปัจจัยที่จะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติหลักสูตรการศึกษาปี 2533 ก็มีวัตถุประสงค์ไว้ข้อหนึ่งว่า มุ่งหวังให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ อดทน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ซึ่งหากกล่าว เรื่องความรับผิดชอบแล้วอาจกล่าวได้ว่า หากบุคคลมีความรับผิดชอบจะมีผลต่อไปนี้คือ

1. คนมีความรับผิดชอบ ย่อมจะทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา
2. คนมีความรับผิดชอบ ย่อมเป็นที่นับถือ ได้รับการยกย่อง สรรเสริญ และเป็นคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และสังคม
3. ความรับผิดชอบ เป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ กฎ จริยธรรม และหลักเกณฑ์ของสังคมโดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น
4. ไม่ทำให้เป็นต้นเหตุของความเลื่อมและความเสียหายแก่ส่วนรวม
5. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุขแก่สังคม

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบมีความสำคัญต่อการเป็นพลเมืองที่ดี เป็นปัจจัยสำคัญที่

ช่วยให้แต่ละบุคคลรู้ถึงหน้าที่ของตนอยู่ในสังคมได้ อย่างสงบสุข และเป็นระเบียบ

5.2 ประเภทความรับผิดชอบ

จूरัดน์ นันทยทวิกุล (2538 : 5) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบออกเป็น 8 ด้าน คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตราย โรคภัยไข้เจ็บ รักษาร่างกายให้แข็งแรง บังคับควบคุมจิตใจ ไม่ให้ตกเป็นทาสของกิเลส ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม และละเว้นความชั่วรู้จักประมาณการใช้จ่ายตามควรแก่ฐานะ จัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคที่เหมาะสม
2. ความรับผิดชอบต่อการศึกษเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลา เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้าซักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดผิดก็ยอมรับว่า ทำผิดแล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง
3. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความความเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทนต่ออุปสรรค โดยไม่ย่อท้อ มีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้ง หรือหลีกเลี่ยง พยายามปรับปรุงการทำงานของตนให้ดียิ่งขึ้น รู้จักวางแผนงาน และป้องกันความบกพร่อง เสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบ

4. ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน หมายถึง การยอมรับผลการกระทำของตนทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ไม่บิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนต่อผู้อื่น พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ไตร่ตรองให้รอบคอบว่าสิ่งที่ตนทำลงไปนั้น จะเกิดผลเสียขึ้นหรือไม่ ปฏิบัติแต่สิ่งที่ทำให้เกิดผลดี และกล้าเผชิญต่อความจริง

5. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนตั้งใจช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน รู้จักแสดงความคิดเห็น และปฏิบัติเพื่อความสุข และชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจกันเมื่อมีปัญหาที่ปรึกษา และให้พ่อแม่รับทราบปัญหาของตนทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำ อาหาร สิ่งของ เครื่องใช้ภายในบ้าน และอื่น ๆ

6. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง การที่นักเรียนช่วยกันตักเตือน แนะนำเมื่อเห็นเพื่อนทำผิด ช่วยเหลือ เพื่อความถูกต้อง และเหมาะสม ให้อภัย เมื่อเพื่อนทำผิด ไม่เอาเปรียบเพื่อน เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน

7. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศชื่อเสียงของโรงเรียน ช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน ไม่ขีดเขียนผนังห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกับนักเรียนโรงเรียนอื่น เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือ หรือขอความช่วยเหลือก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจ และความสามารถของตน เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน

8. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์ และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชน และสังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้ความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม กรมสามัญศึกษา (2526 : 108 – 111) ได้แบ่งประเภทความรับผิดชอบเป็น 2 ประเภทคือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง

- 1.1 ความรับผิดชอบของทางกาย
- 1.2 ความรับผิดชอบทางจิตใจ
- 1.3 ความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจ
- 1.4 ความรับผิดชอบทางสติปัญญา

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า ประเภทของความรับผิดชอบมีหลายด้าน เช่น ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม ถ้าแต่ละบุคคลมีความรับผิดชอบเหล่านี้ ก็จะทำให้อยู่ในสังคม ได้อย่างเป็นระเบียบ และสงบสุข

5.3 คุณลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบวิธีปลูกฝัง และพัฒนาความรับผิดชอบ

คุณลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2524 : 77) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบต้องประกอบด้วย ความขยันหมั่นเพียร ความละเอียดรอบคอบ ความสามารถและความรอบรู้ เอาใจใส่ และ ฝึกฝนแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

รตินันท์ ไมตรีจิต (สมจิต สวชนไพบุลย์. ม.ป.ป. : 11 ; อ้างอิงจาก รตินันท์ ไมตรีจิต. 2537 : 43) ได้ศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบของบุคคลนั้น มีความสัมพันธ์กับเจตคติทางวิทยาศาสตร์ อันเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลที่จะทำให้บุคคลนั้น สามารถใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์แสวงหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ไชยรัตน์ ปราณี (2531 : 54) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบ ประกอบด้วย ความขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์ มีหิริโอตตัปปะ พยายามทำงานของตนให้ลุล่วงไปด้วยดี โดยไม่ละเมิดสิทธิ และหน้าที่ของผู้อื่น รวมทั้งมีการเตรียมการวางแผนไว้ล่วงหน้า นอกจากนี้ ยังรับรู้ และยอมรับ การกระทำของตนไม่ว่าผลการกระทำนั้นจะเป็นอย่างไร

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ จะต้องเป็นบุคคลที่มีความขยันหมั่นเพียร กระทำหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่จนประสบสำเร็จ และยอมรับ ผลของการกระทำนั้น พร้อมกับการแก้ไข และปรับปรุงอยู่เสมอ

วิธีปลูกฝัง และการพัฒนาความรับผิดชอบ

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 21) ได้เสนอแนะวิธีการปลูกฝังความรับผิดชอบไว้ดังนี้คือ

1. หัดไม่ปัดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนแก่ผู้อื่น
2. ฝึกหัดให้เกิดนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งทางบ้าน และทางโรงเรียน
3. ชี้แจงให้รู้จักขอบเขตหน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้าง เมื่อรู้หน้าที่ของตนแล้วจะได้ไม่ไป ก้าวล่วงงานของผู้อื่น

ชม ภูมิภาค (2525 : 50 – 51) กล่าวถึงการปลูกฝังความรับผิดชอบส่วนรวมแก่บุคคลนั้น จะต้องปลูกฝังด้วยการให้เขาได้กระทำ ไม่ใช่เกิดจากการบอกเล่าเท่านั้น วิธีสอนในโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังความรับผิดชอบ ควรจะให้รู้จักทำงานเป็นกลุ่มเป็นคณะตามความเหมาะสม ซึ่งรตินันท์ ไมตรีจิต (2537 : 44) กล่าวว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบให้นักเรียน ควรจะปลูกฝังให้เหมาะสมกับวัย การสอนความรับผิดชอบแก่ นักเรียนในโรงเรียนนั้น นอกจากจะสอนให้เนื้อหา หรือการบอกกล่าวแล้ว วิธีการปลูกฝังให้เกิดความรับผิดชอบแก่นักเรียน โดยการนำเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน วิธีการปลูกฝังให้เกิดความรับผิดชอบแก่นักเรียน

โดยการนำเข้าไปในกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนภายในโรงเรียน ซึ่งในการปลูกฝังต้องใช้เวลานานพอสมควร

เสรี อินทร์คง (2535 : 58) ได้สรุปข้อเสนอแนะในการปลูกฝังความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของบุคคลว่า ควรฝึกให้มีนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่ในวัยเด็กทั้งทางบ้าน และทางโรงเรียน โดยเริ่มให้ทำงานที่ง่าย ๆ เหมาะสมกับวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล และเมื่อมอบหมายให้ทำแล้ว ก็ควรให้เด็กได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่ มีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น หัดไม่ให้เกิดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเองให้แก่ผู้อื่น ให้ทำงานสำเร็จเป็นขั้นเป็นอัน โดยไม่ทิ้งงานที่ทำไว้แล้ว ชี้แจงให้เด็กรู้จักขอบเขตหน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้าง เพื่อมิให้ไปก้าวก่ายงานของคนอื่น ๆ และต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นการปลูกฝังให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่การทำงาน

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978 : 244) กล่าวว่า การพัฒนาความรับผิดชอบให้กับเด็กควรจะเริ่มด้วยการให้ทำงานที่ง่าย ๆ ก่อน เพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง และต้องใช้เวลาในการฝึกความรับผิดชอบเป็นเวลานานพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับ กิ่งแก้ว อัดถากร (2524 : 15 – 19) ได้กล่าวว่า การพัฒนาความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรม ตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่น ผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก แนะนำส่งเสริมเด็กในสิ่งที่ถูกที่ควรให้เด็กได้รู้จักแก้ปัญหา และค่อย ๆ ปลูกฝังความรับผิดชอบอันเกิดขึ้นได้เองแล้ว เด็กยังเรียนรู้นิสัย และความรับผิดชอบจากวัฒนธรรมโดยอาศัยการสั่งสอนฝึกฝนจากบุคคลที่แวดล้อม ลักษณะเช่นนี้เป็นกฎธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคม

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาความรับผิดชอบให้กับนักเรียน จะต้องคำนึงถึงวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มพัฒนาดังแต่เด็ก ให้ได้รับประสบการณ์การทำงานด้วยตนเอง และมีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งการให้คำแนะนำที่ถูกต้อง

5.4 งานวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

งานวิจัยในประเทศ

อัมพา อรุณพราหมณ์ (2539 : บทคัดย่อ) การวิจัยนี้เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความรับผิดชอบของนักเรียนต่อนหน้าที่การงานในห้องเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01ความ

รับผิดชอบของนักเรียนต่อหน้าที่กรงานในห้องเรียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความรับผิดชอบของนักเรียนต่อหน้าที่กรงานในห้องเรียนของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

รัชณี มณีโกศล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องการหารที่เรียน โดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งวัดจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมจำนวน 15 ข้อ การสัมภาษณ์ และแบบวัดความรับผิดชอบต่อรตินันท์ ไมตรีจิต และ ภัสรา อรุณมีศรี จำนวน 15 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการเรียน โดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือ หลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอบแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุจิตรา วีระยุทธศิลป์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรับผิดชอบในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการโคลซ และการสอนตามคู่มือครู ซึ่งวัดจากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยประยุกต์มาจากแบบทดสอบของ วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ จำนวน 20 ข้อ ชนิดข้อความ 13 ข้อ ชนิดสถานการณ์ จำนวน 7 ข้อ วัดพฤติกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่กรงาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยวิธีการโคลซ และการสอนตามคู่มือครูมีความรับผิดชอบต่อในการเรียนภาษาไทยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่พบปฏิสัมพันธ์ ระหว่างวิธีสอนกับระดับความสามารถในการอ่านภาษาไทยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการเรียนภาษาไทย

งานวิจัยในต่างประเทศ

ซุนนิค (Zunich. 1963 : 497 – 499) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการรับรู้ด้านความรู้สึกรับผิดชอบต่อเด็กที่มีมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมศึกษาระดับต่ำ และฐานะทางสังคมปานกลาง เพื่อต้องการทราบว่า การรับรู้ของเด็กในด้านความรับผิดชอบนั้นแปรไปตามระดับชั้นของสังคมหรือไม่ โดยใช้ A Children – Responsibility Inventory เป็นเครื่องมือวัด ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 25 ข้อ ใช้เด็กจำนวน 500 คน ในรัฐเคนซัส สหรัฐอเมริกา เป็นผู้ตอบ ผลการศึกษาค้นพบว่า เด็กที่มีมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมระดับปานกลาง มีการรับรู้ด้านความรู้สึกรับผิดชอบต่อได้เร็วกว่าเด็กที่มีมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมระดับต่ำ

เดียนุซโซ (Dianuzzo. 1997 : 2241) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อจากการค้นคว้าอย่างต่อเนื่องของ มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ โดยมีการทดลองใช้โครงการสร้างความรับผิดชอบต่อบุคคลโดยใช้แนวคิดของไฮเดกเกอร์ ในโรงเรียนรัฐบาล ผลการวิจัยพบว่า การใช้โครงการนี้ช่วยพัฒนาความรับผิดชอบต่อของนักเรียนแต่ละบุคคล ทั้งทางสังคมในห้องเรียน และสังคมภายนอก และทางวิชาการโดยให้ปฏิบัติงานเขียนแสดงความคิดเห็น และสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถตระหนัก และกำหนดการใช้ชีวิตในอนาคต รวมถึง การสร้างแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเองในห้องเรียนของตนอีกด้วย

ชีพาร์ด (Shepard. 1999 : 52) ได้พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนในเกรด 3 , 4 และ 5 จำนวน 128 คน และ 28 คนที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ในโรงเรียนที่ แอดแลนด์ติกตอนกลาง เพื่อความสมบูรณ์ในการปฏิบัติการบ้านประจำวันที่ได้รับมอบหมาย โดยการใช้รูปแบบวิธีการหาข้อสรุป 9 วิธี เพื่อช่วยการทำการบ้านให้เสร็จสมบูรณ์ การวิเคราะห์ในด้านระดับคะแนนและความคิดเห็นของครูแสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่ผ่านวิธีการดังกล่าว ได้รับคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 วิชา และได้รับคำวิจารณ์ด้านบวกในสมุดรายงานประจำตัว และผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น

จากการประมวลผลงานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศที่กล่าวมา มีความสอดคล้องกันในเรื่องการจัดกิจกรรมการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีแนวโน้มดีขึ้น รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งผู้สอนต้องเป็นผู้เลือกจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื้อหา เวลา และความสนใจ ความชอบของผู้เรียนเป็นสำคัญ ถ้าหากมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมแล้วย่อมทำให้ผู้เรียนทุกคนสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนเท่าเทียมกัน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. แบบแผนการทดลอง
5. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ
6. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า
7. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์หลุยส์ อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 5 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 200 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์หลุยส์ อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 50 คน ได้รับการสอนแบบบูรณาการ

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 50 คน ได้รับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค

เอสทีเอดี

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การทดลองใช้เวลาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โดยใช้เวลาดทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 20 ชั่วโมง

4. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระภูมิศาสตร์ มาตรฐานที่ 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม

และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

5. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบ Randomized Control – Group Pretest – Posttest Design (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 248 – 250) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัยดังตาราง 6

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองของการวิจัย

กลุ่ม	ก่อนสอบ	ทดลอง	สอบหลัง
E ₁ R	T ₁	X _a	T ₂
E ₂ R	T ₁	X _b	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

E ₁	แทน	กลุ่มทดลอง 1
E ₂	แทน	กลุ่มทดลอง 2
R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม
T ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
T ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง
X	แทน	การจัดกระทำ

6. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 6.1 แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 6.2 แผนการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี
- 6.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
- 6.4 แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาที่ใช้ในการสอนกลุ่มทดลอง, นั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาการเรียนรู้แบบบูรณาการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งขอคำแนะนำจากอาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.2 ศึกษาหลักสูตร ความมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อนำมาสร้างแผนการเรียนรู้

1.3 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สารภูมิศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.4 จากคำอธิบายรายวิชาและจุดประสงค์รายวิชา วิเคราะห์เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้และสร้างแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ จำนวน 9 แผน 20 ชั่วโมง ประกอบด้วย

1.4.1 สาระสำคัญ

1.4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1.4.3 เนื้อหา

1.4.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งเป็น ขั้นตอน ดังนี้

1.4.4.1 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายทบทวนเนื้อหา

1.4.4.2 แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ

1.4.4.3 แบ่งเรื่องที่จะศึกษาเป็นหัวข้อย่อย

1.4.4.4 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกทำหนึ่งหัวข้อโดยผู้เรียนที่เรียนอ่อน

เลือกก่อน

1.4.5 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย

1.4.6 แต่ละกลุ่มรายงานผล แล้วชมเชยกลุ่มที่ทำงานได้ถูกต้อง

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คนตรวจสอบแก้ไขในเรื่องความถูกต้องของ เนื้อหา และการจัดกระบวนการเรียนรู้

1.6 นำแผนการเรียนรู้ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์หลุยส์ อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่อง ในด้านการใช้ภาษา การสื่อความหมาย และเวลาที่เหมาะสม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก่อนนำไปใช้จริง

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสอนเพื่อทำการวิจัยต่อไป

2. แผนการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี

2.1 ศึกษาการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งขอคำแนะนำจากอาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.2 ศึกษาหลักสูตร ความมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อนำมาสร้างแผนการเรียนรู้

2.3 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สารภูมิศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง

2.4 จากคำอธิบายรายวิชาและจุดประสงค์รายวิชา วิเคราะห์เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วสร้างแผนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี จำนวน 5 แผน 20 ชั่วโมง ประกอบด้วย

2.4.1 สารสำคัญ

2.4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

2.4.3 เนื้อหา

2.4.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.4.4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

2.4.4.2 ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน

2.4.4.2.1 แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย

2.4.4.2.2 นำเสนอบทเรียน

2.4.4.2.3 นักเรียนทำงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย

2.4.4.3 ขั้นสรุป

2.4.4.4 ขั้นวัดและประเมินผล

2.4.4.5 ขั้นสร้างความประทับใจ

2.5 นำแผนการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขในเรื่องความถูกต้องของเนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คุณภาพในเรื่องความเที่ยงตรงเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงในแต่ละแผนการสอน

2.6 นำแผนการเรียนรู้ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์หลุยส์ อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่อง ในด้านการใช้ภาษา การสื่อความหมาย และเวลาที่เหมาะสม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก่อนนำไปใช้จริง

2.7 นำแผนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา ไปสอน เพื่อการวิจัยต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ผู้วิจัย

ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ จากหนังสือเทคนิคและการประเมินผล การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของ สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2523) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2 ทำการวิเคราะห์หลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องที่เสนอตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยร่วมกับนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการมัธยมศึกษา กลุ่มการสอน สังคมศึกษา และอาจารย์ผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน ทำการวิเคราะห์ตามหลักของ บลูม (Bloom. 1956 : 49 – 50) สำหรับเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าต้องการวัดพฤติกรรม ในเนื้อหาอะไรจำนวนมากน้อย เพียงใด

3.2.2 จำแนกจุดมุ่งหมายการศึกษาออกเป็นพฤติกรรม โดยจำแนกจุด มุ่งหมายในสาระภูมิศาสตร์ เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมว่า ประกอบด้วยพฤติกรรมที่ต้องการวัด 6 ด้าน คือ

3.2.2.1 ความรู้ ความจำ

3.2.2.2 ความเข้าใจ

3.2.2.3 การนำไปใช้

3.2.2.4 การวิเคราะห์

3.2.2.5 การสังเคราะห์

3.2.2.6 การประเมินค่า

3.2.3 ให้ความหมายของแต่ละพฤติกรรมพร้อมระบุลักษณะการกระทำ หรือ การแสดงออกที่บุคคลนั้นมีพฤติกรรม

3.2.4 จำแนกเนื้อหาระบุความคิดรวบยอดของแต่ละเนื้อหา

3.2.5 ให้ค่าน้ำหนักโดยผู้ร่วมดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรกำหนดค่า น้ำหนัก แสดงถึงความสัมพันธ์ของเนื้อหา และพฤติกรรมในช่องตามความเห็นของแต่ละคนโดยอิสระ

3.2.6 สร้างตารางเฉลี่ยโดยนำคะแนนในแต่ละช่องของแต่ละคนมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนคนทั้งหมดที่ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.7 สร้างตาราง 1000 โดยเปลี่ยนคะแนนในแต่ละช่องรวมทั้งหมดเท่ากับ 1000 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ จะมีผลให้ต้องเปลี่ยนคะแนนในแต่ละช่องด้วย การปรับคะแนนให้ได้ตาราง 1000

3.2.8 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเนื้อเรื่องที่ใช้ในการ ทดลอง โดยยึดเกณฑ์ตามผลวิเคราะห์หลักสูตร แบบทดสอบที่สร้างเป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก และครอบคลุม เนื้อหาที่สอน จำนวน 80 ข้อ

3.3 แบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

3.4 นำแบบทดสอบที่สร้างตามเกณฑ์วิเคราะห์หลักสูตรไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียน เซนต์หลุยส์ อำเภอเมือง จังหวัด ฉะเชิงเทรา จำนวน 100 คน ที่เคยเรียนบทเรียนนี้มาแล้วเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

3.5 นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนแต่ละข้อ คือ ถ้าตอบถูก ได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือเว้นไม่ตอบ หรือตอบเกิน 1 ตัวเลือกได้ 0 คะแนน

3.6 นำแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบแต่ละข้อโดยใช้เทคนิค 27% ของ จุง เดร์ ฟาน (Fan. 1952 : 3 – 12) แล้วเลือกเฉพาะข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .20 – .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20 ขึ้นไป คัดเลือกไว้ จำนวน 40 ข้อ แล้วนำไปทดสอบอีกครั้ง และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR – 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 197 – 199)

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบแบบเลือกตอบชนิด 5 ตัวเลือก โดยให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ความรู้ ความจำ

(0) ป่าไม้มีประโยชน์สำคัญที่สุดคือข้อใด

1. แหล่งท่องเที่ยว
2. สร้างที่อยู่อาศัย
3. เป็นต้นน้ำลำธาร
4. เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า
5. ช่วยเพิ่มออกซิเจนในอากาศ

ตอบ 3

ความเข้าใจ

(00) ประเทศที่มีสภาพแวดล้อมดีจะมีผลอย่างไรมากที่สุด

1. การจราจรจะไม่ติดขัด
2. ชาวต่างชาตินิยมมาเที่ยว
3. ภัยธรรมชาติจะไม่เกิดขึ้น

4. บ้านเมืองจะไม่มีสิ่งปฏิกูล
5. พลเมืองจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ตอบ 5

การนำไปใช้

(000) การกระทำใดแสดงว่าเป็นการประหยัดน้ำได้ประโยชน์คุ้มค่า

1. อาบน้ำฝักบัว
2. สร้างบ่อพักน้ำทิ้ง
3. รดต้นไม้ด้วยน้ำที่ใช้แล้ว
4. ปิดก๊อกน้ำหลังจากใช้แล้ว
5. ล้างมือจากน้ำที่ใสในภาชนะ

ตอบ 3

การวิเคราะห์

(0000) เหตุใดต้องมีการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อม

1. เพราะชุมชนเมืองขยายตัว
2. เพราะคนไทยมีความรู้สูงขึ้น
3. เพราะนักท่องเที่ยวลดจำนวนลง
4. เพราะมีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น
5. เพราะสภาพแวดล้อมถูกทำลายไปมาก

ตอบ 5

การสังเคราะห์

(00000) ข้อใดสอดคล้องกับหลักการบูรณะทรัพยากรให้ฟื้นตัว

1. นำสัตว์หายากมาเลี้ยงที่บ้าน
2. เก็บเศษขยะมูลฝอยไปเผาทิ้ง
3. ปลูกลำไยโตเร็วในป่าเสื่อมโทรม
4. สร้างบ้านด้วยซีเมนต์แทนการใช้ไม้
5. สร้างเขื่อนกักเก็บน้ำเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า

ตอบ 3

การประเมินค่า

(000000) การสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำในแหล่งที่มีป่าอุดมสมบูรณ์ดีหรือไม่เพราะเหตุใด

1. ดี เพราะทำให้สัตว์มีชีวิตรอดดีขึ้น
2. ดี เพราะเป็นแหล่งพักผ่อนแห่งใหม่
3. ดี เพราะทำให้สร้างความชุ่มชื้นในดิน
4. ไม่ดี เพราะทำให้พื้นที่ป่าลดลง
5. ไม่ดี เพราะทำให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป

ตอบ 5

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม

การสร้างแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม ได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาความหมาย ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณลักษณะที่ต้องการวัด
2. รวบรวมความหมาย และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณลักษณะด้านความมีวินัยในตนเอง ที่ต้องการแล้วกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการวัด
3. ศึกษาเอกสารการวัดระดับคุณลักษณะพฤติกรรมด้านความรู้สึก การเขียนข้อสอบ สถานการณ์แบบเลือกตอบ
4. สร้างแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม ตามแนวการวัดระดับคุณลักษณะด้านความรู้สึกของ กราธโฮวล์ (Krathwohl) และคนอื่น ๆ ลักษณะของแบบวัดเป็นสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งนักเรียนสามารถพบได้ในชีวิตประจำวันมีโอกาสได้กระทำจริงและเกี่ยวข้อง หรือแสดงออกถึงคุณลักษณะ ด้านความรับผิดชอบในเรื่องสาธารณสมบัติ ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ในแต่ละสถานการณ์ มีตัวเลือก สถานการณ์ละ 5 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกเป็นตัวแทนของคุณลักษณะของความรู้สึกในแต่ละระดับชั้น ดังนี้

- 4.1 ขั้นการรับรู้
- 4.2 ขั้นการตอบสนอง
- 4.3 ขั้นการสร้างคุณค่า
- 4.4 ขั้นการจัดระบบคุณค่า
- 4.5 ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อคำถามเป็นสถานการณ์ มีตัวเลือกแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก ซึ่งตรงกับระดับขั้นของความรู้ 5 ระดับขั้น คำตอบตรงกับระดับความรู้ขั้นใดให้คะแนนระดับขั้น ดังนี้

ขั้นการรับรู้	ให้คะแนน 1 คะแนน
ขั้นการตอบสนอง	ให้คะแนน 2 คะแนน
ขั้นการสร้างคุณค่า	ให้คะแนน 3 คะแนน
ขั้นการจัดระบบคุณค่า	ให้คะแนน 4 คะแนน
ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย	ให้คะแนน 5 คะแนน

วิธีการหาคุณภาพแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม

การหาคุณภาพแบบวัดความ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ ความเหมาะสมของสถานการณ์และตัวเลือก ตามที่กำหนดในนิยามแล้วปรับปรุงแก้ไข
2. นำแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องตามนิยาม ความเหมาะสมและความชัดเจนของภาษาความเหมาะสมของสถานการณ์ ซึ่งแสดงออกถึงคุณลักษณะที่ต้องการวัด และความเป็นตัวแทนของตัวเลือกในแต่ละตัวเลือกว่าเป็นตัวแทนของความรู้ในแต่ละระดับขั้น แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง
3. นำแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมไปทดลองใช้กับนักเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้การแจกแจงที (t - Distribution) (ลัวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 200 - 202) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 หรือ .01 จำนวน 25 ข้อ
4. นำแบบทดสอบที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้ว ไปทดสอบอีกครั้งกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและไม่ใช้กลุ่มเดิม แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach. 1970 : 161)
5. นำแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตัวอย่างแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม

(0)

ประภาพร : ดูนั่นซิ ! ท่อประปาในหมู่บ้านเราชำรุดมีน้ำไหลซึมออกมาด้วย
เราเดินไปบอกเจ้าหน้าที่ให้มาซ่อมแซม ดีกว่านะ
พิมพ์พรณ : ?

ถ้านักเรียนเป็นพิมพ์พรณ จะตอบอย่างไร

1. กำลังจะชวนเธอไปบอกอยู่พอดี
2. จริงด้วยซิ ! น้ำคงซึมตรงรอยต่อนี้แหละ
3. ดีซิ ! การดูแลรักษาสมบัติส่วนรวมเป็นสิ่งดี
4. ไปซิ ! ครูสอนมาให้ช่วยกันดูแลรักษาสมบัติส่วนรวม
5. ดีแล้วละ ! เมื่อเราพบสิ่งของส่วนรวมเสียหายก็ต้องช่วยเท่าที่ทำได้

6. วิธีการดำเนินการทดลอง

ในการดำเนินการทดลอง ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

6.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และแบบทดสอบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6.2 ดำเนินการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทั้งสองกลุ่มคือ กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้เนื้อหาเดียวกันระยะเวลาในการสอนเท่ากัน คือ ใช้เวลา กลุ่มละ 20 ชั่วโมง ส่วนวิธีสอนแตกต่างกัน คือ

6.2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้การสอนแบบบูรณาการ

6.2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี

6.3 การทดสอบหลังเรียน (Posttest) ทดสอบทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และวัดความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดิมกับการทดสอบก่อนเรียน

6.4 นำผลจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และวัดความรับผิดชอบต่อสังคมที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติและทำการทดสอบสมมติฐานต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

7.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t – test ในรูปผลต่างของคะแนน (Difference Score)

7.2 เปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t- test ในรูปผลต่างของคะแนน (Difference Score)

สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความแปรปรวน (S^2) ของคะแนน

1.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตรของ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

1.2 คะแนนความแปรปรวนของคะแนน คำนวณจากสูตรของ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 77)

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 X^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถาม กับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามวิธีการของโรวินเนลลี และแฮมเบิลตัน (Rovinelli & Hambleton) เป็นรายข้อจากสูตร

(ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2539 : 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิค 27 % จากตารางวิเคราะห์ของ จุง เตห์ ฟาน (Fan. 1952 : 3 – 32)

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คำนวนจากสูตร KR – 20 ของ คูเดอร์ วิชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2536 : 168 - 169)

$$r_{tt} = \frac{N}{N-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_r^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

N แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

p แทน สัดส่วนของผู้ที่ทำถูกในข้อหนึ่ง ๆ

$= \frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$

q แทน สัดส่วนของผู้ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ หรือ คือ $1 - p$

S_r^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระภูมิศาสตร์เรื่องสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยและความรับผิดชอบ ระหว่างกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t – test แบบ Independent Group ในรูปผลต่างของคะแนน (Difference Score) คำนวนจากสูตร Scott & Wertheimer (Scott & Wertheimer. 1964 : 264)

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1-MD_2}} ; df = N_1 + N_2 - 2$$

$$S_{MD_1-MD_2} = \sqrt{\frac{S_{D_1}^2}{N_1} + \frac{S_{D_2}^2}{N_2}}$$

$$S_D^2 = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{N_1 + N_2 - 2}$$

เมื่อ t	แทน ค่าพิจารณาของการแจกแจงแบบ t – distribution
MD ₁	แทน คะแนนเฉลี่ยผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการเรียน กับก่อนการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1
MD ₂	แทน คะแนนเฉลี่ยผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการเรียน กับก่อนการเรียนของกลุ่มทดลองที่ 2
S _{MD₁-MD₂}	แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างระหว่างทดลอง หลังกับก่อนการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
S _{D₁} ²	แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน ความแตกต่างระหว่าง การทดสอบก่อนการเรียนกับหลังการเรียนของ กลุ่มทดลองที่ 1
S _{D₂} ²	แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน ความแตกต่างระหว่าง การทดสอบก่อนการเรียนกับหลังการเรียนของ กลุ่มทดลองที่ 2
N ₁	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1
N ₂	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา ใน t-distribution
n	แทน จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน
$\bar{X}_{T1}$	แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างจากการทดสอบ ก่อนการทดลอง
$\bar{X}_{T2}$	แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างจากการทดสอบ หลังการทดลอง
D	แทน คะแนนของความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อน การเรียนกับหลังการเรียน
D_1	แทน ผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการเรียนกับก่อน การเรียนของกลุ่มทดลอง 1
D_2	แทน ผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการเรียนกับก่อนการเรียน ของกลุ่มทดลอง 2
MD_1	แทน คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบหลัง การเรียนกับก่อนการเรียนของกลุ่มทดลอง 1
MD_2	แทน คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบหลัง การเรียนกับก่อนการเรียนของกลุ่มทดลอง 2
S^2_D	แทน ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความแตกต่างระหว่าง การทดสอบหลังการเรียนกับก่อนการเรียนของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2
n_1	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง 1 ที่ได้รับการเรียนรู้ โดย การสอนแบบบูรณาการ
n_2	แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดย การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD)
SD	แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างระหว่างคะแนนก่อน การเรียนกับหลังการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

$S_{MD_1-MD_2}$	แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างระหว่าง การทดสอบหลังการเรียนกับก่อนการเรียนของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2
df	แทน ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)
**	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายข้อที่ 1 ที่ว่า เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี (STAD) โดยมีสมมติฐานว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอสทีเอดี (STAD) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน โดยใช้ t-test Independent ในรูป Difference Score ได้ผล ดังแสดงในตาราง

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระหว่างกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}_{T1}$	$\bar{X}_{T2}$	MD	$S_{MD_1-MD_2}$	t
กลุ่มทดลอง 1	50	8.66	21.12	12.46	.936	4.933 **
กลุ่มทดลอง 2	50	13.86	21.70	7.84		

$t (\alpha .01, df 98) = 2.6269$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลอง 1 ที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการกับผู้เรียนกลุ่มทดลอง 2 ที่เรียนด้วยการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 2 ที่ว่า เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของผู้เรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยการสอนแบบบูรณาการกับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) มีความรับผิดชอบแตกต่างกัน โดยใช้ t-test Independent ในรูป Different Score ได้ผล ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยการสอนแบบ
บูรณาการกับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ระหว่างกลุ่มทดลอง 1
และกลุ่มทดลอง 2

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}_{T1}$	$\bar{X}_{T2}$	MD	$S_{MD1-MD2}$	t
กลุ่มทดลอง 1	50	7.98	12.40	4.42	.601	-3.524 **
กลุ่มทดลอง 2	50	9.10	15.64	6.54		

$t (\alpha .01, df 98) = 2.6269$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลอง 1 ที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการกับ
ผู้เรียนกลุ่มทดลอง 2 ที่เรียนรู้ด้วยการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) มี
ความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ และ การสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สรุป สาระสำคัญและผลการศึกษาค้นคว้า ได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียน เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมโดยการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมโดยการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมโดยการสอนแบบบูรณาการและการสอน แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมโดยการสอนแบบบูรณาการและการสอน แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน เซนต์หลุยส์ อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 5 ห้อง มีนักเรียนจำนวน 200 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน เซนต์หลุยส์ อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 2 ห้อง ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม
- กลุ่มทดลอง 1 นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ
- กลุ่มทดลอง 2 นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระภูมิศาสตร์ มาตรฐานที่ 5.2 คือ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วัฒนธรรมและมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดเรื่องที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ

หน่วยที่ 1 สังคมไทย -เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
 -เรื่อง ปัญหาในสังคมไทย
 -เรื่อง การเพิ่มประชากรมนุษย์
 -เรื่อง สภาพภูมิศาสตร์กับการตั้งถิ่นฐานและการประกอบอาชีพของคนไทยในภาคต่าง ๆ

หน่วยที่ 2 ประชากรกับสิ่งแวดล้อม -เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย
 -เรื่อง บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

หน่วยที่ 3 เศรษฐกิจไทย -เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของไทย
 -เรื่อง ปัญหาเศรษฐกิจกับการดำเนินชีวิตของคนไทย
 -เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งเป็น 9 แผน ใช้เวลา 20 ชั่วโมง
2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งเป็น 9 แผน ใช้เวลา 20 ชั่วโมง
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น ค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง .20 – .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20 ขึ้นไป
4. แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ ซึ่งผู้วิจัยใช้ของ พยงค์ จิระพงษ์ เป็นการสร้างแบบวัดเป็นสถานการณ์แบบเลือกตอบตามความรู้สึก โดยสร้างจากแนวการวัดคุณลักษณะด้านความรู้สึกของกรรชโฮล์ มีคำตอบ 5 ตัวเลือก จำแนกระดับความรู้สึก 5 ระดับขึ้น จำนวน 25 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.75 และค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง 2.16 – 6.6

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย แบบ

Randomized Control Group Pretest – Posttest Design โดยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน ทั้งกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 โดยใช้แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม ของ พยงค์ จิระพงษ์
2. ดำเนินการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ระยะเวลาในการสอนเท่ากัน คือ 10 สัปดาห์ ๑ ละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง ส่วนวิธีการสอนแตกต่างกันคือกลุ่มทดลอง 1 ได้รับการสอนแบบ บูรณาการ กลุ่มทดลอง 2 ได้รับการสอนแบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD)
3. ทดสอบหลังเรียน มีการทดสอบทั้งกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดิมที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน
4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความรับผิดชอบ โดยใช้คะแนนผลต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ที่เรียนเรื่อง มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยใช้ t – test แบบ Independent ในรูปของ Difference Score
2. เปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ที่เรียนเรื่อง มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยใช้ t – test แบบ Independent ในรูปของ Difference Score

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการกับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการกับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) มีความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนแบบบูรณาการกับการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ที่เรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการมีค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างจากนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) สอดคล้องกับงานวิจัยของพรนิภา สมาเอี่ยม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนแบบบูรณาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กับตามแนวคู่มือครู การวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการศึกษาค้นนี้แตกต่างกันเป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุผล ดังต่อไปนี้

การสอนแบบบูรณาการมีวิธีการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้มองเห็นเหตุผลของปัญหาที่ชัดเจน โดยเริ่มจากในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูจะเร้าความสนใจหรือชี้ประเด็นให้นักเรียนเห็นสภาพปัญหาและใช้สื่อต่าง ๆ เข้ามาช่วยสนับสนุนเป็นตัวอย่างทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เหตุผลและเกิดความเข้าใจ และครูใช้คำถามจูงใจนักเรียนให้เกิดความสนใจและเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถาม ทำให้ครูได้รู้พื้นฐานความเข้าใจเดิมของนักเรียน ทั้งยังเป็น การตรวจสอบสิ่งที่ครูได้นำเข้าสู่บทเรียนใหม่ด้วยว่านักเรียนมีความเข้าใจชัดเจนหรือไม่ แล้วให้นักเรียนได้สร้างบทเรียนใหม่ด้วยตัวนักเรียนเอง จากการที่นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเพื่อเลือกสิ่งที่นักเรียนสนใจจะศึกษา เป็นการเน้นให้นักเรียนได้คิด ได้ค้นคว้า เพื่อปฏิบัติงานกลุ่มต่อไป ส่วนในขั้นปฏิบัติการ มีลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน โดยก่อนปฏิบัติงานทุกครั้งนั้น นักเรียนจะต้องรู้จักการวางแผนก่อนเป็นการเน้นการคิดก่อนทำเสมอ จากนั้นนักเรียนได้นำสิ่งที่ตัดสินใจไว้ด้วยความพอใจมาปฏิบัติทำให้ได้ทำงานอย่างมีความสุข นักเรียนได้ศึกษาเรื่องที่ตนสนใจอย่างรอบคอบ นักเรียนจะเกิดคุณธรรมด้วยความรับผิดชอบต่อความมีเหตุผลในการศึกษาและความสามารถในการติดตามบทเรียนด้วยตนเอง เมื่อเข้าใจชัดเจนแล้วนำเรื่องที่ศึกษาไปอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มพร้อมทั้งระบุเหตุผล เพื่อเลือกปัญหาที่สนใจจะศึกษา นักเรียนได้กำหนดความรับผิดชอบในการศึกษา

ปัญหาที่เลือกโดยเชื่อมโยงกับวิชาที่สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา เพื่อให้เรื่องที่ศึกษามีเหตุยืนยันในทางที่เป็นจริงและโยงให้เข้ากับสิ่งที่นักเรียนได้ประสบในชีวิตประจำวัน จึงทำให้นักเรียนได้นำสิ่งที่ประสบการณืมาใช้เชื่อมโยงเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ และเน้นให้เกิดคุณธรรมจากการทำงานอย่างมีเหตุผล

นอกจากนี้ผลจากการวิจัย พบว่า คะแนนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยการสอนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบบูรณาการ แต่มีค่าความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียนน้อยกว่า ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก

นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้ตามแนวการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีพื้นฐานความรู้ดี จึงทำให้มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนสูงกว่าเมื่อเทียบกับคะแนนของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนแบบบูรณาการ แต่เนื่องจากนักเรียนไม่เข้าใจในกระบวนการทำงานกลุ่มขาดความสนใจในการศึกษาสาระการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างชัดเจน มีความรับผิดชอบน้อยลง เป็นผลให้มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นไม่มากนัก เมื่อเทียบกับคะแนนของผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนแบบบูรณาการ เพราะการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) จัดกิจกรรมโดยแบ่งนักเรียนเป็น เก่ง ปานกลาง อ่อน 1 : 2 : 1 ขณะทำกิจกรรม สมาชิกทุกคนต้องศึกษาสาระการเรียนรู้ให้เข้าใจและช่วยเหลือกันทำงานอย่างเป็นขั้นตอน จึงจะทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่ดี

2. การเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคม

จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบบูรณาการกับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พยงค์ จิระพงษ์ ได้ศึกษา การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ระบบ 4 MAT กับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่างก่อนและหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบบูรณาการ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ

2.1 ลักษณะกิจกรรมนักเรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งมี 4 – 5 คน และมีการแบ่งนักเรียนที่ระดับความสามารถแตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อช่วยเหลือกันและทำหน้าที่ตามความเหมาะสมและความสามารถ สมาชิกจะเข้ากลุ่มเรียนรู้และทำงานจากใบงาน อภิปรายปัญหาร่วมกันรวมทั้งตรวจสอบคำตอบการแก้ไขคำตอบ ทุกคนจึงต้องทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด สมาชิกเรียนรู้ให้กำลังใจและเข้าใจร่วมกันที่จะมีต่อการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อันได้มาจากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง จึงส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม

สูงขึ้น

2.2 ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้จะมีลำดับขั้นตอนที่ดี ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้เป็นขั้นตอน การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น วิเคราะห์คุณธรรม จริยธรรมได้ ทำใหู้จักตนเองและรู้จักพฤติกรรมของเพื่อนมากขึ้น

ข้อสังเกต

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตดังนี้

1. ในการเรียนเป็นกลุ่ม การเข้ากลุ่มหรือการจัดกลุ่ม จะพบปัญหาการเข้ากลุ่มช้า ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสมาชิก ผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยการกำหนดสมาชิกในกลุ่มก่อน การทดลองโดยการจับฉลากหมายเลข โดยแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน แล้วให้ทุกคนทำหน้าที่ภายในกลุ่ม คือ ตำแหน่งประธาน เลขานุการ ผู้รายงานและสมาชิกกลุ่ม
2. การใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน จะมีผลต่อการควบคุมนักเรียนให้ปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนด้วยความเรียบร้อย เช่น การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จะต้องใช้เวลาที่ต่อเนื่อง หากสามารถจัดตารางเรียนที่มีคาบการเรียนการสอนต่อเนื่องกันได้ จะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ในการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ครูผู้สอนต้องเตรียมการในเรื่องบูรณาการในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ก่อน ในการสอนครั้งต่อ ๆ ไป ต้องให้คำแนะนำนักเรียนสอดแทรกในการเรียนจนนักเรียนสามารถเชื่อมโยงได้ดี

1.3 ในการจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอน ควรให้เหมาะสมกับผู้เรียน มีความน่าสนใจในวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ทันยุคสมัย ส่วนสื่อการเรียนการสอนด้วยสถานที่ ควรมีการจัดให้ใช้สถานที่นอกเหนือจากภายในชั้นเรียน เช่น ห้องประชุม ห้องสมุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการทดลองสอนโดยการสอนแบบบูรณาการตลอดทั้งปีการศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการสอนแบบบูรณาการข้ามวิชา เช่น สังคมศึกษากับวิชาภาษาไทย ศิลปะ

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบบูรณาการกับการสอนวิธีอื่น ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2521). *ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา.
- กรรทอง ไกรวี. (2538). *เอกสารประกอบคำบรรยายเรื่องการเรียนรู้แบบร่วมมือ*. ม.ป.พ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ :
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2538). "วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน," ใน *เอกสารประกอบสอนศึกษา 361 ระเบียบวิธีสอนทั่วไป*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2522, กันยายน). "การสอนแบบบูรณาการ," *ประชาศึกษา*. 31(2) : 18 – 23.
- กิ่งแก้ว อัดถากร. (2524). "ทำไมต้องมีวินัย," *มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*. 3(1) : 15 – 19.
- โกเมน อรัญเวศ. (2538). *ผลการสอนทบทวนตามรูปแบบ STAD ที่มีต่อคะแนนสอบปลายภาคเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และทักษะเชิงปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. (2540). *คุณสมบัติในการวัดและคุณภาพของมาตราวัดเจตคติเชิงจริยธรรมความรับผิดชอบที่สร้างขึ้นโดยประยุกต์วิธีการของธอร์นไดค์*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- จूरรัตน์ นันทยทวิกุล. (2525). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- . (2538). *การศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานิพนธ์ ก.ศ.ม. (การวัดผลทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จूरรัตน์ แผลงสร. (2533). *การออกแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการ เรื่อง "บ้านแสนรัก" เพื่อการสอนเป็นหมู่คณะ ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ชม ภูมิภาค. (2520, มิถุนายน – ธันวาคม). "บูรณาการของประสบการณ์ทางการศึกษา," *ศึกษาศาสตร์(มศว)*. 2(1) : 97 – 108.

- ไชยรัตน์ ปราณี. (2531). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดย การสอนแบบชนิดิเคทกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตต์ศักดิ์ ศรีอำไพ. (2529). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้หน่วยบูรณาการทางการสอนกับการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดุขฎี สิตลวรงค์. (2538). "บูรณาการในหลักสูตรและการสอน," สารพัฒนาหลักสูตร. 14(120) : 59 – 61.
- ธารรัตน์ ยิ่งยง. (2542). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการสอนแบบโครงการประกอบการประชาสัมพันธ์กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นที ศิริมัย. (2529). การศึกษาความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการสอนแบบบูรณาการ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พยุศักดิ์ จันทรสุรินทร์. (2541). "แนวทางการพัฒนาการศึกษา," วิชาการ. 1(1) : 6 – 10.
- พิษณุ เดชใจ. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคม ศึกษาโดยการสอนแบบบูรณาการที่ใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- > มยุรี สาลีวงศ์. (2535). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD กับกิจกรรมการเรียนรู้ตามคู่มือครูของ สสวท. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- ๙ มาลีวรรณ แก่นแก้ว. (2538). ผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธี STAD. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- รตินันท์ ไมตรีจิต. (2537). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- รัชณี มณีโกศล. (2540). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบ และความคงทนทางการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการหารที่เรียนโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- รัตนา นภารัตน์.. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สุวิริยาสัน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์การพิมพ์.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวัดผลและการวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- . (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวิริยาสัน.
- สมบูรณ์ ชิตพงศ์. (2523). เทคนิคการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. (2534). หลักสูตรเพื่อชีวิต. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2524). การพัฒนาคุณภาพประชากร. กรุงเทพฯ : แพร์พิตยา.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2523). การสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- สาโรช บัวศรี. (2521). หนังสือความรู้สำหรับครู เรื่อง บุรณาการ. กรุงเทพฯ : รุ่งเรือง
สาส์นการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุจิตรา วีระยุทธศิลป์. (2540). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความรับผิดชอบ ในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการ โคลส และการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุทธิวงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ์. (2542). วิชาการ. หน้า 31 – 36.
- สุมิตร คุณานุกร. (2518). หลักสูตรและการสอน หลักการและแนวปฏิบัติในการพัฒนา
หลักสูตรแบบต่าง ๆ ขบวนการเปลี่ยนแปลงและกระบวนกลุ่ม. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- เสรี อินทร์คง. (2535). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ
ความรับผิดชอบในการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับ
การสอนโดยใช้สัญญาณการเรียนกับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. ปรินิพนธ์
กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- หทัย ดันหยง. (2525). การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา. พิษณุโลก : ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. พิษณุโลก.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2526). ชุดการเรียนการสอน
ปลูกฝังและการสร้างค่านิยมพื้นฐานเรื่องความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : จงเจริญ
การพิมพ์.
- อรรถวรรณ นิยโต. (2536). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบต่อ
ตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชา
สังคมศึกษา โดยใช้การสอนแบบบูรณาการการสอนตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อัญชลี สารรัตน์. (2542, ธันวาคม). "การศึกษาแบบบูรณาการ," วิชาการ. 2(12) :
27 – 31.
- อัมพา อรุณพราหมณ์. (2539). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้
ชุดการเรียนการสอนตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- อามร จันทวานิช. (2542, กุมภาพันธ์ – มีนาคม). "แนวคิดการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนา
คุณภาพทางการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ," ข้าราชการครู. 10(3) : 5 – 6.
- อุษาวดี จันทสนธิ. (2536). "การวิจัยเกี่ยวกับการสอน," ใน ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัย
หลักสูตรและกระบวนกรเรียนการสอน หน่วยที่ 12. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.

Bloom, Benjamin S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives*. New York : David
Mckay Company Inc.

- Cronbach, Lee J. (1970). *Essential of Psychological Testing*. New York : Harper and Row Publisher.
- Fan, Chung. (1952). *The Item Analysis Table*. New Jersey : Education Testing Service. Princeton.
- Flipp, Edwin B. (1966). *Management : Behavioral Approach*. Allyn and Bacon.
- Frazze, Bruce. (1995). *Interated Teaching Methods : Theory, Classroom Application and Field-base Connection*. New York : Delmar Publishers.
- Funk and Wagnalls. (1961). *New Standard Dictionary of the Language*.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw – Hill Book.
- Hurlock, Elizabeth B. (1978). *Child Development*. 6th ed. New York : McGraw – Hill Book Company.
- Johnson, D.W. & Johnson, R.T. (1994). *Learning Together and Alone : Cooperative, Competitive and Individualistic Learning*. 4th ed. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall.
- Joyce, Bruce R. and Marsha Weil. (1986). *Model of Teaching*. 3th ed. Prentice Hall International Editions. 332 – 334.
- Lardizabal, Amparo S. and Others. (1970). *Methods and Principles of Teaching*. Quezon City : Alemar – Phoenix.
- Scott, Terry Micheal. (1985, November). "The Effects of Cooperative Learning Environment or Relationships with Peers, Attitudes Toward Self and School and Achievement in Spelling of Ethnically Diverse Elementary Student (Interdependent, Integration, Student-Teams, Multi-Ethnic, Minority)," *Dissertation Abstracts International*. 46 : 1503-A.
- Shepard, Joan M. (1999). "Developing Responsibility for Completing and Hanging in Daily Homework Assignments for Students in Grades Three, Four and Five," *Dissertation Abstracts International*. 52.
- Slavin, R.E. (1990). *STAD and TGT Cooperatice Learning : Theory Research and Practice*. N.J. Englewood Cliffs : Prentice Hall. 2-12
- (1978). "STAD," *Journal of Research and Development in Education*. 12 : 42 – 48.
- (1987, November). "Cooperative Learning and Cooperative School," *Education Leadership*. 4.

- Slavin, R.E. (1995). *Cooperative Learning : Theory, Research and Practice*. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall. 4.
- Terrell. (1979, July). "A Study of the Integration of English Skills into the Business-Education Curriculum of Public Post-Secondary Schools," *Dissertation Abstracts International*. 40(1) : 74 – A.
- William, Mary Susan. (1988, June). "The Effects of Cooperative Team Learning on Student Achievement and Student Attitude in the Algebra Classroom," *Dissertation Abstracts International*. 49(12) : 3611 – A.
- Zunick, Michael. (1963, May – June). "Development Responsibility Perception of Lower and Middle Class Children," *The Journal of Education Research*. 56(9).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2546

คำชี้แจง

1. ก่อนตอบคำถามให้นักเรียนเขียนชื่อ-นามสกุล เลขที่ ชั้น/ห้อง ให้เรียบร้อยลงในกระดาษคำตอบ
2. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกมี 5 ตัวเลือกมีคำถามทั้งหมด 40 ข้อ ใช้เวลา 1.30 ชั่วโมง
3. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกเพียงคำตอบเดียวทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ขีด = ทับคำตอบเดิมก่อนจึงเลือกคำตอบใหม่
4. โปรดอย่าขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบทดสอบฉบับนี้
5. หากมีข้อสงสัยให้ถามกรรมการคุมสอบเท่านั้น

ตัวอย่าง ข้อที่ 0 นักเรียนเลือกคำตอบตัวเลือก ค

ข้อที่	ตัวเลือก				
	ก	ข	ค	ง	จ
0			X		

ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบเป็นตัวเลือก ก ให้ทำเครื่องหมาย = ทับตัวเลือก ค แล้วทำเครื่องหมาย x ลงในช่องตัวเลือก ก ดังนี้

ข้อที่	ตัวเลือก				
	ก	ข	ค	ง	จ
0			X		

1. การที่บรรยากาศมีอุณหภูมิสูงขึ้นทำให้ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านไทยสั้นลงมีผลต่อประเทศไทยอย่างไร

- ก. ฤดูหนาวยาวนาน
- ข. ฤดูหนาวมีฝนตก
- ค. ฤดูร้อนสั้น ฤดูหนาวยาวนาน
- ง. ฤดูฝนยาวนาน ฤดูร้อนสั้น
- จ. ฤดูหนาวสั้น ฤดูร้อนยาวนาน

2. อะไรเป็นสาเหตุในสมัยรัชกาลที่ 4 ที่ไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากเช่นการสวมเสื้อเข้าเฝ้า มารยาทในสังคม

- ก. วัฒนธรรมเดิมล้าหลัง
- ข. การรับวัฒนธรรมใหม่มาใช้
- ค. เข้ากันได้ดีกับวัฒนธรรมไทย
- ง. ป้องกันการตกเป็นเมืองขึ้นของต่างชาติ
- จ. การยกเลิกระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

3. ข้อใดคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

- ก. สตรีมีสถานภาพสูงขึ้น
- ข. เยาวชนมีความเป็นชาตินิยมมากขึ้น
- ค. ผู้นำมีวิสัยทัศน์กว้างขวางมากขึ้น
- ง. ประชาชนมีความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์น้อยลง
- จ. แต่ละครอบครัวมีจำนวนสมาชิกเพิ่มมากขึ้น

4. เพราะเหตุใดคนไทยในปัจจุบันจึงมีความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์และสิ่งเหนือธรรมชาติน้อยลง

- ก. ความเครียด
- ข. การทำงานหนัก
- ค. การศึกษาสูงขึ้น
- ง. มีรายได้ต่ำลง
- จ. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

5. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวไทยปัจจุบันอย่างไร

- ก. ครอบครัวมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น
- ข. สมาชิกในครอบครัวมีการอพยพย้ายถิ่นมากขึ้น
- ค. ครอบครัวมีบทบาทในการบริโภคน้อยลง
- ง. ครอบครัวมีบทบาทในการอบรมสมาชิกใหม่น้อยลง
- จ. ครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกันในวันหยุดมากขึ้น

6. การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ได้ก่อให้เกิดผลต่อบางประเทศอย่างไร
 - ก. ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม
 - ข. ทำให้ต้องการใช้แรงงานเพิ่มขึ้น
 - ค. ทำให้ต้องแสวงหาวัตถุดิบมากขึ้น
 - ง. ทำให้ค่าจ้างแรงงานราคาส่งขึ้น
 - จ. ทำให้เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ
7. ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในเมืองและชนบทสำคัญที่สุดคือปัญหาใด
 - ก. ปัญหาที่อยู่อาศัย
 - ข. ปัญหายาเสพติด
 - ค. ปัญหาความยากจน
 - ง. ปัญหาเกี่ยวกับวัยรุ่น
 - จ. ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม
8. แหล่งเสื่อมโทรมในสังคมเมือง เกิดขึ้นจากสาเหตุสำคัญที่สุดคือข้อใด
 - ก. ความมั่งคั่งของประชาชน
 - ข. ความยากจนของประชากร
 - ค. การเพิ่มจำนวนของประชากร
 - ง. การอพยพย้ายถิ่นภายในประเทศ
 - จ. การขาดแคลนที่อยู่อาศัยของประชากร
9. วิธีการใดเป็นการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการย้ายถิ่นของประชากรจากภาคต่าง ๆ
 - ก. ขยายพื้นที่ทำกินในชนบท
 - ข. ส่งเสริมการสร้างงานในชนบท
 - ค. ส่งเสริมการศึกษาให้มากขึ้น
 - ง. ส่งเสริมสาธารณสุขให้ทั่วถึง
 - จ. ส่งเสริมการไปทำงานในต่างประเทศ
10. ปัญหาการจราจรและปัญหาชุมชนแออัดสามารถแก้ไข ได้ด้วยวิธีการในข้อใด
 - ก. การห้ามซื้อรถใหม่
 - ข. การวางผังเมือง
 - ค. การวางแผนครอบครัว
 - ง. ใช้รถจักรยานห้ามใช้รถยนต์
 - จ. การควบคุมการย้ายถิ่น
11. เพราะเหตุใดภาคตะวันตกของประเทศไทยจึงมีฝนตกน้อยกว่าภาคอื่น
 - ก. อยู่ใกล้ทะเล
 - ข. อยู่ไกลจากทะเล

- ค. มีพื้นที่ป่ามาก
 - ง. ไม่อยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุม
 - จ. มีเทือกเขาสูงขวางกั้นลมและความชื้นจากทะเล
12. ปัญหาการผลผลิตทางการเกษตรของไทยตกต่ำสาเหตุใดสำคัญที่สุด
- ก. คุณภาพของผลผลิต
 - ข. วิธีการในการผลิตล้าสมัย
 - ค. ปริมาณการผลิตมีมากเกินไป
 - ง. การกีดกันการค้าจากต่างประเทศ
 - จ. ลักษณะการบรรจุสินค้าไม่น่าสนใจ
13. การทำนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลผลิตต่อไร่ต่ำมีสาเหตุมาจากเรื่องใดมากที่สุด
- ก. ขาดแคลนปุ๋ย
 - ข. ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ
 - ค. พันธุ์ข้าวไม่ได้มาตรฐาน
 - ง. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
 - จ. ขาดแคลนเทคโนโลยีในการผลิต
14. การเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ในภาคกลางส่งผลกระทบต่อการทำนาข้าวอย่างไร
- ก. มีน้ำเสียเพิ่มขึ้น
 - ข. ปัญหาดินขาดสารอาหาร
 - ค. ปัญหากุ้งทำลายต้นข้าว
 - ง. ปัญหาดินเค็มทำให้ต้นข้าวตาย
 - จ. ปัญหาข้าวกลายพันธุ์ทำให้ผลผลิตต่ำ
15. เมื่อพิจารณาถึงที่ตั้ง จังหวัดใดที่มีประชากรหนาแน่นน้อยที่สุด
- ก. ชลบุรี
 - ข. อุตรดิตถ์
 - ค. ขอนแก่น
 - ง. กาญจนบุรี
 - จ. สุราษฎร์ธานี
16. ประชากรไทยมีอัตราการตายลดลงเนื่องจาก สาเหตุอะไร
- ก. การแพทย์เจริญขึ้น
 - ข. การดำรงชีพได้มาตรฐานสากล
 - ค. การมีรายได้ของประชากรสูงขึ้น
 - ง. การศึกษาอบรมดีและสูงขึ้น
 - จ. เครื่องคิดในศาสนาที่ตนนับถือ

17. ในช่วง พ.ศ.ใดที่ประชากรของประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมาก
- 2453 – 2462
 - 2465 – 2470
 - 2472 – 2480
 - 2490 – 2513
 - 2523 – 2533
18. ในอดีตประชากรไทยเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ เพราะสาเหตุใด
- มีการเจริญพันธุ์น้อย
 - มีการตายปริมาณมาก
 - มีการเกิดจำนวนน้อย
 - มีการวางแผนครอบครัว
 - ประชากรส่วนใหญ่ไม่นิยมแต่งงาน
19. การเพิ่มจำนวนประชากรมีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจของประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรงในลักษณะใด
- หั่นตก
 - เงินเฟ้อ
 - ราคาสินค้าบริโภคสูงขึ้น
 - ราคาสินค้าบริโภคต่ำลง
 - งบประมาณแผ่นดินลดลง
20. การพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมืองเป็นเพราะอะไร
- วัตถุดิบหาง่าย
 - สาธารณูปโภคพร้อมมูล
 - สะดวกในการหาแรงงาน
 - ที่ดินหาง่ายและราคาถูก
 - ผู้ประกอบการมีจำนวนมาก
21. ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในลักษณะใด
- เป็นสังคมเมืองมากขึ้น
 - ยังคงเป็นสังคมชนบท
 - เป็นกึ่งสังคมเมืองกึ่งชนบท
 - มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น
 - ให้ความสำคัญกับจิตใจมากกว่าวัตถุ
22. การที่ประชากรไทยมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้นส่งผลกระทบต่อสังคมในข้อใดมากที่สุด

- ก. เกิดการแย่งชิงธรรมชาติ
 - ข. ครอบครัวไทยมีขนาดเล็กลง
 - ค. เกิดการปัญหาการหย่าร้าง
 - ง. เด็กและคนชราถูกทอดทิ้งมากขึ้น
 - จ. เกิดปัญหาความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น
23. การพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยมีผลกระทบต่อสิ่งใดมากที่สุด
- ก. พืชผลทางการเกษตร
 - ข. แหล่งน้ำธรรมชาติ
 - ค. อากาศที่เราหายใจ
 - ง. ที่พักอาศัยของประชากร
 - จ. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
24. เครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพประชากรคือ
- ก. การส่งเสริมการศึกษา
 - ข. การส่งเสริมระเบียบวินัย
 - ค. การส่งเสริมคุณธรรม
 - ง. การควบคุมอัตราการเกิด
 - จ. การพัฒนาเทคโนโลยี
25. การมีกฎหมายสงวนอาชีพให้แก่คนไทยมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร
- ก. เพื่ออนุรักษ์อาชีพมิให้สูญไป
 - ข. เพื่อให้คนไทยมีงานทำ
 - ค. เพื่อรักษาเอกลักษณ์ของอาชีพนั้น
 - ง. เพื่อป้องกันต่างชาติแย่งอาชีพคนไทย
 - จ. เพื่อให้คนไทยเห็นความสำคัญของการทำงาน
26. แต่ละภาคในประเทศไทยเกิดน้ำท่วมฉับพลันมีผลทำให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจข้อใดมากที่สุด
- ก. ขาดที่อยู่อาศัย
 - ข. ขาดแคลนยารักษาโรค
 - ค. พืชผลมีไม่เพียงพอในการส่งออก
 - ง. พืชผลมีมากทำให้ราคาตกต่ำ
 - จ. พืชอุดมสมบูรณ์ส่งออกได้มาก
27. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติของมนุษย์โดยไม่มีขีดจำกัดทำให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจข้อใดมากที่สุด
- ก. ขาดแคลนวัตถุดิบ
 - ข. ขาดแคลนเงินทุน

- ค. ขาดแคลนแรงงาน
 - ง. ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญ
 - จ. ขาดแคลนผู้ประกอบการ
28. สาเหตุของเงินเฟ้อมักมาจากข้อใด
- ก. ราคาเงินสูงขึ้นตลอดเวลา
 - ข. ราคาสินค้าลดลงตลอดเวลา
 - ค. ต้นทุนการผลิตลดลงตลอดเวลา
 - ง. ราคาเงินต่ำตลอดเวลา
 - จ. สินค้าล้นตลาดตลอดเวลา
29. ปัญหาเศรษฐกิจไทย ในปัจจุบันปัญหาใดมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
- ก. ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า
 - ข. ปัญหาขาดเงินออมและต้องพึ่งพาการนำเข้าสูง
 - ค. ปัญหารายได้ของชาวชนบทมีความเหลื่อมล้ำกับชาวเมือง
 - ง. ปัญหาผลผลิตในสาขาการเกษตรโดยทั่วไปมีประสิทธิภาพต่ำ
 - จ. ปัญหาผลผลิตในสาขาอุตสาหกรรมโดยทั่วไปมีประสิทธิภาพต่ำ
30. เศรษฐกิจพอเพียงใช้แก้ปัญหาในด้านใดมากที่สุด
- ก. การค้า
 - ข. การเกษตร
 - ค. การเดินเรือ
 - ง. พาณิชยกรรม
 - จ. การอุตสาหกรรม
31. ปัญหาเศรษฐกิจของไทยเกิดขึ้นในรัฐบาลไทยชุดใด
- ก. นายชวน หลีกภัย
 - ข. นายบรรหาร ศิลปอาชา
 - ค. นายอานันท์ ปันยารชุน
 - ง. พลเอกเปรม ติณสูลานนท์
 - จ. พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร
32. เพราะเหตุใดจึงต้องมีการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้แก้ปัญหาเศรษฐกิจ
- ก. มีรายได้เพิ่มขึ้น
 - ข. ช่วยให้เกิดความประหยัด
 - ค. ช่วยให้เกิดความสามัคคี
 - ง. มีความภูมิใจในการเป็นไทย
 - จ. เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนไทย

33. แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับใดที่เน้นการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาประเทศ
- แผนที่ 5
 - แผนที่ 6
 - แผนที่ 7
 - แผนที่ 8
 - แผนที่ 9
34. เพราะเหตุใดถึงต้องอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติข้อใดสำคัญที่สุด
- เพื่อรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ดี
 - เพื่อประชาชนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี
 - เป็นปัจจัยในการรักษาสมดุลธรรมชาติ
 - เพื่อให้บ้านเมืองมีความสวยงามน่าอยู่
 - เพื่อสนองความต้องการของจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น
35. หลักการสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมคือข้อใด
- ใช้อย่างฉลาดประหยัด
 - ค้นหาเพิ่มเติมตลอดเวลา
 - เก็บรักษาและเพิ่มพูนให้มากขึ้น
 - ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรให้ดีขึ้น
 - ใช้อย่างประหยัด ฉลาดและพัฒนาให้ดีขึ้น
36. อะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้น้ำในแม่น้ำลำคลองเสื่อมคุณภาพ
- ซากพืชในแหล่งน้ำ
 - ขยะมูลฝอยจากครัวเรือน
 - ผักตบชวาจากแหล่งน้ำ
 - จากน้ำฝนที่ตกลงมา
 - โคลนตมจากการพังทลายของดิน
37. กิจกรรมทางการเกษตรแบบใดที่ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำได้
- การใช้ยาฆ่าแมลง
 - การเลี้ยงปลาในนาข้าว
 - การสูบน้ำเข้าสู่นาข้าว
 - การเลี้ยงหมูในนาข้าว
 - การใช้ปุ๋ยหมักในนาข้าว
38. สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของไทยข้อใดเป็นปัญหาซึ่งเกิดจากการรับอารยธรรมจากต่างชาติ
- การกินอยู่

- ข. การแต่งกาย
- ค. การนับถือศาสนา
- ง. พฤติกรรมทางเพศ
- จ. การก่อสร้างที่อยู่อาศัย

39. การตัดไม้ทำลายป่ามีผลกระทบต่อสิ่งใดมากที่สุด

- ก. ระบบนิเวศ
- ข. การสร้างที่อยู่อาศัย
- ค. การประกอบอาชีพ
- ง. การเพิ่มของประชากร
- จ. การขยายพันธุ์สัตว์ป่า

40. สืบ นาคะเสถียร พลิชีพตนเองเพื่ออะไร

- ก. รักษาป่าห้วยขาแข้ง
 - ข. รักษาทุ่งนเรศวร
 - ค. รักษาสัตว์ป่า
 - ง. รักษาต้นน้ำลำธาร
 - จ. รักษาอ่างเก็บน้ำ
-

แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม

คำชี้แจง

1. แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมฉบับนี้มี 25 ข้อ ใช้เวลาตอบ 25 นาที
2. แต่ละข้อเป็นสถานการณ์ซึ่งเป็นบทสนทนา แล้วจะถามความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเหตุการณ์หรือเรื่องราวในการสนทนานั้น โดยมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 5 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกไม่มีตัวเลือกใดถูกหรือผิด ให้นักเรียนเลือกตอบตัวเลือกซึ่งตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุดเพียง 1 ตัวเลือกเท่านั้น
3. การตอบให้ตอบในกระดาษคำตอบเท่านั้น ในแต่ละข้อเมื่อเลือกได้คำตอบใด ก็ให้กากบาทในช่องตัวเลือกที่ต้องการในกระดาษคำตอบดังนี้

ถ้าเลือกตัวเลือก 1

	1	2	3	4	5
0	X				

ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบที่เลือกไปแล้ว ให้ขีดเส้นทับตัวเลือกเดิมแล้วเลือกตัวเลือกใหม่ดังนี้

	1	2	3	4	5
0	X			X	

4. อย่าขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ในแบบวัดฉบับนี้ ให้นักเรียนเขียนคำตอบในกระดาษคำตอบเท่านั้น

5. แต่ละข้อไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด และไม่มีผลต่อคะแนนหรือต่อโรงเรียนใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นจึงขอให้นักเรียนตอบตรงตามความรู้สึกของนักเรียนที่มีเหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้น ๆ ให้มากที่สุดและไม่ควรใช้เวลาเกินไปในการตอบคำถามแต่ละข้อ

6. หากนักเรียนมีข้อสงสัยในการตอบ ให้สอบถามจากผู้คุมสอบ
7. ให้นักเรียนเขียนชื่อ ชั้น เลขที่ ในกระดาษคำตอบ
8. เมื่อทำเสร็จแล้วให้ส่งกระดาษคำตอบและแบบวัดให้ผู้คุมสอบ

แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม

(1) ประภาพร : ดูนั่นสิ ! ท่อประปาในหมู่บ้านเราชำรุดมีน้ำไหลซึมออกมาด้วย
เราเดินไปบอกเจ้าหน้าที่ที่ให้มาซ่อมแซม ดีกว่านะ
พิมพรรณ : ?

ถ้านักเรียนเป็นพิมพรรณ จะตอบอย่างไร

1. กำลังจะชวนเธอไปบอกอยู่พอดีเลย
2. จริงด้วยสิ ! น้ำคงซึมตรงรอยต่อแน่แหละ
3. ดีสิ ! การดูแลรักษาสมบัติส่วนรวมเป็นสิ่งที่ดี
4. ไปสิ ! ครูสอนมาให้ช่วยกันดูแลรักษาสมบัติส่วนรวม
5. ดีแล้วละ ! เมื่อเราพบสิ่งของส่วนรวมเสียหายก็ต้องช่วยเท่าที่ทำได้

(2) คชเดช : ที่ใกล้ ๆ บ้านฉันมีโรงงานดูดทรายจากแม่น้ำ ทำมานานจนทำให้ตลิ่งพัง
บริเวณใกล้เคียงจรดตัว แต่เขาก็กังทำต่อนะ เพราะไม่มีชาวบ้านไป
ร้องเรียน ก็เป็นที่สาธารณะนี่
เจษฎา : ?

ถ้านักเรียนเป็นเจษฎา จะพูดอย่างไร

1. จริงสิ ! ฉันก็เห็นว่าดินบริเวณนั้นทรุดตัวมากเลยนะ
2. ถ้าเป็นฉัน ต้องแก้ปัญหาไปแล้วค่อยดำเนินการใหม่
3. ฉันว่า การทำแบบนี้เป็นการกระทำที่ไม่รับผิดชอบเลย
4. ถ้าทำแล้วเกิดความเสียหายต่อส่วนรวมอย่างนี้ น่าจะเลิกกิจการดีกว่านะ
5. ถ้าฉันโตเป็นผู้ใหญ่ ฉันจะไม่เลือกอาชีพที่เกิดผลเสียหายต่อส่วนรวมหรอก

(3) พรรษนันท์ : วันเสาร์นี้ ที่หมู่บ้านของเราจัดกิจกรรมพัฒนาถนนทางเข้าหมู่บ้าน
เราไปด้วยกันนะจ๊ะ
วรรณิษา : ?

ถ้านักเรียนเป็นวรรณิษา จะตอบอย่างไร

1. จ๊ะ ! ฉันเตรียมตัวมาหลายวันแล้ว
2. ไปสิจ๊ะ ! ก็ที่ประชุมตกลงว่าให้ไปช่วยกันนี่
3. ไปสิจ๊ะ ! เราชวนเพื่อนไปช่วยกันหลาย ๆ คนนะ
4. ดีสิจ๊ะ ! การพัฒนาถนนเป็นการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมนะ
5. ดีสิจ๊ะ ! หากพวกเราให้ความร่วมมือกันดีทุกครั้ง หมู่บ้านต้องพัฒนาขึ้นแน่

(4) สวรรรช : วารศิลป์ไปช่วยเก็บกวาดเศษกระดาษและขยะบริเวณโรงเรียนทุกเช้าเลยนะ
สมภพ : ?

ถ้านักเรียนเป็นสมภพ จะพูดอย่างไร

1. ก็ครูสั่งให้นักเรียนทุกคนช่วยกันทำความสะอาดทุกเช้านี้
2. ดีจริง ! เราชวนเพื่อน ๆ ไปช่วยกันทำความสะอาดบ้างดีกว่า
3. จริงด้วย ! เมื่อเช้าฉันเดินผ่านมาก็เห็นเขาทำความสะอาดอยู่
4. ฉันว่าการทำความสะอาดโรงเรียนเป็นสิ่งที่นักเรียนควรกระทำ
5. ฉันคนหนึ่งละ พบเศษกระดาษที่ไหนต้องเก็บไปทิ้งถึงขยะเสมอ

(5) สัญญา : โบราณสถานแห่งนี้อยู่สูงจิ่งกว่าจะเดินขึ้นมาถึงก็เหนื่อยมากนะ
เรามาถึงแล้วเขียนชื่อเป็นที่ระลึกกันดีเถอะ
สายัณห์ : ?

ถ้านักเรียนเป็นสายัณห์ จะตอบอย่างไร

1. จะเขียนชื่อบนผนังจริง ๆ นะเหรอ
2. อย่าเลยนะ ! เขามีป้ายห้ามขีดเขียนอยู่นั้น
3. ฉันว่าโบราณสถานเป็นของส่วนรวมไม่น่าจะขีดเขียนให้สกปรกนะ
4. อย่าเขียนดีกว่า ! ฉันไม่อยากได้ชื่อว่าเป็นคนที่ทำลายโบราณสถาน
5. ไม่ละ ! ฉันว่าเราไปเที่ยวที่ไหนก็ต้องรักษาสภาพแวดล้อมให้คงสภาพคงเดิม

(6) ผันดี : แย่จัง ! ห้องเรียนของเราสกปรกมาก

ผันเด่น : ?

ถ้านักเรียนเป็นผันเด่น จะพูดว่าอย่างไร

1. จริงด้วยซี ! ฝุ่น เศษกระดาษเยอะเลย
2. เรามาช่วยกันทำความสะอาดดีกว่านะ
3. ใช่ ! ถ้าครูมาพบต้องตำหนิว่าไม่รับผิดชอบแน่
4. ถ้าทุกคนรับผิดชอบต่อส่วนรวม ก็คงไม่มีปัญหาเกิดขึ้นหรอก
5. ถ้าเราช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดอยู่เสมอ ห้องเรียนต้องสะอาดแน่

(7) มานีกา : ดูนี่ซี ! แก้วที่ใช้นั่งเรียนถูกคนนำไปเล่นจนขาหักหลายตัวเลย

เพชรดา : ?

ถ้านักเรียนเป็นเพชรดา จะพูดว่าอย่างไร

1. จริงด้วยซี ! แก้วขาหักหลายตัว คงเหลือไม่พอนั่ง
2. เราชวนเพื่อน ๆ มาช่วยกันยกไปให้ภารโรงซ่อมดีกว่า
3. ถ้าพวกเราห่วงสมบัติของโรงเรียน ต้องช่วยกันดูแลรักษาแล้ว
4. ฉันทว่าเป็นหน้าที่ของนักเรียน ที่ต้องช่วยกันรักษาสมบัติส่วนรวมนะ
5. เราต้องเตือนให้ช่วยกันรักษาสมบัติส่วนรวม เพื่อประโยชน์แก่เราทุกคน

(8) พรชนัน : เอ๊ะ ! นั้นมีกิ่งไม้หักพาดอยู่บนสายไฟฟ้า

เราต้องรีบไปแจ้งเจ้าหน้าที่ไฟฟ้าให้ทราบแล้วละ

ขวัญชนก : ?

ถ้านักเรียนเป็นขวัญชนก จะพูดว่าอย่างไร

1. เร็วเข้าเถอะ ! เรารีบไปแจ้งเจ้าหน้าที่ไฟฟ้ากันเลย
2. ใช่ ! กิ่งไม้พาดสายไฟอย่างนี้ ทำให้ไฟฟ้าลัดวงจรได้นะ
3. ไปซิ ! การดูแลสมบัติส่วนรวมเป็นหน้าที่ของเราทุกคนนะแหละ
4. ไปซิ ! ถ้าสายไฟฟ้าของสาธารณะเกิดเสียหายก็ส่งผลเสียต่อทุกคน
5. ไปซิ ! ฉันรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ทุกครั้งที่พบ เพราะไฟดับต้องเดือดร้อนทั้งหมู่บ้านเลย

(9) อารักษ์ : เตี่ยเราได้รับประทานผลไม้แล้ว ช่วยกันนำเปลือกไปทิ้งถึงขยะดีกว่า
 จักรา : แหม ! ถึงขยะอยู่ไกลนะ
 วศิน : ?

ถ้านักเรียนเป็นวศิน จะพูดว่าอย่างไร

1. ใครไม่ไปทิ้งก็ช่าง ฉันเอาไปทิ้งถึงขยะเองก็ได้
2. ทิ้งไว้บริเวณนี้พอตอนเช้าก็ต้องมาเก็บอีก นะแหละ
3. ครูสอนให้พวกเรารู้จักดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมนะ
4. ฉันว่าช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดอาจจะช่วยให้บริเวณนี้น่าอยู่ดีขึ้นนะ
5. เราเดินไปทิ้งกันเถอะ ยอมเสียเวลานิดหน่อยดีกว่าปล่อยทิ้งไว้ทำให้บริเวณโรงเรียนสกปรกนะ

(10) นวลนิล : โอโฮ ! ที่น้ำตกนี้มีหินสวย ๆ รูปร่างแปลกตาเยอะเลย
 เราเก็บไปสักคนละก้อนคงไม่เป็นไรหรอกนะ
 กสิณา : ?

ถ้านักเรียนเป็นกสิณา จะพูดว่าอย่างไร

1. แน่ใจหรือ ! ว่าเก็บหินสวย ๆ ไปแล้วไม่เป็นไร
2. ไม่ละ ! น่าจะเก็บไว้ให้คนอื่นได้ชื่นชมด้วยดีกว่า
3. อย่าเลยนะ ! เขายังรณรงค์ให้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ด้วย
4. การท่องเที่ยวที่ถูกต้อง ควรรักษาให้แหล่งท่องเที่ยวคงสภาพเดิมมากที่สุดนะ
5. ไปเที่ยวที่ไหนก็ต้องรู้จักอนุรักษ์ธรรมชาติไว้ซีจ๊ะ เราจะได้มีที่สวยงามให้กลับมาเที่ยวอีก

(11) อุทิศ : พื้นดินในหมู่บ้านของเราปลูกมันสำปะหลังได้ผลดีนะ
 อุทัย : ?

ถ้านักเรียนเป็นอุทัย จะพูดว่าอย่างไร

1. ใช่ซี ! ก็ดินบริเวณหมู่บ้านของเราเป็นดินปนทรายนี่นา
2. จั้นหรือ ! ปีหน้าฉันจะปลูกมันสำปะหลังบ้างจะทำให้ผลดี
3. แต่เกษตรอำเภอเขาบอกว่าการปลูกมันสำปะหลัง ทำให้ดินเสื่อมคุณภาพนะ
4. ฉันรู้มาว่าปลูกมันสำปะหลังเป็นการทำลายดิน เราน่าจะปลูกอย่างอื่นดีกว่า
5. ฉันว่าการเลือกปลูกพืชอะไรก็ตาม ต้องคำนึงถึงผลเสียต่อดินด้วยนะ

(12) ดนุพร : ดำรงเขาจับลูกหมูป่าที่หลงทางมาได้ ชาวบ้านขอซื้อแต่เขาไม่ขาย
ตอนนี้เขาให้เจ้าหน้าที่เอาไปปล่อยในป่าแล้ว

दनัย : ?

ถ้านักเรียนเป็นदनัย จะพูดว่าอย่างไร

1. สัตว์ป่าก็ควรอยู่ในป่าดี
2. ถ้าเราจับได้ก็ควรทำอย่างเขานะ
3. ถ้าเราจับได้ ก็คงปล่อยเพราะมีกฎหมายห้ามเลี้ยงสัตว์ป่า
4. ฉันต้องรณรงค์ให้คนร่วมมือกันอนุรักษ์สัตว์ป่าไว้ ก่อนจะสูญพันธุ์
5. ฉันว่า ถ้าช่วยกันอนุรักษ์สัตว์ป่าก็เป็นการช่วยรักษาสภาพแวดล้อมด้วย

(13) พิณรัตน์ : วันเข้าพรรษานี้หมู่บ้านเรา เขาเชิญชวนไปร่วมกันปลูกป่านะ
เธอจะไปไหม

พิมพ์ลภัส : ?

ถ้านักเรียนเป็นพิมพ์ลภัส จะพูดว่าอย่างไร

1. มีต้นไม้มาก ๆ ทำให้อากาศดีนะ
2. ไปสิเธอ ! เขาเชิญชวนให้ไปทุกคนนี่
3. ไปแน่นอน ! การปลูกต้นไม้มาก ๆ ก็จะช่วยให้อากาศบริสุทธิ์
4. ดีสิจ๊ะ ! ปลูกต้นไม้มาก ๆ ก็จะช่วยให้อากาศบริสุทธิ์
5. ไปสิ ! ฉันตั้งใจเสมอว่าจะทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

(14) วรรณทิพย์ : ฉันเอาอาหารใส่กล่องมารับประทานแทนการใช้ถุงพลาสติกนะ
จะได้ช่วยลดปริมาณขยะในโรงเรียนลงบ้าง

สุทิสดา : ?

ถ้านักเรียนเป็นสุทิสดา จะพูดว่าอย่างไร

1. แหม ! เป็นความคิดที่ดี น่าสนับสนุนนะ
2. ใช่สิ ! ปริมาณขยะในโรงเรียนเรา มีมากเหลือเกิน
3. ถ้าพวกเราร่วมมือกันอย่างนี้ ปัญหาขยะต้องลดลงแน่ ๆ
4. ฉันต้องเตือนให้คนอื่น ๆ ได้รู้ผลเสีย เพื่อให้ช่วยกันแก้ไข
5. ดีแล้วละ ! เป็นหน้าที่ของเราที่ต้องช่วยรักษาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

(15) ระพีพันธ์ : เด็ก ๆ จับตุ๊กแกไปขายจนลดจำนวนลงมากเลย
มนมนัส : ?

ถ้านักเรียนเป็นมนมนัส จะพูดว่าอย่างไร

1. ถ้าจับตุ๊กแกไปมาก ๆ อย่างนี้ อีกไม่นานคงสูญพันธุ์แน่
2. ถ้าตุ๊กแกน้อยลงมาก ๆ จะมีผลต่อความสมดุลธรรมชาตินะ
3. ฉันต้องเตือนให้เด็ก ๆ รู้ถึงผลเสีย จากตุ๊กแกลดจำนวนลงมาก
4. ไม่น่าปล่อยให้จับหรือ ตุ๊กแกมันมีประโยชน์ช่วยกำจัดแมลง
5. น่าจะเลิกจับได้แล้ว เขาเตือนว่าตุ๊กแกกำลังจะสูญพันธุ์

(16) นีรนุช : เข้าพรรษาปีนี้ ครูสั่งให้นักเรียนเข้าร่วมขบวนในประเพณีแห่เทียน
ของหมู่บ้านด้วย เพื่อน ๆ ไปกันหลายคนนะ แล้วเธอละน้าหนั
น้าหนั : ?

ถ้านักเรียนเป็นน้าหนั จะตอบว่าอย่างไร

1. เอ ! โรงเรียนของเราก็จัดขบวนแห่เทียนเข้าร่วมทุกปีนี่
2. ไปซิจ๊ะ ! ก็เป็นงานประเพณีท้องถิ่นนี่ เราต้องส่งเสริมสิ
3. ไปแน่นอนจ๊ะ ! ในงานนี้มีขบวนฟ้อนรำสวย ๆ น่าดูทั้งนั้นเลยนี่
4. ไปซิจ๊ะ ! ฉันตั้งใจให้ความร่วมมือในการจัดงานประเพณีท้องถิ่นทุกครั้งที่มีโอกาส
5. ไปซิจ๊ะ ! ความร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชน จึงจะทำให้ประเพณีสืบทอดต่อไป

(17) มัทนา : จังหวัดของเรามีโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นะรู้ไหม
กัญจน : ?

ถ้านักเรียนเป็นกัญจน มีความคิดเห็นอย่างไร

1. จั๊นเธอ ! นโยบายดี ๆ แบบนี้น่าสนใจนะ
2. โครงการที่น่าสนใจนะ ! ฉันต้องไปศึกษาหาข้อมูลดูบ้างละ
3. อ้อ ! ที่เขาให้นักท่องเที่ยวมาพักและกินอยู่แบบชาวบ้านเลยใช่ไหม
4. ถ้าพวกเขาให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง โครงการนี้ต้องได้ผลดีแน่นอน
5. โครงการอย่างนี้ คงช่วยให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน
อย่างแท้จริง

(18) อารดา : สงกรานต์ปีนี้ที่หมู่บ้านเขาจัดงานสงฆ์น้ำพระและรดน้ำผู้ใหญ่ด้วย
เราไปด้วยกันนะ
ธีราพร : ?

ถ้านักเรียนเป็นธีราพร จะตอบอย่างไร

1. จะ ! ปีนี้เขาว่าจัดงานใหญ่กว่าทุกปีนะ
2. จะ ! งานสนุกอย่างนี้ต้องไม่พลาดอยู่แล้ว
3. จะ ! งานประเพณีอย่างนี้ต้องช่วยกันสนับสนุนให้จัดบ่อย ๆ
4. จะ ! การสืบทอดประเพณีและการแสดงความกตัญญูเป็นสิ่งดีนี้
5. จะ ! งานอย่างนี้ต้องหาโอกาสไปเสมอละ จะได้ช่วยอนุรักษ์ประเพณีไทย

(19) วีระชัย : งานบุญประจำปีที่บ้านเราปีนี้ เขาจัดให้มีการแสดงพื้นบ้านนะ
วัฒนา : ?

ถ้านักเรียนเป็นวัฒนา จะตอบอย่างไร

1. ดีจัง ! ฉันชอบดูการแสดงพื้นบ้านมากนะ
2. รู้แล้วละ ! ก็คนบ้านเราชอบศิลปะพื้นบ้านนี่
3. ดีจัง ! น่าสนับสนุนให้มีการจัดแสดงบ่อย ๆ นะ
4. แหม ! ฉันอยากให้ส่งเสริมเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเราจัง
5. ฉันไปดูประจำเลยละ จะได้ช่วยสนับสนุนให้ศิลปะพื้นบ้านคงอยู่ต่อไป

(20) ภาวินี : ปีนี้ชมรมดนตรีเปิดสอนดนตรีพื้นบ้านตามความสนใจด้วยนะ
อนุชิตา : ฉันก็จะเรียนด้วย กรวิภาจะเรียนไหมจ๊ะ
กรวิภา : ?

ถ้านักเรียนเป็นกรวิภา จะตอบอย่างไร

1. เรียนซีจ๊ะ ! ฉันไปลงชื่อสมัครมาแล้วละ
2. เรียนซี ! ก็ดนตรีพื้นบ้านเป็นศิลปะประจำท้องถิ่นเรานี่
3. ฉันต้องสมัครซีจ๊ะ ! ก็ฉันชอบฟังดนตรีพื้นบ้านอยู่แล้วนี่
4. เรียนซีจ๊ะ ! ฉันต้องการเรียนอยู่แล้ว จะได้ช่วยสืบทอดให้คนรุ่นหลังต่อไปได้
5. ต้องสมัครซีจ๊ะ ! การส่งเสริมดนตรีพื้นบ้าน เป็นการช่วยสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย

(21) ดรุณี : ช่วงเทศกาลลอยกระทงทุก ๆ ปี เด็ก ๆ ชอบนำประทัดมาจุดเล่นกัน
ทุก ๆ ที่เลย
วรรณดา : ใช่ ! แล้วเกิดอุบัติเหตุขึ้นทำให้เด็ก ๆ บาดเจ็บกันทุกปีเลย
อารีย์ : ?

ถ้านักเรียนเป็นอารีย์ จะพูดว่าอย่างไร

1. นั่นซี ! ฉันเห็นในช่วงเทศกาล ก็ยังนิยมเล่นกันอยู่ทุกปี
2. ฉันว่าเราไม่น่าปล่อยให้เด็กเล่นประทัดเลยนะ เพราะเกิดอันตรายได้ง่าย
3. ไม่น่าเล่นหรอก มีข่าวและประกาศเตือนถึงอันตรายของประทัดเสมอ ๆ
4. ฉันพยายามเตือนน้อง ๆ เสมอ ไม่ให้เล่นสนุกจนเดือดร้อนตนเองและคนอื่น ๆ
5. ฉันว่าความรู้ทำไม่ถึงการนี้แหละที่ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินนะ

(22) ดุจดดี : ไม่รู้ใครทำขวดแก้วแตกตรงทางเดินนี้ เราช่วยเก็บไปทิ้งถังขยะดีกว่า
ดารีกา : ?

ถ้านักเรียนเป็นดารีกา จะพูดว่าอย่างไร

1. ดุจี ! มีเศษแก้วคม ๆ ด้วย
2. ดีเชียว ! มาช่วยกันเก็บเร็ว ๆ เข้า
3. ดีแล้ว ! จะได้ไม่เกิดอันตรายต่อผู้อื่น
4. ได้เลย ! การทำดีต้องให้ความร่วมมืออยู่แล้ว
5. ฉันต้องเตือนไม่ให้คนอื่น ๆ ทำอีก เพราะเป็นอันตรายกับคนอื่น

(23) กานต์กมล : แม่ของโสภณรู้ปลูกผักกางมุ้งไปขายในตลาดด้วยนะ
เธอจะไปอุดหนุนเขาบ้างไหม
กษมา : ?

ถ้านักเรียนเป็นกษมา จะพูดว่าอย่างไร

1. เขาทำในสิ่งดี ๆ อย่างนี้ ! ฉันต้องไปช่วยซื้อซีจ๊ะ
2. อย่างนี้คนซื้อมั่นใจได้ว่าผักปลอดสารพิษจริง
3. ครูก็แนะนำให้เราปลูกและกินผักที่ปลอดสารพิษนะ
4. ถ้าช่วยกันส่งเสริมการปลูกอย่างนี้ จะเป็นผลดีต่อสุขภาพผู้บริโภค
5. ฉันต้องแนะนำให้ผู้ปลูกรายอื่น ๆ คิดถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคบ้าง

(24) พันกร : ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจัดประกวดสิ่งประดิษฐ์จากเศษวัสดุนะ
ฉันจะส่งประกวดด้วย เธอละจะส่งประกวดไหม
ศรธรรม : ?

ถ้านักเรียนเป็นศรธรรม จะตอบว่าอย่างไร

1. ส่งซี ! เรื่องดี ๆ อย่างนี้พลาดไม่ได้หรอก
2. แหม ! จัดงานนี้ขยะในโรงเรียนต้องลดลงเยอะเลย
3. ส่งซีจ๊ะ ! ฉันจะได้นำเศษวัสดุมาทำให้เกิดประโยชน์
4. การทำอย่างนี้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมนะ
5. ส่งแน่ ๆ ! ฉันเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทุกครั้งอยู่แล้ว

(25) อติศักดิ์ : แหล่งน้ำในหมู่บ้านเรา เดียวนี้เขาสูบมาเป็นน้ำประปามาให้เราใช้กันนะ
ปองเทพ : แต่ยังเห็นเด็ก ๆ นำสัตว์เลี้ยงไปลงน้ำบ่อย ๆ น้ำ
สุวัจน์ : ?

ถ้านักเรียนเป็นสุวัจน์ จะพูดว่าอย่างไร

1. ฉันเห็นสัตว์พวกนั้นถ่ายมูลลงน้ำด้วยนะ
2. แหม ! การทำแบบนี้ไม่คิดถึงส่วนรวมเลย
3. คงต้องบอกให้เขาประกาศของความร่วมมือกันแล้วละ
4. แหล่งน้ำจะสะอาดได้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือของเราทุกคน
5. ต้องเตือนให้ทุกคนเห็นความสำคัญในการรักษาแหล่งน้ำให้สะอาดแล้วละ

ภาคผนวก ข

- ตารางคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2
- ตารางค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- ตารางค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม

- ✓ ตาราง 4 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และทดสอบหลังเรียน (Posttest) ของกลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2

กลุ่มทดลองที่ 1				กลุ่มทดลองที่ 2			
คนที่	ก่อนเรียน (Pretest)	หลังเรียน (Posttest)	ผลต่าง (D)	คนที่	ก่อนเรียน (Pretest)	หลังเรียน (Posttest)	ผลต่าง (D)
1	11	24	13	1	13	21	8
2	11	24	13	2	10	17	7
3	3	20	17	3	13	20	7
4	10	26	16	4	14	20	6
5	3	22	19	5	12	23	11
6	7	20	13	6	10	16	6
7	11	28	17	7	15	24	9
8	13	17	4	8	14	23	9
9	11	20	9	9	4	24	20
10	13	21	8	10	18	26	8
11	14	18	4	11	11	21	10
12	12	25	13	12	20	20	0
13	16	23	7	13	18	29	11
14	8	19	11	14	22	23	1
15	14	20	6	15	18	21	3
16	14	20	6	16	20	22	2
17	7	20	13	17	16	16	0
18	7	21	14	18	17	18	1
19	10	20	10	19	8	17	9
20	9	21	12	20	10	24	14
21	7	21	14	21	11	22	11
22	7	22	15	22	9	18	9
23	13	21	8	23	11	33	22
24	8	18	10	24	9	18	9

ตาราง 4 (ต่อ)

กลุ่มทดลองที่ 1				กลุ่มทดลองที่ 2			
คนที่	ก่อนเรียน (Pretest)	หลังเรียน (Posttest)	ผลต่าง (D)	คนที่	ก่อนเรียน (Pretest)	หลังเรียน (Posttest)	ผลต่าง (D)
25	12	25	12	25	13	20	7
26	12	17	12	26	5	22	17
27	15	25	15	27	16	19	3
28	12	24	12	28	20	20	0
29	11	19	11	29	17	29	12
30	9	28	9	30	7	21	14
31	8	18	8	31	19	26	7
32	4	21	4	32	10	21	11
33	13	24	13	33	7	23	16
34	3	23	3	34	18	22	4
35	7	20	7	35	18	22	4
36	5	22	5	36	10	17	7
37	5	20	5	37	9	20	11
38	5	21	5	38	12	21	9
39	12	19	12	39	11	20	9
40	5	23	5	40	19	20	1
41	6	16	6	41	13	16	3
42	6	20	14	42	20	29	9
43	6	17	11	43	16	22	6
44	5	21	16	44	20	21	1
45	3	20	17	45	12	20	8
46	6	20	14	46	15	23	8
47	6	17	11	47	17	18	1
48	6	23	17	48	22	25	3
49	7	22	15	49	10	23	13

ตาราง 4 (ต่อ)

กลุ่มทดลองที่ 1				กลุ่มทดลองที่ 2			
คนที่	ก่อนเรียน (Pretest)	หลังเรียน (Posttest)	ผลต่าง (D)	คนที่	ก่อนเรียน (Pretest)	หลังเรียน (Posttest)	ผลต่าง (D)
50	5	20	15	50	14	29	15
$\sum X$	433	1056		$\sum X$	693	1085	
$\bar{X}$	8.66	21.12		$\bar{X}$	13.86	21.70	
$\sum D$			623	$\sum D$			392
MD			4.10	MD			5.20

ตาราง 5 คะแนนความรับผิดชอบต่อสังคม ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และทดสอบหลังเรียน (Posttest) ของกลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2

กลุ่มทดลองที่ 1				กลุ่มทดลองที่ 2			
คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลต่าง
	(Pretest)	(Posttest)	(D)		(Pretest)	(Posttest)	(D)
1	9	15	6	1	12	18	6
2	7	15	8	2	12	15	3
3	8	11	3	3	6	17	11
4	9	11	2	4	10	18	8
5	12	12	0	5	10	15	5
6	8	8	0	6	7	14	7
7	8	12	4	7	5	15	10
8	5	13	8	8	10	14	4
9	12	14	2	9	9	15	6
10	5	14	9	10	7	13	6
11	11	11	0	11	7	13	6
12	6	11	5	12	7	11	4
13	7	14	7	13	10	13	3
14	9	14	5	14	9	12	3
15	9	13	4	15	8	17	9
16	8	8	0	16	7	13	6
17	9	12	3	17	7	14	7
18	7	13	6	18	10	15	5
19	7	9	2	19	9	13	4
20	6	15	9	20	9	16	7
21	9	14	5	21	8	15	7
22	6	12	6	22	7	15	8
23	5	11	6	23	11	18	7
24	10	12	2	24	4	17	13
25	8	18	10	25	6	16	10

ตาราง 5 (ต่อ)

กลุ่มทดลองที่ 1				กลุ่มทดลองที่ 2			
คนที่	ก่อนเรียน (Pretest)	หลังเรียน (Posttest)	ผลต่าง (D)	คนที่	ก่อนเรียน (Pretest)	หลังเรียน (Posttest)	ผลต่าง (D)
26	6	11	5	26	10	15	5
27	9	20	11	27	9	13	4
28	9	12	3	28	8	20	12
29	7	12	5	29	10	16	6
30	8	11	3	30	11	16	5
31	8	9	1	31	12	16	4
32	8	11	3	32	7	16	9
33	8	10	2	33	6	14	8
34	10	10	0	34	11	17	6
35	7	11	4	35	13	16	3
36	5	9	4	36	14	16	2
37	11	13	2	37	8	18	10
38	10	13	3	38	5	14	9
39	8	12	4	39	13	14	1
40	8	20	12	40	10	17	7
41	6	19	13	41	11	19	8
42	6	14	8	42	10	17	7
43	7	9	2	43	11	19	8
44	9	10	1	44	7	19	12
45	5	11	6	45	13	15	2
46	10	11	1	46	7	15	8
47	10	10	0	47	10	18	8
48	9	13	4	48	9	17	8
49	4	11	7	49	10	16	6

ตาราง 5 (ต่อ)

กลุ่มทดลองที่ 1				กลุ่มทดลองที่ 2			
คนที่	ก่อนเรียน (Pretest)	หลังเรียน (Posttest)	ผลต่าง (D)	คนที่	ก่อนเรียน (Pretest)	หลังเรียน (Posttest)	ผลต่าง (D)
50	11	16	5	50	13	17	4
$\sum X$	399	620		$\sum X$	455	782	
$\bar{X}$	7.98	12.40		$\bar{X}$	9.10	15.64	
$\sum D$			221	$\sum D$			327
MD			3.26	MD			2.73

ตาราง 6 ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ข้อที่	P	r	ข้อที่	P	R
1	.68	.28	21	.44	.33
2	.13	.40	22	.27	.39
3	.39	.50	23	.73	.66
4	.46	.44	24	.48	.48
5	.52	.32	25	.42	.21
6	.66	.22	26	.33	.40
7	.21	.40	27	.73	.29
8	.05	.43	28	.40	.33
9	.79	.28	29	.15	.28
10	.23	.32	30	.67	.61
11	.79	.57	31	.42	.29
12	.35	.43	32	.40	.33
13	.54	.29	33	.19	.36
14	.54	.36	34	.44	.25
15	.32	.28	35	.50	.44
16	.48	.92	36	.68	.49
17	.22	.43	37	.57	.49
18	.08	.53	38	.21	.28
19	.64	.26	39	.78	.59
20	.42	.37	40	.50	.52

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดความรับผิดชอบสังคม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	5.38	15	2.16
2	5.13	16	3.49
3	3.18	17	2.54
4	4.10	18	3.38
5	2.46	19	6.07
6	2.71	20	3.00
7	5.50	21	2.53
8	3.24	22	2.92
9	2.25	23	3.31
10	5.94	24	3.04
11	5.93	25	5.91
12	6.36		
13	3.47		
14	2.23		

ภาคผนวก ค

- แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD)

แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

สาระภูมิศาสตร์ หน่วยที่ 1 สังคมไทย
มัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

สภาพการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติทำให้เกิดความไม่มั่นคงในด้านอาชีพ และวัฒนธรรม จึงทำให้ประชากรเปลี่ยนจากอาชีพทางด้านเกษตรมาเป็นทางด้านอุตสาหกรรม มีการดำเนินชีวิตตามอย่างชาติตะวันตก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมืองมากขึ้น และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะร่วมกันแก้ปัญหา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายถึงลักษณะของสังคมชนบทและสังคมเมืองได้
2. อธิบายถึงอิทธิพลของสภาพภูมิศาสตร์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้
3. วิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้
4. อภิปรายถึงผลดีและผลเสียจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้
5. แก้ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้

สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของสังคมชนบทและสังคมเมือง
2. อิทธิพลของสภาพภูมิศาสตร์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
4. การแก้ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนดูรูปภาพชุมชนในชนบทและรูปภาพชุมชนเมือง โดยให้นักเรียนเปรียบเทียบว่ามีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และตั้งคำถาม ตามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าชุมชนทั้งสองนี้มีปัญหาอะไรบ้าง นักเรียนสนใจปัญหาอะไรบ้าง

ขั้นปฏิบัติการ

1. จัดกลุ่มนักเรียนโดยแบ่งออกเป็นกลุ่มละ 4 – 5 คน โดยความสมัครใจของนักเรียน และให้สมาชิกเลือกประธาน เลขานุการ
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาจากใบความรู้ โดยเลือกปัญหาที่กลุ่มสนใจ 1 ปัญหา

ภายในกลุ่มวางแผนในการศึกษาอย่างรอบคอบก่อน แล้วร่วมกันอภิปรายสาเหตุของปัญหานั้น และทำใบงานที่ 1

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่องลำไย โดยหาสาเหตุของปัญหาและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ครูและนักเรียนร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ และเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด พร้อมกับแสดงวิธีการแก้ปัญหา

4. แต่ละกลุ่มนำเหตุผลที่ได้มาใช้ในการศึกษาและเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม คุณธรรมในด้านความรับผิดชอบ การประหยัด ทำใบงานที่ 2 และใบงานที่ 3

5. ตัวแทนนักเรียนนำเสนอผลงานที่ได้จากการสรุปแนวคิดของกลุ่มหน้าชั้นเรียน
ขั้นกิจกรรมสรุป

นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และนำเสนอผลงานจากการศึกษา กรณีตัวอย่างเรื่องลำไย พร้อมทั้งร่วมกันอภิปรายเชื่อมโยงเรื่องที่น่าสนใจของแต่ละกลุ่ม ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และสรุปทางเลือกพร้อมทั้งเหตุผลที่จะนำไปใช้ในชีวิตจริง

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
 - จากการอภิปรายกลุ่ม
 - การนำเสนองาน
 - การทำงานกลุ่ม
2. สรุปผลจากใบประเมินการรายงาน
3. สรุปผลจากแบบประเมินการทำงานภายในกลุ่ม
4. จากการตรวจผลงาน

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพ ชุมชนชนบทและชุมชนเมือง
2. ใบความรู้เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
3. กรณีตัวอย่างเรื่องลำไย
4. ใบงานที่ 1, ใบงานที่ 2, ใบงานที่ 3

แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD)

สารานุกรมศาสตร์ หน่วยที่ 1 สังคมไทย
มัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

สภาพการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติทำให้เกิดความไม่มั่นคงในด้านอาชีพ และวัฒนธรรม จึงทำให้ประชากรเปลี่ยนจากอาชีพทางด้านการเกษตรมาเป็นทางด้านอุตสาหกรรม มีการดำเนินชีวิตตามอย่างชาติตะวันตก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมืองมากขึ้น และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะร่วมกันแก้ปัญหา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายถึงลักษณะของสังคมชนบทและสังคมเมืองได้
2. อธิบายถึงอิทธิพลของสภาพภูมิศาสตร์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้
3. วิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้
4. อภิปรายถึงผลดีและผลเสียจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้
5. แก้ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้

สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของสังคมชนบทและสังคมเมือง
2. อิทธิพลของสภาพภูมิศาสตร์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
4. การแก้ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนดูรูปภาพชุมชนในชนบทและรูปภาพชุมชนเมือง โดยให้นักเรียนเปรียบเทียบว่ามีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และตั้งคำถาม ถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าชุมชนทั้งสองนี้มีปัญหาอะไรบ้าง นักเรียนสนใจปัญหาอะไรบ้าง

ขั้นปฏิบัติ

1. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 – 5 คน ที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ในอัตราส่วน 1 : 2 : 3 สมาชิกจะทำหน้าที่ต่างกันคือ

ผู้นำกลุ่ม ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการทำงานให้ลุล่วง กระตุ้นเตือนและให้กำลังใจ สมาชิก รับเอกสารจากครู และรวบรวมงานส่งครู

ผู้บันทึก ทำหน้าที่จัดบันทึกข้อตกลง สรุปผลการทำงานและรายงานผล

ผู้ชี้แนะ ทำหน้าที่ขยายความรู้ เพิ่มเติมความคิด

ผู้ตรวจสอบ ทำหน้าที่ตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนของสมาชิกให้ทุกคน

สามารถอธิบายได้เหมือนกัน

2. นำเสนอบทเรียน ครูให้ความรู้แก่นักเรียนเพื่อเป็นพื้นฐานในสาระการเรียนรู้ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยโดยใช้แผ่นใส

3. ปฏิบัติงานกลุ่ม นักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยศึกษาจากใบความรู้ เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และศึกษากรณีตัวอย่างเรื่องลำไย สมาชิกทุกคนร่วมกันทำใบงาน ที่ 1 ใบงานที่ 2 และใบงานที่ 3

ขั้นสรุป

ครูสุ่มนักเรียนบางกลุ่มรายงานถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและซักถาม ถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยว่าก่อให้เกิดผลดีผลเสียต่อประเทศไทยอย่างไร

ขั้นวัดผล

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการประเมินผลและทำงานของกลุ่มโดยใช้แบบสังเกต
2. นักเรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบย่อยเมื่อเรียนจบบทเรียนแต่ละบท
3. ครูตรวจผลการสอบและพิจารณาผลเป็นคะแนนรายบุคคล และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม

กลุ่ม

ขั้นสร้างความประทับใจ

ครูประกาศคะแนนของกลุ่มให้รู้พร้อมคำชมเชยหรือรางวัลให้กับกลุ่มที่คะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ที่กำหนด กลุ่มใดได้คะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูให้กำลังใจให้พยายามเพื่อแก้ไขในครั้งต่อไป

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
 - จากการอภิปรายกลุ่ม
 - การนำเสนองาน
 - การทำงานกลุ่ม
2. สรุปผลจากใบประเมินการรายงาน
3. สรุปผลจากแบบประเมินการทำงานภายในกลุ่ม
4. จากการตรวจผลงาน

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพชุมชนเมืองชุมชนชนบท
2. ใบความรู้ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

3. กรณีตัวอย่างเรื่องลำไย
4. ใบงานที่ 1, ใบงานที่ 2, และใบงานที่ 3

แบบทดสอบย่อย

จงขีดเส้นใต้คำตอบที่ถูกต้อง

1. การเปลี่ยนแปลงอาชีพมักเกิดจากปัจจัยพื้นฐานภายในข้อใด
(จำนวนประชากร / การคมนาคมขนส่ง / สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ)
2. ปัจจัยที่เป็นตัวเร่งให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คืออะไร
(ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี / การปกครองระบอบประชาธิปไตย / การแพทย์เจริญก้าวหน้า)
3. วัฒนธรรมจากแหล่งใดที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยมากที่สุด
(วัฒนธรรมดั้งเดิม / วัฒนธรรมตะวันตก / วัฒนธรรมตะวันออก)
4. ชุมชนเมืองมีสิ่งใดเป็นแรงจูงใจให้ชาวชนบทอพยพเข้ามาอยู่อาศัย
(สาธารณูปโภคที่ครบครัน / ที่อยู่อาศัยที่สะอาดสบาย / งานอาชีพที่หลากหลายมีรายได้ดี)
5. ข้อความใดที่เหมาะสมที่สุดที่บอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในยุคปัจจุบัน
(ครอบครัวขนาดเล็ก / ครอบครัวขนาดใหญ่ / ครอบครัวแบบผสม)
6. ข้อความใดที่เหมาะสมที่สุดที่บอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในยุคปัจจุบัน
(นายกับบ่าว / นายจ้างกับลูกจ้าง / ผู้บังคับบัญชากับลูกน้อง)
7. ครอบครัวไทยสมัยใหม่มีลักษณะอย่างไร
(สมาชิกมีสิทธิเท่าเทียมกัน / การหาเงินเป็นหน้าที่ของสามี / การหาเงินเป็นหน้าที่ของภรรยา)
8. สิ่งปรากฏเด่นชัดในการดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคมไทยสมัยใหม่ มีลักษณะใด
(การให้เกียรติกัน / การแข่งขันกัน / การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน)
9. การเปลี่ยนสภาพจากสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรมก่อให้เกิดผลในข้อใด
(วิถีชีวิตเปลี่ยนไป / เกิดปัญหาสุขภาพ / ชาติระบียบกฎเกณฑ์)
10. ข้อใดแสดงว่าคนไทยยังปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมไม่ได้
(การศึกษาสูงแต่ว่างงาน / ครอบครัวสมัยใหม่เป็นครอบครัวเดี่ยว / วัยรุ่นให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ)

บัตรคำสั่ง

นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาใบความรู้ เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
2. ศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง ลำไย
3. ร่วมกันอภิปราย ประเด็นปัญหา
4. ร่วมกันสรุปประเด็นคำถามลงในเอกสารที่กำหนดให้ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นทีละกลุ่ม

กลุ่มที่ _____

ชื่อกลุ่ม _____

ชื่อประธาน _____

ชื่อเลขานุการ _____

ผู้รายงาน _____

สมาชิก

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

หากเปรียบเทียบท้องถิ่นที่กำลังอาศัยอยู่ในขณะนี้กับสมัยที่เรายังเยาว์วัย จะเห็นว่ามีเปลี่ยนแปลงไปไม่มากนักน้อย เช่น ผู้คนในท้องถิ่นมีจำนวนเพิ่มขึ้น ถนนหนทางและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเปลี่ยนไปจากเดิม เมื่อเราพิจารณาสังคมโดยรวมจะพบว่า ทุกสิ่งที่เป็นส่วนประกอบในการดำรงชีวิตของสมาชิกในสังคมของเรามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงจึงเป็นลักษณะที่สำคัญของสังคมมนุษย์ แบบแผนการดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคมย่อมมีการปรับเปลี่ยนไปได้ตามกาลเวลา เราอาจจำแนกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. **การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social change)** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมและระบบความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ในสถาบันครอบครัวของสังคมไทยจากความสัมพันธ์แบบเครือญาติของครอบครัวขยาย หรือครอบครัวขนาดใหญ่มาเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร ในครอบครัวหน่วยกลางหรือครอบครัวขนาดเล็ก เป็นต้น
2. **การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (cultural change)** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของวัฒนธรรมทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ เช่น ภาษา ศิลป ดนตรี ศิลปกรรม ประเพณีต่างๆ รวมทั้งความเชื่อ ความรู้ และบรรทัดฐานทางสังคม

สังคมไทยเป็นกลุ่มคนไทยที่ตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ที่บุคคลมีอยู่ในสังคมหนึ่งซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยกัน และมีภาระหน้าที่ที่เป็นการส่วนตัว ครอบครัว และชุมชน เช่น การดูแลสุขภาพความสงบเรียบร้อยของชุมชน การพัฒนาสถาบันต่างๆ ในชุมชน เพื่อความเจริญก้าวหน้าและความปลอดภัยของชุมชน

สังคมเมือง

สังคมเมือง เป็นชุมชนหรือท้องถิ่นที่อยู่ในการปกครองดูแลของเทศบาลลักษณะของสังคมเมืองที่สำคัญมีลักษณะดังนี้

1. เป็นชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น และอยู่ในพื้นที่จำกัด จะมีคนอพยพเข้ามาอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความแออัด และบางครั้งเกิดปัญหาสังคมได้
2. เป็นศูนย์กลางของความเจริญทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การปกครอง การศึกษา การคมนาคม และการสื่อสาร
3. มีการรวมตัวจะขึ้นอยู่กัแบบแผนสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละกลุ่มที่เป็นไปตามความเชื่อ ความสะดวก ความพอใจ และประสบการณ์ของสมาชิกที่มาจากแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกมีลักษณะเป็นกลุ่มทุติยภูมิ มีระเบียบแบบแผนและมีพิธีการ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
5. สถานภาพของชาวเมืองดีขึ้น
6. จากฐานะ คุณวุฒิ การดำรงตำแหน่งทางราชการและอาชีพ
7. ลักษณะของครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว สมาชิกครอบครัวมีน้อย มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นค่อนข้างน้อย
8. วิถีชีวิตของชาวเมืองต้องทำงานแข่งกับเวลา และมีการแข่งขันกันระหว่างบุคคล

9. การประกอบอาชีพของบุคคลในสังคมเมืองมักจะประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพธุรกิจ ซึ่งกลุ่มอาชีพจะรวมตัวกันโดยมีกฎระเบียบ และข้อบังคับ
10. เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลง การแสวงหาวัตถุเพื่อสนองความสุขทางกายมีมากขึ้น การแสวงหาความสุขทางจิตใจลดลง ดังนั้น สังคมเมืองจึงเป็นสังคมวัตถุนิยมมากขึ้น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความละเอียดรอบคอบ ความกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณลดลง ในขณะที่ความทันสมัยของเทคโนโลยีตะวันตก ทำให้สังคมเมืองสนใจมรดกวัฒนธรรมทางศาสนาน้อยลง

สังคมชนบท

สังคมชนบท เป็นชุมชนหรือท้องถิ่นที่ตั้งกระจัดกระจายทั่วไป มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. ประชากรกระจัดกระจายอยู่ตามสภาพธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์
2. มีการรวมตัวกันอย่างแน่นแฟ้น เนื่องจากมีความคล้ายคลึงกันของแบบแผนสังคมและวัฒนธรรม
3. ความสัมพันธ์ของสมาชิกเป็นแบบกลุ่มปฐมภูมิ คือมีความสัมพันธ์กันแบบญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท
4. ลักษณะครอบครัวเป็นแบบครอบครัวขยาย มีสมาชิกจำนวนมาก เพื่ออาศัยแรงงาน
5. ศาสนาและความเชื่อในชนบทมี 3 รูปแบบ คือ ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ ความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งจะเห็นได้จากการทำบุญรูปแบบ ชาวชนบทจึงมีวัดและพระภิกษุเป็นที่พึ่งทางจิตใจของชาวบ้าน และยังเป็นแหล่งชุมชนในเทศกาลต่าง ๆ และความเชื่อตามหลักคติพราหมณ์ เช่น การบวช การสู่ขวัญ
6. อาชีพของชาวชนบทมักประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น ปลูกข้าว ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น
7. ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ เนื่องจากอาชีพเกษตรกรรมต้องอาศัยน้ำเป็นหลัก เช่น ทำให้วิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติ และประเพณีความเชื่อในเรื่องสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ
8. ค่าครองชีพต่ำ คือสามารถหาอยู่หากินได้โดยอาศัยธรรมชาติ ท้องนา ฝืนป่า แหล่งน้ำ เป็นแหล่งอาหารหรือผลิตอาหารได้ จึงไม่เคร่งครัดเพื่อความอยู่รอด
9. ความเจริญและเทคโนโลยีสมัยใหม่ยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะระบบสื่อสารยุคใหม่

ผลดี การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ช่วยให้มนุษย์มีความสามารถเพิ่มมากขึ้น เช่น ทำให้มนุษย์หาอาหารได้มากขึ้น ผลิตสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกสบายได้มากขึ้น ติดต่อกันได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

ผลเสีย การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ก่อให้เกิดมลภาวะ การเป็นทาสของผลผลิต ซึ่งเกิดจากการนำเอาเทคโนโลยีเข้าช่วย โดยเฉพาะทางเศรษฐกิจ ค่านิยมทางวัตถุ ความมั่งคั่งร่ำรวย นอกจากนั้นความสะดวกสบายเกินไป บางครั้งทำให้คนเกียจคร้าน ไม่รู้จักช่วยตนเอง ความสัมพันธ์ของผู้คนเปลี่ยนไป

กรณีตัวอย่างเรื่องลำไย

ลำไย หญิงชาวนาผู้ขยันขันแข็ง หนักเอาเบาสู้แต่ก็ดูเหมือนไม่ได้ช่วยสถานการณ์ดีขึ้นเท่าใด นาข้าวที่เพียรพยายามฟุ่มเฟือยกับไม่ได้ผลดังที่เธอหวังไว้ ผลผลิตไม่ค่อยดีราคาตกต่ำ เธอเองก็ไม่ค่อยมีความรู้ในสมองของเธอจึงไม่เหลือที่ว่างให้คิดอะไร นอกจากพยายามหารายได้ให้เพียงพอสำหรับครอบครัว โดยเฉพาะแม่ของเธอและลูกชายหญิงของเธอทั้ง 2 คน อยู่ในวัยกำลังเติบโตและต้องเรียนหนังสือ เนื่องจากสามีของเธอผู้เคยเป็นกำลังสำคัญได้เสียชีวิตด้วยโรคหัวใจวาย จึงทิ้งนาไว้ให้เธอถึง 15 ไร่ และเธอก็ไม่อาจแนนนอนใจถึงอนาคตที่ไม่อาจรู้ล่วงหน้าได้ บ่อยครั้งที่เธอต้องไปรับจ้างทำงานในเมืองทิ้งลูกให้อยู่กับยายตามลำพัง

ลำไยบอกกับสมานซึ่งเป็นญาติของสามีว่าต้องการขายที่ดิน เพราะทำไม่ไหวถ้าหารายได้ก็ไม่พอกินพอใช้ ไม่ต้องการให้ลูกๆลำบาก ถ้าขายที่ดินได้ก็จะย้ายไปอยู่ในเมือง สมานได้แต่เตือนถึงการใช้ชีวิตในเมืองไม่เหมือนกับที่บ้านเรา แล้วลำไยก็ไม่รู้จักใครเดียวจะเสียรู้คนอื่น อยู่บ้านเราเถอะ แต่ลำไยได้ตัดสินใจแล้ว.....

เมื่อลำไยขายที่ดินได้จึงอพยพครอบครัวเข้าไปในเมือง เธอต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากในการซื้อบ้านและเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ การเข้ามาใช้ชีวิตในเมืองจึงเสมือนกับการตั้งครอบครัวใหม่ ลำไยออกหางานทำแต่เธอมีความรู้น้อยหางานทำไม่ได้ เธอต้องตระเวนหางานแทบทุกวันทำให้เธอเหนื่อยและอ่อนเพลียมาก เธอบ่นกับแม่ของเธอว่าไม่เหมือนกับบ้านเราเลยไปไหนมาไหนก็ลำบากกรกติด ผุ่นละเองก็เยอะ ผู้คนก็มากมาย คงจะไม่ออกไปหางานทำแล้ว

ลำไยจึงนำเงินที่เหลือมาเปิดร้านขายข้าวแกงเล็กๆ น้อยๆ พอมีรายได้เลี้ยงครอบครัวข้างแกงของเธอขายดีทำให้เธอมีเงินมากขึ้นก็ค่อยๆ ขยับขยายร้าน เธอจึงไม่ค่อยมีเวลาดูแลลูกๆ ทำให้ลูกๆ เธอติดเพื่อนวันๆ จะเอาแต่เที่ยวเล่นเตร่สนุกสนาน ส่วนตัวเธอเองก็เปลี่ยนไปจากสาวชาวนาขยันขันแข็งหนักเอาเบาสู้ เริ่มใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย แต่งตัวหรูหรา และถูกเพื่อนๆ ชักชวนให้เข้าบ่อนเล่นการพนัน เธอติดการพนันมากบางวันไม่ได้ขายเลยอาหารเลยในที่สุดก็ต้องเลิกขายแม่ของเธอพยายามทักท้วงแต่เธอไม่สนใจเพราะเธอคิดว่าเธอเป็นคนหาเงิน และอยากใช้ชีวิตตามใจตัวเองบ้าง แม้จะได้แต่ดูความหายนะของลูกด้วยความทุกข์ทรมาน เงินทองที่มีอยู่ก็ค่อยๆ หมดไปในที่สุดเธอก็หมดตัว มีหน้าซำลูกๆ ของเธอสองคนติดยาเสพติด

ลำไยเสียใจกับการตัดสินใจที่ผิดพลาดในการขายที่ดิน หลงระเหิงความหรูหราและติดการพนัน ถ้าเธอรู้เท่าทันและรู้จักคิดไตร่ตรองให้รอบครอบก็จะไม่เกิดเหตุการณ์เหล่านี้ เธอรู้แล้วว่าเธอไม่เหมาะกับชีวิตในเมืองจริงๆ

ลำไยจึงตัดสินใจอพยพครอบครัวกลับบ้านเดิมและไปขออาศัยอยู่กับสมานญาติสามีต่อไปนี่เธอจะต้องทำอะไร จะต้องกลับมาทำนาอีกหรือ ลำไยมองไปรอบๆ แล้วคิดว่าในหมู่บ้านของเรานอกจากทำนาแล้วยังมีอะไรที่ให้อีกมากมายที่จะช่วยให้มีรายได้ และทำให้หมู่บ้านของเราเจริญขึ้น ฉะนั้นจะไม่อพยพไปไหนอีกแล้ว

กรณีตัวอย่างเรื่อง...ลำไย

ลำไย หญิงสาวนาผู้ขยันขันแข็ง หนักเอาเบาสู้แต่ก็ดูเหมือนไม่ได้ช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้นเท่าใด นาข้าวที่เพียรพยายามพุ่มพักกับไม่ได้ผลดังที่เธอหวังไว้ ผลผลิตไม่ค่อยดีราคาก็ตกต่ำ เธอเองก็ไม่ค่อยมีความรู้ในสมองของเธอจึงไม่เหลือที่ว่างให้คิดอะไร นอกจากพยายามหารายได้ให้เพียงพอสำหรับครอบครัว โดยเฉพาะแม่ของเธอและลูกชายหญิงของเธอทั้ง 2 คน อยู่ในวัยกำลังเติบโตและต้องเรียนหนังสือ เนื่องจากสามีของเธอผู้เคยเป็นกำลังสำคัญได้เสียชีวิตด้วยโรคหัวใจวาย จึงทิ้งที่นาไว้ให้เธอถึง 15 ไร่ และเธอก็ไม่อาจแน่นอนใจถึงอนาคตที่ไม่อาจล่วงรู้ได้ บ่อยครั้งที่เธอต้องไปรับจ้างทำงานในเมืองทิ้งลูกให้อยู่กับยายตามลำพัง

ลำไยบอกกับสมานซึ่งเป็นญาติของสามีว่าต้องการขายที่ดิน เพราะทำไม่ไหวถ้าทำได้รายได้ก็ไม่พอกินพอใช้ ไม่ต้องการให้ลูก ๆ ลำบาก ถ้าขายที่ดินได้ก็จะย้ายเข้าไปอยู่ในเมือง สมานได้แต่เตือนถึงการใช้ชีวิตในเมืองไม่เหมือนกับที่บ้านเรา แล้วมาล้วยก็ไม่รู้จักใครเดี๋ยวจะเสียรู้คนอื่น อยู่บ้านเราเถอะ แต่มาล้วยได้ตัดสินใจแล้ว.....

เมื่อลำไยขายที่ดินได้จึงอพยพครอบครัวเข้าไปในเมือง เธอต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากในการซื้อบ้านและเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การเข้ามาใช้ชีวิตในเมืองจึงเสมือนกับการตั้งครอบครัวใหม่ มาล้วยออกหางานทำแต่เธอมีความรู้น้อยหางานทำไม่ได้ เธอต้องตระเวนหางานแทบทุกวันทำให้เธอเหนื่อยและอ่อนเพลียมาก เธอบ่นกับแม่ของเธอว่าในเมืองไม่เหมือนกับบ้านเราเลยไปไหนมาไหนก็ลำบากรถก็ติด ฝุ่นละอองก็เยอะ ผู้คนก็มากมาย คงจะไม่ออกไปหางานทำแล้ว

ลำไยจึงนำเงินที่เหลือมาเปิดร้านขายข้าวแกงเล็ก ๆ น้อย ๆ พอมีรายได้เลี้ยงครอบครัวข้าวแกงของเธอขายดี ทำให้เธอมีเงินมากขึ้นก็ค่อย ๆ ขยับขยายร้าน เธอจึงไม่ค่อยมีเวลาดูแลลูก ๆ ทำให้ลูกเธอติดเพื่อนวัน ๆ จะเอาแต่เที่ยวเตร่สนุกสนาน ส่วนตัวเธอเองก็เปลี่ยนไปจากหญิงสาวนาขยันขันแข็งหนักเอาเบาสู้ เริ่มใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย แต่งตัวหรูหรา และถูกเพื่อนชักชวนให้เข้าบ่อนเล่นการพนัน เธอติดการพนันมากบางวันไม่ได้ขายอาหารเลยในที่สุดก็ต้องเลิกขาย แม่ของเธอพยายามทักท้วงแต่เธอไม่สนใจเพราะเธอคิดว่าเธอเป็นคนหาเงิน

และอยากใช้ชีวิตตามใจตัวเองบ้าง แม้จะได้แต่ความรู้สึกหายนะของลูกด้วยความทุกข์ทรมาน เงินทองที่มีอยู่ก็ค่อย ๆ หมดไปในที่สุดเธอก็หมดตัว มีหน้าข้าวลูก ๆ ของเธอ 2 คนติดยาเสพติด

ลำไยเสียใจกับการตัดสินใจที่ผิดพลาดในการขายที่ดิน หลงระเหิดความหรูหราและติดการพนัน ถ้าเธอรู้เท่าทันและรู้จักคิดไตร่ตรองให้รอบคอบก็肯定不会เกิดเหตุการณ์เหล่านี้ เธอรู้แล้วว่าเธอไม่เหมาะกับชีวิตในเมืองจริง ๆ

ลำไยจึงตัดสินใจอพยพครอบครัวกลับบ้านเดิมและไปขออาศัยอยู่กับสมานญาติของสามีต่อไปนี้เธอจะต้องทำอะไร จะตรงกลับมาทำนาอีกหรือ มาล้วยมองไปรอบ ๆ แล้วก็คิดว่าในหมู่บ้านของเธอนอกจากทำนาแล้วยังมีอะไรที่ให้อีกมากมายที่จะช่วยให้มีรายได้ และทำให้หมู่บ้านของเธอเจริญขึ้น ฉะนั้นจะไม่อพยพไปไหนอีกแล้ว

แบบตอบลำอาห

ใบงานที่ 1

การเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์มีผลต่อสังคมไทยอย่างไรบ้าง

แบบบันทึกการเรียนรู้

ใบงานที่ 2

สาระ : ภูมิศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้เรื่องสังคมไทย

เรื่อง : การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

ชื่อกลุ่ม :ชั้น.....

ชื่อ.....สกุล.....

1. การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยเกิดจากสาเหตุใดบ้าง

2. การเปลี่ยนแปลงสังคมไทยก่อให้เกิด ผลดีและผลเสียอย่างไร

3. ค่านิยมเรื่องใดบ้างที่ควรปลูกฝังให้กับคนไทยในสังคมไทยยุคปัจจุบัน

4. นักเรียนเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม

แบบตอบคำถามจากกรณีตัวอย่าง

ใบงานที่ 3

สาระ : ภูมิศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สังคมไทย :

เรื่อง : การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

ชื่อกลุ่ม :

กรณีตัวอย่างเรื่อง.....

1. นักเรียนคิดว่า ลำไย อพยพ จากชนบทเข้าสู่เมืองเพราะเหตุใด

.....

2. นักเรียนคิดว่าชุมชนเมืองและชุมชนบทมีความแตกต่างกันอย่างไร

.....

3. การเข้ามาอยู่ในชุมชนเมืองก่อให้เกิดปัญหาต่อครอบครัวของลำไยในเรื่องใดบ้าง

3.1.....

3.2.....

3.3.....

4. ถ้านักเรียนอยู่ในสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นนักเรียนจะมีแนวทางในการปฏิบัติตนอย่างไร

.....

แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

ลำดับ	รายการ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
		4	3	2	1
1	ประธานในการทำงานกลุ่มครั้งนี้ คือทำงานที่ได้รับมอบหมายในระดับ				
2	เลขานุการกลุ่มคือ.....ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายทำงานในระดับ				
3	มีการวางแผนการปฏิบัติงาน				
4	ใช้ถ้อยคำสุภาพและไม่ส่งเสียงดัง				
5	สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น				
6	สมาชิกรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
7	ใช้เหตุผลในการตัดสินปัญหา				
8	ยอมรับมติกลุ่ม				
9	สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม ในการดำเนินงาน				
10	สมาชิกในกลุ่มมีความสามัคคี				
รวมคะแนน					

ปัญหาการทำงานในครั้งนี้ คือ

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

ข้อเสนอแนะ

ชื่อ-สกุล _____ :

ชื่อกลุ่ม _____

การประเมินคุณภาพของการเสนอรายงาน

		ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1	การเตรียมพร้อมในการรายงานอยู่ในระดับ				
2	บรรยากาศในการรายงานครั้งนี้อยู่ในระดับ				
3	การรายงานมีประโยชน์สามารถนำไปใช้ ระดับ				
4	ฟังแล้วมีความรู้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมอยู่ใน ระดับ				
5	การเสนอรายงานครั้งนี้ทำได้ดีอยู่ในระดับ				

วิจารณ์และสอบถาม

1. ผู้รายงานนำเสนอสาระความรู้เรื่องใดเป็นที่น่าพอใจ _____

2. สาระประโยชน์ที่ได้ _____

1. ข้อเสนอแนะ _____

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นที่ปรึกษาและตรวจปรินูญานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ดร.เนตร อัสสวัสดี
 กศ.บ. (มัธยม), M.S. in Ed (Sec.Ed)
 ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง
 กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา), Ph.D.
 ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
2. อาจารย์อนุสรณ์ สุชาดานนท์
โรงเรียนเทพศิลา กรุงเทพฯ
3. อาจารย์ระพีพันธ์ ครัมย์มี
โรงเรียนปากน้ำวิทยาคม กรุงเทพฯ
4. อาจารย์พรนิภา สماعيل
โรงเรียนบางชัน กรุงเทพฯ
5. พระดำรงค์ กวางทอง
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณ์ราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเกษรา เญงาม
วัน เดือน ปีเกิด	11 ธันวาคม 2510
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
สถานที่อยู่อาศัย	224/31 หมู่ 11 ตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี 25000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครูผู้สอน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเซนต์หลุยส์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนปราจีนกัลยาณี จังหวัดปราจีนบุรี
พ.ศ. 2532	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2546	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขาวิชาการมัธยมศึกษา (การสอนสังคมศึกษา)